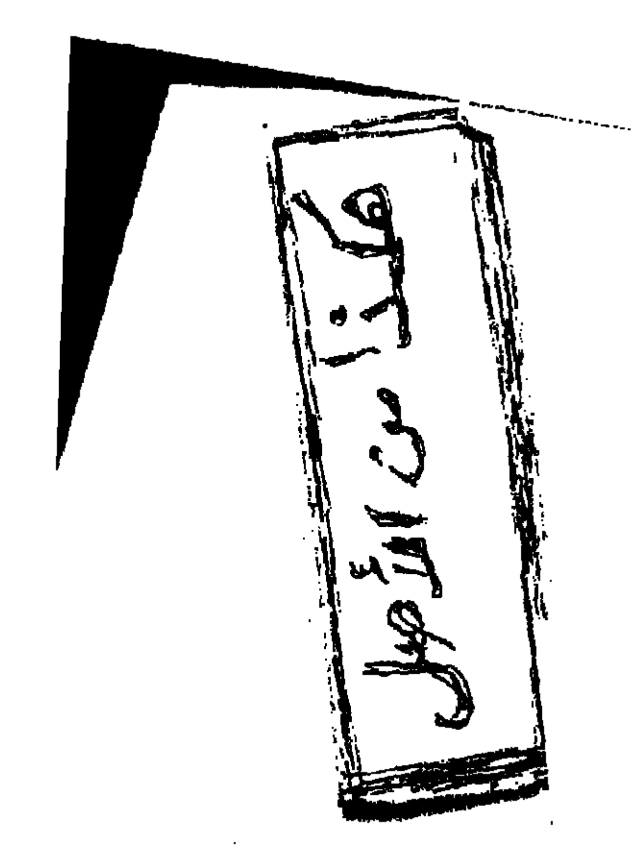
מעריב

סופשבוע

י"ב באב, תשמ"ז 7.8.1987

ליהי חנוך. ■ מופע הגדול מכולם ■ יהונתן גפן. הזמן השחור ■ חפציבה. המֶמשלה. ■ יהודה בן־מאיר. הוא חי כאן ■ האדם הקדמון. ■ ילדת פרחים ■ עכשיו באמנות. האיידס, שם הפחד. ■ צלילה ■ אורי טאי"ץ. ■ כחלטורה

אינך צריך ללכת רחוק כדי לבחור בחסכון המתאים ל

בבנק דיסקונט תמצא את כל האפשרויות הקיימות היום בתוכניות חסכון. ההבדל המשמעותי הוא שבדיסקונט מכירים אותך מקרוב ומציעים לך מבחר מגוון של תוכניות חסכון ההולמות את טעמך האישי, את צרכיך בעתיד ואת אפשרויותיך בהווה.

חסכון צמוד למדד

מיגוון תוכניות חסכון בהן הקרן והריבית צמודות למדד:
- בהפקדות חד־פעמיות.
- בהפקדות חודשיות.
- בהפקדות חד־פעמיות עם הכנסה חודשית צמודה למדד.

חסכון צמוד לדולר

מיגוון תוכניות חסכון בהן הקרן והריבית צמודות לדולר:
- בהפקדות חד־פעמיות.
- בהפקדות חודשיות.
- בהפקדות חד־פעמיות עם הכנסה חודשית צמודה לדולר.
- בהפקדות חד־פעמיות עם ברירת הצמדה לדולר או למדד.

חדש! הטבות מיוח

חסכון צמוד לסל המטבעות

3 תוכניות חסכון חדשות הצמודות ל"סל המטבעות", המייצג את המטבעות החשובים

„יתרון צמוד סל": חסכון בהפקדה חד־פעמית לתקופה של עד 4 שנים (א משיכה בתנאים מלאים כבר בתום 3 שנים).

„יתרון סל להכנסה חודשית": חסכון בהפקדה חד־פעמית, ה הכנסה חודשית צמודה ל"סל המטבעות" לתקופה של עד 5 שנים (אפשרות משיכה ב מלאים כבר בתום 3 ו־4 שנים).

„יתרון חודשי צמוד לסל": חסכון בהפקדות חודשיות, לתקופה ש שנים (אפשרות משיכה בתנאים מלאים כבר בתום 3 שנים ומידי כל 6 חודשים לאחר

הטבות מיוחדות במסלולים הצמודים לסל המטבעות – לתקופה מוגבלת.

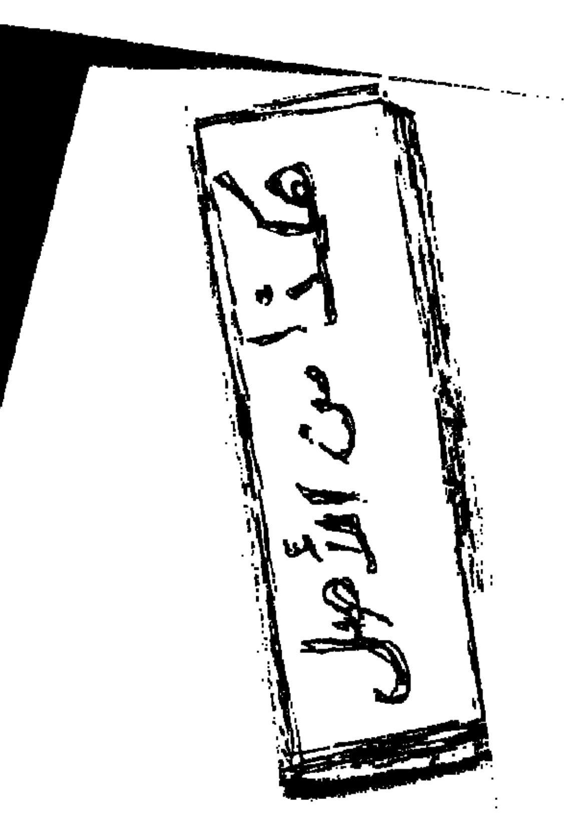
* דולר ארה"ב, מרק גרמני, ליש"ט, פרנק צרפתי, ין יפני.

ניתן להצטרף לכל המסלולים, בכל התוכניות, במסגרת תוכנית „קיצור דרך" של דיסקונט.

יותר קרוב אליך

בנק דיסקונ

ארוחה טובה, מסיבה טובה, ארוע מיוחד.
כל סיבה טובה ל...
פנטזיה
איכות בכל גיל
"כל-גיל" - רהיטים איכותיים יותר, נוחים יותר ובטוחים יותר - לחדרי ילדים.
רהיטי "כל-גיל" - רהיטים שנולדו בשביל ילדים ובשביל הורים. הורים שמקפידים על איכות.
אם איכות חשובה לך, "כל-גיל" היא הכתובת שלך.
הכנסי לאחת הסוכנויות שלנו עוד היום.
איכות - האפשרות להוסיף להתאים ולהחליף פריטים גם אחרי שנים רבות.
איכות - תכנון פונקציונאלי ללא פשרות, חומרים מעולים וביקורת טיב קפדנית.
חדש!
איכות - שלמות בביצוע ובגמרות. כל פריט שתזדקק לו תמצא במלאי.
איכות - תמיד תוכל לפרק, להוביל ולהרכיב מחדש את הרהיטים והם ישארו חזקים ויפים. כחדשים.
איכות - עיצוב קלאסי, פינות צבעוניות מעוגלות גם בדלתות הארונות ובמגירות.
איכות - תוכל לתכנן את החדר בצורה מודולרית גם לרוחב וגם לגובה. היום ובעתיד.
רהיטי כל גיל
קבוץ גבעת ברנר
חנות המפעל: קיבוץ גבעת ברנר, טל' 08-443920

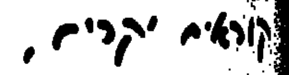

סופשבוע

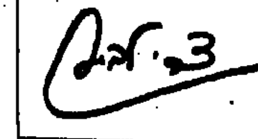
ני"ג באב, תשמ"ז 7.8.1987

This Magazine is a Supplement to
Maariv International Edition
© 1987 כל הזכויות שמורות ל"מעריב"

עורך: צבי לביא
עריכה: דניאלה בוקשטין
עורך גרפי: יורם נאמן
מעצבות: יעל תורן, שרי אנסקי
גרפיקה: נטע גרינשפן
מודעות: אורי דגן

"הצל שלך משוט עובר כל גבול"

התוצאות מוגשות לנשיא

קורא יקר,

סוף השבוע שעבר ציינו בקיבוץ חפציבה את יום השנה לאסון. האנתיהדורכים שבה נהרגו עשרה מבני המשק בדרכם חזרה מהקייטנה מלשחים. רובם ככולם ילדים. הארוע דווח בדרך־כלל בעמודים האחוריים. מורת היחסיות של התקשורת, תוחלת חיי החדשות עומדת ביחס הפוך של סקורה בחיי האנשים שמאחורי החדשות. אצלם האסון חתום קבע שורת הראשית. מתפתח בדינמיקה משלו, ולעתים מפתח ישות חדשה. כך יש הורי קרבנות האסון בחפציבה.

ערב יום השנה החלטנו לספר עליהם ושלחנו למשק את סימה קדמון. שלחת לא קלה ומשימה קשה עוד יותר. נדרשים עצבים חזקים כדי התמודד עם הרגעים שלפני הכניסה לבית, ואחרי שפותחים את הדלת. זה מקום המפגשים העתונאיים היזומים והשגרתיים, שרובם מוסדרים מראש. מבן חימוד. ההחלטה אם הצד השני ישתף פעולה או יסרב תלויה הרבה משח העתונאי. כימיה שמתפתחת בתצי־שניה. מצד שני, הפחד המוקדם שאבלים יסתגרו בתוך עצמם, הוא לעתים מוגזם. לא אחת, דווקא הם נוחים משתח, והכרה. הדיבורים הם חלק מתהליך עיבוד האבל.

ההורים שסימה פנתה אליהם היו גלויי־לב. הסיפור הוא ציטוט המלים שלהם, מלים שמדברות בעד עצמן. התמודדות עם שכול בשבט גדול עם מאי משפחתי, ללא קשרי־בשר. האם גם האבל חייב להיות קיבוצי? האם זה עלי אם הוא מוגבל רק לתא המשפחתי? בעיה שלא נולדה עם התאונה שבס התענבים מלפני שנה. היא רק מתחדדת ככל שלאסון מתוברים יותר אסת, גם אין לה תשובה חד־משמעית. אפילו ההורים אינם מדברים בקול אחד. כל משפחה מרגישה בהתאם לציפיות שלה. התוצאות בהתאם.

סימה קדמון נסעה בעתונאית אל הבלתי־ידוע, עם הרבה ספקות בלב. היא חזרה כמו בת לאחת המשפחות. הדמעות עמדו לה בעיניים הרבה לאחר שהתכתבו – "הזמן השחור" – ירדה לדפוס.

הזמן גפן חזר לטורו. לפני כמעט נצח נטל חופשה ללא־תשלום, להעלות מחזה שלו ולמלא מצברים. השעון, אויבו הנצחי של כל בעל־טור, מפיל את הטובים. בעיקר אותם. הצורך לחבר את הטור במועדים קבועים ומוסקות. רק גרפומנים מסוגלים לשפוך את ליטרת־הנייר בכל מזג־אויר. אם קרא את ה"קאם־בק" שלו ונראה שתמעיין התחדש. לפי בקשתו, נפרד מ"הצד הרביעי של המטבע" – שם הטור מיום שהחל להתפרסם לפני כמעט שני עשורים. שמו של גפן הוא מעתה שם המדור. מי צריך תוספות.

צ. לביא

בתמונה: בריסי חיינד מלהקת "מטרידי הפנים", כתבה בעמ' 26–27.

6 הזמן השחור
מאת סימה קדמון

12 האדם הקדמון, כאן ועכשיו
מאת עמנואל רוזן

16 ילדת פרחים
מאת בילי מוסקונה־לרמן

19 הגדול מכולם
מאת יהונתן גפן

20 הממשלה בחלטורת
מאת יעל פז־מלמד

26 כבר לא מעמידים פנים
מאת אבי מורגנשטרן

31 לאכול בחוץ
מאר"ל

32 שטח פרטי,
איציק קול
מאת נורית ברצקי

35 שימודים
מאת מאיר עוזיאל

36 צלילה
מאת יצחק בן־חורין

40 שם הפחד
מאת שרית פוקס

44 עוברים לצל
מאת יהודית חנוך

50 חיים ואוהבים
מאת תמר אבידר

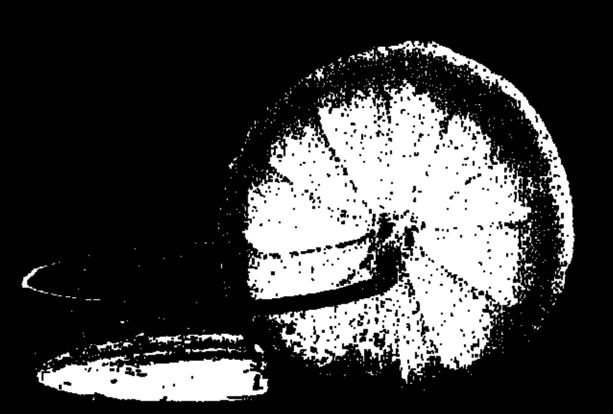
51 פנטהאוז
מאת יגאל לב

51 הורוסקופ

52 "מעריב" לפני 35 שנה
בעריכת גבריאל שטרסמן

גם אתה לא יכול להבחין...

כשאין רואים את
הבקבוק, התווית
והשם,
אפשר רק מדבר אחד
להתרשם – הטעם.
מזוג קוקה קולה וכוס
טמפו קולה
ותראה שגם אתה
אינך יכול להבחין*

טמפו

אז למה לשלם יותר?!
טעם ותאמין. טמפו.

הזמן

השחור

לפני שנה קראו לזה "אסון חפציבה". משפחה גדולה שכלה עשרה מילדיה. היה אבל קולקטיבי. היום, שנה אחרי, כשהכל עוד טרי ופצוע וזועק, האבל הוא פרטי. ההתמודדות – אישית. הם אומרים, ההורים השכולים, שיש רק שתי אפשרויות. או שאתה מנסה לעלות, לטפס, להמשיך הלאה – או שאתה נסחף למטה. ולמטה זה חבית בלי תחתית. קל מאוד ליפול לשם. קשה יותר לעלות.

מאת סימה קדמון   צילומים: ראובן קסטרו

פחות משבוע לפני יום השנה למותם של עשרת ילדי קיבוץ חפציבה בתאונת דרכים, אמרה רחל, אמו של אסא אריאל ז"ל: "אני לא יכולה ללכת ביחד עם חפציבה ליום השנה. אני לא יכולה לצעוד עם רוב האנשים. ואין שום דרך לנסיגה מהסיפור הזה".

לפני שנה קראו לזה "אסון חפציבה". משפחה גדולה ששכלה עשרה בנים. בדרך חזרה מקייטנה בפלמחים, על כביש התענכים, התנגש טרנזיט של הקיבוץ בסמיטריילר. כל נוסעי הטרנזיט, תשעה נערים בני 16־17, והנהג – חבר המשק בן 35 – נהרגו. הקיבוץ הקטן שבין עמק־יזרעאל לעמק בית־שאן, הוכה בהלם. אבל קולקטיבי. החברים החזיקו אחד בשני, נגעו, נשענו, חיבקו, בכו. היום אומרת רחל אריאל: "אני מוחה על כך שקוראים לזה 'אסון חפציבה'. מותו של אסא הוא אסון שלנו, ההורים, ושל האחים שלו בלבד". ואסתר בן דרור, אמה של ראומה ז"ל: "זו אכזבה קשה בשבילי. כי בסוף אתה נשאר בודד עם שניים שלושה חברים. כל היתר זה חומות".

הם אומרים, ההורים השכולים בחפציבה, שיש רק שתי אפשרויות. או שאתה מנסה לעלות, לטפס, להמשיך הלאה – או שאתה שוקע. נסחף למטה. ולמטה זה חבית בלי תחתית. קל מאוד ליפול לשם. ורפי לוי, אבא של עופר ז"ל, בחר באפשרות הראשונה. "בלילה של האסון ישבנו ביחד, כל המשפחות, עד שלוש בבוקר. ומשעה שלוש עד לשעה חמש ישבתי לבדי. גיבשתי עמדה. ידעתי בדיוק מה אני עומר לעשות". קולו של רפי לוי מצטרד. "יהיו רק שתי אפשרויות – או כדור בראש או להמשיך הלאה. לא באה בחשבון האפשרות של להיות חי שהוא בעצם מת".

וכך, יום אחרי ההלוויה הלך רפי לוי למיפעל בקיבוץ אותו הוא מנהל. "אמרו לי שאני משוגע. אבל אני ידעתי שזו הדרך. לחזור מיד לחיים. בשביל המשפחה, בשביל הילדים שנותרו, בשביל עצמי. ביום הראשון ישבתי שבע שעות וחמישים דקות בלי לעשות כלום. בעשר הדקות האחרונות דיפדפתי בכמה ניירות. ביום השני עבדתי חצי שעה. וביום שלאחריו – שעה. שבוע לאחר־מכן כבר ניהלתי ישיבה".

לחזור לנורמליות. בעיקר לחוג את החגים באירועים משותפים. רפי לוי: "בקיבוץ המשיכו באירועים. את ראש־השנה, החג הסמוך ביותר לאסון, ...ם ואנו, ובצדק, היו חילוקי־דעות, אבל אני חושב ש... עשו את זה. כי הגישה שלי היא לנסות ולטפס ... מן למעלה". אבל אסתר בן־דרור אומרת: "הם ... שמעתי מלנו, כל ההורים השכולים, אותו הדבר. ... שמה שטוב לאחד צריך להיות טוב גם לשני. זה ... לא נכון. גם לא בתוך המשפחה. אני כואבת אחרת ... ממני את הסרון אותה ילדה. דורשים ממך סטנדרט, ... אתה לא בסטנדרט, שופטים אותך. בזכות מה?"

עשר המצבות הלבנות ניצבות זו ליד זו ... בבית הקברות הסמוך לקיבוץ שלמרגלות הר הגלבוע. ... ירק ופרחים. על כולן אותו ירק, אותם פרחים. ... שנה, ליד אחת המצבות, הספיד רפי לוי את בנו ... "זה היה יכול להיות שונה", הוא אומר, "אם זה ... אסון של משפחה אחת בקיבוץ. זה אחרת לגמרי כשזה קורה לעשר משפחות ביחד". בתנועות מתורגלות, יום־יומיות, מושך אביו של עופר את הצינור הארוך ומשקה את הצמחייה שעל מצבת בנו. ואולי זה התחיל כשלפני שנה הספיד רק את בנו. "אחרי הם היו עשרה", הוא אומר, ומוסיף בשקט "אבל אני רציתי לדבר רק על הבן שלי". האסון, גם הוא יאמר אחר־כך, הוא קולקטיבי. ההתמודדות – לגמרי אישית.

לפני ארבעים שנה הגיעה רחל אריאל לקיבוץ חפציבה לאחר שאיבדה את משפחתה בשואה. שני אחיה הגיעו לקיבוץ לפניה, ולאחר תקופה בה שהתה במוסדות ליתומים, הצטרפה אליהם. היא היתה אז בת 11. "מצאתי כאן בית יוצא מן הכלל. והיום אני שוב

(המשך בעמוד הבא)

המצבה של אסא אריאל ז"ל (למעלה) והוריו, רחל ויובל (בצילום מימין). רחל אומרת: "כל־כך קשה עלי הפרידה מאסא, ואני צריכה להיפרד גם מחפציבה. פרידה נפשית. אני גם לא יודעת כמה זמן אחיה. אני פשוט לא יודעת. ויש לי הרגשה שלא רוצים לשמוע אותי. אני בוטה, קשה, מעלת דברים שלא רוצים לשמוע. ואין מזה דרך חזרה".

נפתחו אולמי השמחות הראשונים שבעה כוכבים

אולמי

Renaissance רנסאנס

מגבעתיים · אלוף שדה · מת"א · מצומת כביש גהה · קו אוס · ההגנה · תפוצות ישראל · כצנלסון · אולמי רנסאנס

...לראשונה בישראל אולמי שמחות מפוארים שבעה כוכבים — "רנסאנס" בגבעתיים. באולמי "רנסאנס" תמצאו סטנדרטים בינלאומיים, רמה גבוהה ביותר של תפריטים ושרות. אולמי "רנסאנס" ערוכים לכל סוגי השמחות והאירועים. "רנסאנס": בהשגחת הרבנות הראשית גבעתיים ובפיקוח צמוד של משגיח כשרות. גישה קלה, חניה בשפע, תחבורה ציבורית מכל מקום.
...להפוך חלום למציאות ושמחה להתרגשות ב"רנסאנס".

לחגוג כמו האצולה של פעם

אולמי רנסאנס גבעתיים בע"מ | גלאט כשר | רח' תפוצות ישראל 6, גבעתיים טל. 03-5741910 ,5741959

יעל וצבי רון ותמונת אביב ז"ל: "את הכאב והצער רק אתה מרגיש. אינך יכול לדרוש, או לבוא בטענות לקיבוץ כקיבוץ. רק אדם שאיבד את ילדו יכול להבין".

(המשך מהעמוד הקודם)

חסרת בית. חפציבה זה לא הבית שלי יותר. אני עובדת כאן וגרה כאן, אבל לא יותר מזה. עם רוב החברים אני לא מדברת. אני עויינת ומנוכרת. הקיבוץ כקיבוץ לא מסוגל להתקרב אליי".

לפני שנה, רחל היתה מזכירת הקיבוץ. ב־31 ליולי השאירה פתק לבנה, אסא, שהיה אמור לחזור מהקייטנה, והלכה לבקר את בתה ונכדיה המתגוררים גם הם בקיבוץ. "בדרך פגשתי את אחות הקיבוץ שהיתה גם היא בקייטנה. שאלתי אותה איך היה. היא אמרה שהיה נהדר, וסיפרה שבדרך חזרה ראו תאונת דרכים מחרידה". כשחזרה רחל לחדרה, סמוך לשעה 8 בערב, כבר ראתה אנשים מתגודדים בחוץ. עדיין לא קישרה דבר לדבר. כשנכנסה לחדר, מסר לה יובל, בעלה, שהתקשרו מעתון "דבר", חיפשו את מזכירת הקיבוץ וביקשו לדעת כמה הרוגים היו בתאונה. "זו היתה הפעם הראשונה ששמעתי על התאונה. ואז גם שמענו שאצל מרכז המשק נמצא שוטר".

בכוחות עצמם הגיעו רחל ויובל לבית־החולים. "כולם הגיעו בכוחות עצמם. לא קיבלנו שום מידע. חיכינו בבית־החולים, ובאיזשהו שלב נאמר לנו – 'הילדים למטה'. ככה בדיוק מישהו אמר".

איתמר (אחיו של אסא): "בית־החולים נראה כמו בית קברות". רחל: "עד היום אני לא יודעת מה בדיוק קרה לאסא. אף אחד לא אמר לי. את מעט פירורי המידע אספנו בכוחות עצמנו. אני לא יודעת אם הוא מת מיד. איך הוא מת". יובל, אביו של אסא: "עד היום אנחנו לא יודעים שום דבר. המשק לא דיבר על הנושא". רחל: "קיבוץ שלם, ואף אחד לא שאל שאלה אחת. אולי מתוך פחד. לא שאלו אם הכל התנהל כשורה. זה נהפך לנושא שהוא כמעט 'טאבו'. ולי חשוב לדעת על הילד שלי כל פרט. אני לא מקבלת את זה שהחברים כאן לא זועקים ושואלים מה קרה. אחד האבות השכולים עשה תחקיר מקיף על הקייטנה ועל התאונה. אנשים לא מצאו לנכון אפילו לקרוא את זה".

יובל אריאל נולד בקיבוץ חפציבה. הוא אומר שהוא אוהב את המקום, את האנשים. אין לו, הוא אומר, שום ציפיות מהחברים, מעבר להשתתפות בצער. "אף אחד לא יכול להרגיש את הצער והכאב שאנחנו מרגישים. יש לי אולי טענות לחפציבה בדברים מסויימים, אבל אני אוהב את המשק". לא היו לו, לדבריו, הציפיות שהיו לאשתו. "אולי בגלל שהיא היתה מזכירת המשק, היו לה ציפיות אחרות. אני לא מצפה שמישהו יבוא ויחקור מה קרה".

רחל: "אני מחפשת אם הנורמות היו בסדר. אם לא צריך לשנות נורמות. אני חושבת שצריך היה לסגור את הקייטנה". ואז היא אומרת: "פחות מאשר את אסא אני לא מוכנה לקבל". ולאחר שתיקה: "זו בעיה. כי את זה אי־אפשר לתת לי".

בחדרם של רחל ויובל אריאל יש הרבה שתיקות.

מעבר לכאב האישי, יש ביובל, בבנו איתמר ובבתו יסמין, גם הרבה דאגה לרחל. גם רוך. הם מסתכלים עליה כמו על מי שנלחם בכוחותיו האחרונים, כשבעצם אין לו במי להלחם, אבל הוא עדיין לא יודע את זה.

יסמין: "שום כעס ושום האשמות לא יחזירו את אסא. ובחפציבה אנחנו ממשיכים לחיות. זה הבית שלנו. ואנחנו יכולים לנסות ולשנות. לשפר. יש אפשרות שנצא מזה יותר מאוחדים. יותר ביחד. אם לא יחפשו את האשמה אצל מישהו אחר. אם כל אחד יחפש את השקט בתוך עצמו".

רחל: "אני מקבלת. אני לא שופטת אף אחד. אבל לא אקבל שישפטו אותי. ויש כאלה ששופטים אותי. את זה אני לא אקבל. בשום אופן לא". ולאחר שתיקה היא מוסיפה: "בקיבוץ לא אוהבים אנשים שלא מתפקרים. אנשים שיוצאים מהשורה. ואני יצאתי מהשורה".

יובל אומר שהוא מבין את רחל. יודע מה היא מרגישה. "ביום השביעי לאחר האסון נכנסתי לחדר־האוכל. זה נראה שם כאילו שום דבר לא קרה. המולה וצחוק ופיטפוטים. וידעתי שהחיים לא נעצרו. זה היה שוק בשבילי. הבנתי שאני לבד עם הכאב שלי. שאני לא יכול לדרוש מאנשים שיחיו עם הכאב שלי".

רחל: "היו לי ציפיות שלפחות במשך כמה חודשים הדברים יהיו מינוריים, ייעשו בקטן". יובל: "כל הציבור הרי היה בהלם". רחל: "מעולם לא הצלחנו להפגיש את כל ההורים ביחד. גם לא נוכל. לא נוכל להגיע למשהו שנהיה בו תמימי־דעים. אני ביחסים טובים רק עם ארבע משפחות. עם האנשים האלה אני יכולה לדבר על אסא, והם מדברים על הילדים שלהם. עם השאר אני לא מדברת בכלל. כמו עם אנשים אחרים מהקיבוץ".

יסמין: "אנשים שכל־כך מכירים אחד את השני, יש להם דעות קדומות. קשה להם להיפגש ולחלק ביניהם את הכאב". יובל: "והאחרים רוצים להמשיך לחיות. הם רוצים חגים, ראש השנה, ואפילו חג המשק, ואפילו להזמין לכאן את שרה'לה שרון חודשיים אחרי האסון".

יש להם ארבעה ילדים, ליובל ורחל אריאל. "אחד מהם על הקיר", אומרת רחל. והיא רוצה לדעת למה. כך גם חרתה על המצבה של בנה, של אסא, את המלה "למה", עם סימן שאלה. אבל גם עם סימני קריאה. "אני מקבלת מהחברים יחס כאותה מטבע. בגלל שאני עויינת ומנוכרת, הם לא מנסים ליצור איתי תקשורת. והרי לא מוכרחים ליצור קשר רק בדיבור. יכולים גם לכתוב. אולי: 'אנחנו מבינים אותך', או 'נחכה לך'. כלום. והיום כבר אין לי ציפיות".

זו לא הכללה, מציינת רחל. יש אנשים שמוצאים דרך אליה. "אבל היום אני כבר לא יודעת כמה מהם בכלל רוצים בכך. אני כבר לא מחכה. ולא נוצלו עדיין כל אמצעי התקשורת שישנם. מצד חלק גדול מהחברים אין שום נסיונות להתקרב אלי. כאילו הם אומרים – את לא רוצה, אז גם אנחנו לא".

כשרחל מדברת, מסתכלים עליה בעלה וילדיה כמי שהסתגלו לדבריה הקשים זה מכבר, תוך כאב. כשרחל שותקת, הם מתבוננים בה בדאגה. "אין לי בית", היא אומרת, "כל־כך קשה עלי הפרידה מאסא, ואני צריכה להיפרד גם מחפציבה. פרידה נפשית. אני גם לא יודעת כמה זמן אחיה. אני פשוט לא יודעת. אין לי כוח נפשי. ויש לי הרגשה שלא רוצים לשמוע אותי. אני בוטה, קשה, מעלה דברים שלא רוצים לשמוע. ואין מזה דרך חזרה. אלה דברים שאי־אפשר לשנות. אלה קילקולים שלא ניתן לתקן".

היא היתה אשה אוהבת חיים, עם מבט אופטימי, הרגישה טוב בחפציבה במשך ארבעים שנה. היא אהבה את הקיבוץ. אהבו אותה. הכל נשבר, היא אומרת. היא מרגישה נכה. אני שואלת אם יתכן שמשום שלא השלימה עדיין עם מותו של אסא, היא מחפשת אשמים. נוקטת בהאשמות כדי שלא תאלץ להתבונן פנימה. להכיר באובדן.

רחל: "אני לא מוכנה לתת את אסא בקלות. אני רוצה להילחם. אני לא יכולה שלא להילחם על אסא. אני לא מוכנה למכור אותו כל־כך בקלות. אני לא מוכנה למכור אותו בכלל". ואז היא אומרת: "אני עדיין מחכה לו".

היא רוצה לדעת, היא אומרת, של מי היה אסא בקייטנת פלמחים 86'. כי היא, אמו, נתנה אותו בידי המטפלת ומרכז הקייטנה. הם היו אחראים עליו. ומדוע הורידו את הילדים מהאוטובוס והעבירו אותם לטרנזיט. ומדוע לא העבירו את הציוד לטרנזיט והשאירו את הילדים באוטובוס. והם גם יודעים שהנהג לא ישן בלילה שלפני.

יובל: "למה הנהג יצא לדרך אם היה עייף ולמה לא היה איתו עוד מבוגר? יצא עכשיו בקיבוץ דף תקנות בנושאי טיולים וקייטנות. זה מוכיח שהסיקו מסקנות. אבל לא דנו בהן". רחל: "הטרנזיט נשלח לדרך בלי ערכת עזרה־ראשונה, שנשארה באוטובוס. ומה היה אם ילד היה חולה? ואולי אם היה עוד מבוגר היה נמנע אסון? אני לא רואה את זה כגורל. אסור להתעטף בגורל, ופה היה תעתוע. זה אסור. אין כפרה על מותו של אסא".

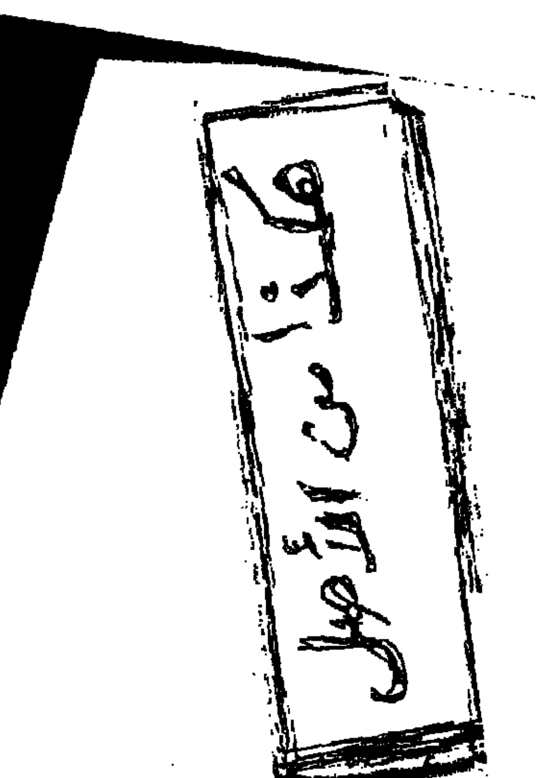
יובל: "נתנו לנו בחורה מהקיבוץ שתגשר בינינו לבין החברים האחרים. כשהיה חג המשק, ביקשנו שתדאג לזה שלא יחגגו את החג הזה. היא אמרה שאין לה כלים להשפיע". רחל: "שאלתי אותה אם יש לה סמכויות. היא אמרה שלא. אם אין לה, בשביל מה אני צריכה אותה?"

יסמין: "אני מסכימה עם אמא שהיה צריך להביא אנשי מקצוע מבחוץ. אנשים שהתמחו במיוחד בזה".

רחל: "את תעודת הפטירה של אסא קיבלתי בתא

(המשך בעמוד 10)

"קשה בקיבוץ. כשקורה לך דבר כזה, יש לך תווית של אב שכול. עשיתי הכל כדי שלא תהיה לי תווית של מסכן שצריך לרחם עליו. רציתי שיתייחסו אלי כאילו לא קרה לי כלום. לא לרחם, ולא להתייחס כמו אל חריג"

כל כך רציתי... פריכף

יוגורט עם תות שדה 3% שומן
פריכף
תנובה

יוגורט עם אננס 3% שומן
פריכף
תנובה

לגוף שלך מגיע תנובה

הזמן השחור

רפי לוי, הבת אלה והבן סער ליד תמונת עופר ז"ל: "היו רק שתי אפשרויות – או כדור בראש או להמשיך הלאה. לא באת בחשבון האפשרות של להיות חי שהוא בעצם מת".

(המשך מעמוד 8)

הדואר. ביחד עם התור לפדיקור. לא היתה כתובה שם סיבת המוות, ואני רציתי שיכתבו. הרי כל מי שנפטר יש לכך איזושהי סיבה".

יש בדבריה של רחל קול מצוקה שנשמע כמו קריאה לעזרה. אולי קריאה אחרונה. כמו אמרה – זה הסיכוי האחרון, זו התקווה האחרונה. בדרך זו, מעל גבי העתון. הכי קיצוני, הכי מקומם שאפשר. לשבור את הכלים כדי להתחיל מחדש. כך היא נשמעת כשהיא אומרת: "אני קוראת לקיבוץ שלם – תלמדו את הנושא. יש אנשים שמתמצאים בשכול. לימדו את זה. עדיין לא מאוחר מדי". ויובל מוסיף: "היא הרי אוהבת את הקיבוץ. היא שולחת אותי לכל אסיפה, היא חוקרת אותי, היא מתעניינת. עוקבת אחרי כל דבר. זה הקושי הכי גדול. זה שהיא בעצם ממשיכה לאהוב את חפציבה".

אבל לגבי אסתר בן־דדוד, אמה של ראומה ז"ל, יש דברים שהם כבר מאוחרים. "אין דרך ללמד את הקיבוץ", היא אומרת, "ואולי זה נכון לגבי כל חברה. אני לא מרגישה שאני מסוגלת לקשר עם אנשים. אבל גם את זה חפציבה לא מסוגלת לסבול. שאני רוצה להיות לבד. שאני רוצה שיניחו לי במנוחה".

מה אפשר להגיד על ילדים שנוסעים לים ולא חוזרים? היא תשאל. את כל משפחתה איבדה בשואה. היא רגילה בפרידות. חשבה שלה זה לא יקרה יותר. "ומבחינתי זה לא נסלח. למיז לא יודעת. לכל מי שאיכשהו היה קשור לזה. ציפיתי כאן למה שמקבלים מבית, לא לקבל ארון. ואני לא יודעת אם הבית אשם, אבל מישהו היה אחראי לילדים האלה. ואולי כל הזרה צריך לחפש אחראי, מישהו שאשם, כי אחרת הוא משתגע. ואולי להאשים אחרים זו בריחה מהכאב".

יעל רון, אמו של אביב, התחילה אחרי מותו לכתוב שירים, על קברו כתבה: "היה לי בן, ונשארו רק תמציו. ואין לי בן יותר, ולא יהיה... היה לי בן והוא עוד ילד, חלקות פניו, האדמה סגרה עליו". אחרי חצי שנה הפסיקה לכתוב. "אולי הייתי צריכה לכתוב כדי לשכנע את עצמי שהוא לא יחזור. שהוא באדמה. כנראה שאני כבר משוכנעת. אבל קשה להתרגל לזה. אני כל הזמן בוכה".

אביב נולד אחרי ארבע בנות. היתה אז בביתם חגיגה שנמשכה חודש. צבי רון: "עד היום אנחנו לא יודעים באיזה מצב קברנו אותו. ראינו את הרכב שרוף, מעוך כולו. אני לא יודע אם היה חי כשהרכב נשרף. אולי אבקש לדעת. אני די תוקף. וחוסר הוודאות – זה הכי יותר גרוע". יעל: "אומרים שאחרי שנתיים הכאב הזה עובר. אני לא רואה שזה יותר טוב. רק יותר גרוע. אנשים נכנסים כל הזמן. כל הזמן מביאים דברים. עוזרים. משתתפים איתנו מאוד".

אבל אין אבל קיבוצי, אומר צבי. "זה כואב לכולם, אבל זה תלוי רק בי וביעל. אם לא מחזקים אחד את השני – זה קשה פי מאה. את הכאב והצער רק אתה מרגיש. אתה לא יכול לדרוש, או לבוא בטענות לקיבוץ כקיבוץ. רק אדם שאיבד את ילדו יכול להבין. לי היה ילד יחידי, נהדר... לכל אבא יש בן שהוא נהדר".

יעל: "הוא כל־כך רצה בן אחרי ארבע בנות..." צבי: "היה ילד טוב". יעל מהנהנת בראשה. לאחר שתיקה היא אומרת: "הבנתי את זה שבקיבוץ ממשיכים לחגוג את כל החגים. היו פה פסיכולוגים שיעצו שנחגוג. אפילו כתבתי פעם שיר לאיזה חג. אבל הפריע לי שחגגו את פורים. אמרו שרק הילדים יחגגו. אבל מלבד הזקנים, כולם הלכו".

זול, זול מאוד להרוג ילדים, היא אומרת. החיים של הילדים כל־כך זולים פה בארץ. כל־כך בקלות הורגים אותם על הכבישים. ואין דין ואין דיין.

הרבה כאב יש בה, בחפציבה, בשבוע של יום השנה. גם הרבה מתח. וגם מרירות. שלמה, אביו של נועם ניצן ז"ל, מנסה להסביר: "אנחנו 300 אנשים בקיבוץ. לכל אחד יש התייחסות אחרת. ויש פה הצטברות של רגשות. עושים מאמצים על־אנושיים כדי להתמודד. ואני מנסה להסביר בהיגיון תהליך שאני עובר אותו. אני משתדל לא לדון. אבל יש פה דברים שהשפעתם על חיינו – חמורה".

שלמה ועזה ניצן, כמו רפי ומתי לוי, הרגישו שהם צריכים להפסיק מהר לשאול למה. שלמה: "הרגשתי שעד שבן־אדם אינו מסוגל להגיד – זה קרה לי, הילד שלי איננו ואני צריך לחיות עם זה – עד שלא מסוגלים לומר את זה, האנרגיה יוצאת החוצה ומחפשת אשמים". עזה: "צריך לגייס המון כוחות נפשיים שאני לא יודעת מאיפה לוקחים אותם. צריך לבנות את המשפחה. כי הילד הזה היה חלק מפסיפס שלה. והחלק הזה חסר. את כל הכוחות שלנו השקענו פנימה. בתוך המשפחה".

שלמה: "השאלה 'למה?' רק מחזירה אותך כל הזמן לרגע של לפני. של מיליוני אפשרויות של מה היה אם. הרי רק צירוף דברים אחד מסויים גרם לזה".

עזה: "אין כוחות גם לשקוע וגם לשקם. צריך להחליט למה אתה הולך". מיד לאחר שזה קרה, היא לא רצתה לדעת שום דבר. "עכשיו מעניין אותי התחקיר של המשטרה, המסקנות. אבל רק בשביל ההיסטוריה. את ה'למה' הסופי לעולם לא נדע. גם לא המשטרה".

שלמה: "עשרה מבוגרים היו בקייטנה. אין לי שום האשמות כלפיהם. אני רק יכול להעביר ביקורת על נורמות של התנהגות. בסיטואציה שבה חוזרת קבוצה כזו בלי עשרה ילדים, יכולה להתפתח דינמיקה של אשמה. אבל אי־אפשר להתווכח עם מי שמאשים. כי זה לא ראציונאלי. אני לא יכול לרדת לעומק התחושה הזו. אני רואה את הבעייה רק מצד החברה שצריכה לחיות עם זה. וכחברה שחיה צפוף וצריכה להמשיך לתפקד, זה מסוכן ובעייתי".

בחודש הראשון לאחר האסון, אמרו לעצמם שלמה ועזה שבשום מסגרת אחרת לא היו מקבלים תמיכה כזו כמו בקיבוץ. עזה: "אנשים באו והשתתפו ועזרו. עד היום, אני רק צריכה לפתוח את עצמי לנתינה המוחלטת הזו של כולם. חפציבה התעלתה על עצמה".

שלמה: "אנשים נקרעו תחת העול הזה. היה צריך להשקיע אנרגיה עצומה כדי להפעיל את העסק בתוך מצב כזה". והם מוסיפים שהיו גם דברים ממוסדים. פסיכולוגים ועובדים סוציאליים. "היתה היערכות שלמה. בעצם, עד עכשיו יש אפשרות לקבל עזרה".

אני שואלת את שלמה ועזה איך זה שיש אנשים שמרגישים כל־כך אחרת. אולי הקיבוץ לא יכול לתפקד במצבים קיצוניים? ואולי מי שלא הספיק להתיישר עם השורה, לחזור לתיפקוד בקצב ובמהירות של האחרים, נשאר מאחור, נדחה?

שלמה רק אומר שנעשה כל מה שאפשר כדי לעזור לכולם. אבל אי־אפשר לעזור למי שאולי לא רוצה שיעזרו לו. ועזה אומרת: "בעקבות האסון יש הסתגרויות. אני יודעת היום פחות דברים ממה שידעתי פעם. אני לא מסוגלת היום לבוא למיפגשים גדולים. אין לי כוחות נפשיים לזה. יותר נוח לי ככה. הכל כל־כך טרי ופצוע וזועק, והזמן רק ממחיש את זה יותר. ואחד מתפקד כך, והשני אחרת. אני, למשל, לא תופסת ולא מבינה איך זה יכול להיות אחרת מהמצב שלי עכשיו".

רפי לוי: "אף אחד לא אחראי ישירות למוות של הבן שלי. לא שאלתי את עצמי שאלות. השאלות לא יחזירו לי את עופר, והן עלולות לתסכל אותי ולהביא לנסיגה בהתקדמות שלי. אני לא נכנס יותר מדי עמוק לתוך עצמי. קשה בקיבוץ. כשקורה לך דבר כזה, יש לך תווית של אב שכול. עשיתי הכל כדי שלא תהיה לי תווית כזו. שלא תהיה לי תווית של מסכן שצריך לרחם עליו. מההתחלה רציתי שיתייחסו אלי כך, כאילו לא קרה לי כלום. לא לרחם, ולא להתייחס כמו אל חריג". ואשתו, מתי, מוסיפה: "אל תלטפו אותי ואל תגעו בי. אני לא מסכנה. התנהגו אלי רגיל. אנחנו אותם האנשים".

כל משפחה דיברה כאן בנפרד. לכל משפחה יש ספר זכרון נפרד על בנה או בתה. חוברת בצבע לבן מבריק. על הכריכה כתוב שם הבן או הבת. בשחור. בחוברת דברים שכתבו בני המשפחה והחברים. כל החוברות יצאו ביחד, שלושים יום לאחר האסון.

בסוף השבוע שעבר, ביום השנה, התקיימה האזכרה לתשעת ילדי קיבוץ חפציבה ולמדריכם. ויעל רון אומרת לי: "תכתבי עליהם. בהלוויה נתנו לכל אחד חמש דקות לדבר על הבן שלו. עכשיו, באזכרה, יש רק שתי דקות לכל משפחה. אחרת, אמרו, זה יהיה ארוך מדי. זה הרבה ילדים".

סימה קדמון

"פעם מצאתי כאן בית, והיום אני שוב חסרת בית. חפציבה זה לא הבית שלי יותר. אני עובדת כאן וגרה כאן, אבל לא יותר מזה. עם רוב החברים אני לא מדברת. אני עויינת ומנוכרת. הקיבוץ כקיבוץ לא מסוגל להתקרב אלי"

האדם הקדמון כאן ועכשיו

האדם הקדמון חי וגר ביערות תאילנד. הוא לא בדיוק יודע שהוא חי שם כי הוא לא מכיר גבולות פוליטיים. הוא גם לא יודע מתי הגיע לשם ומאין, כי אינו מכיר מושגים כמו הסטוריה, מורשת, דת. בני השבט "העלה הצהוב" אינם צוחקים, בוכים, מתאהבים או מתחתנים. אנתרופולוגים אומרים שהם הדבר הקרוב ביותר לבעלי־חיים בקרב בני המין האנושי במאה ה־20: המיפגש בינם לבין תיירות מערבית בג'ינס, תרמילים ומצלמות, מעלה אצל שני הצדדים כמה שאלות קיומיות חסרות מענה. כתבה רביעית בסדרה.

כתב וצילם עמנואל רוזן

היינו האדם הלבן הראשון שהם ראו בחייהם. המלווה שלנו ניסה להסביר שאין צורך להזעיק את הגברים עם החניתות, כי אנחנו לא מסוכנים. אבל הילדים נצמדו בחרדה לשדי אמהותיהם, גופו של אחד מהם רועד מפחד.

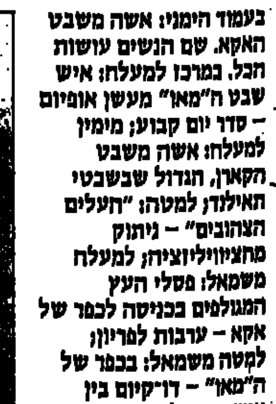
לפתע ניצבנו פנים אל פנים מול האדם הקדמון. אנחנו, עם מכנסי הג'ינס הקצרים, התרמילים והמצלמות, והם, שתי נשים ושלושה ילדים (והגברים יצאו לציד), מצטנפים בפינה שמתחת לסככת עלי בננה ובעיניהם מבט של אימה נוראה. היינו האדם הלבן הראשון שהם רואים בחייהם. המלווה שלנו, שידע כמה מלים בשפתם, ניסה להסביר להם שאין צורך להזעיק את הגברים עם החניתות, כי אנחנו לא מסוכנים ועוד מעט נלך. הילדים נצמדו בחרדה לשדי אמהותיהם, גופו של אחד מהם רועד מפחד. מישהי משלנו הסירה טבעת מאצבעה וניסתה לענוד אותה על אצבעה של אחת הנשים. האשה נענתה; היא הכיטה בטבעת בסקרנות, סובבה אותה ימינה ושמאלה והשמיעה קולות נהמה. היא לא חייכה כי מושג החיוך אינו מוכר לה; חיוך בשבילה, שם בשבט "העלים הצהובים", הוא לכל היותר עווית מוזרה בשרירי הפנים.

האדם הקדמון חי והוא גר ביערות שבצפון תאילנד. אומרים שהגיע לשם לפני כמאתיים שנה משטחי מדינת לאוס. הוא עצמו אינו יכול להעיד על כך במרוייק, שכן מושגים של הסטוריה, תרבות ומורשת אינם מוכרים לו. גם דת אין לו ואפילו ברוחות רעות וטובות אינו מאמין, מה שמאפשר לו להתגורר עמוק בתוך היער בלי לחשוש מהשדים הנוראים, בניגוד לכל יתר השבטים באיזור שמגינים על עצמם מפני הרוחות בפאתי היער או בקרחותיו.

"העלה הצהוב" אינו מכיר צחוק ובכי, הוא אינו מתרגש וגם לא מתאהב. בקומונות שלו אין קשרי משפחה. לא מתחתנים. שתיים או שלוש נשים חיות עם שניים או שלושה גברים וכמה ילדים משותפים. יחסי מין מתקיימים לצורך הפרייה בלבד. הילדים עוזבים כאשר הם כבר מסוגלים לדאוג לעצמם. צרכי היום־יום

(המשך בעמוד הבא)

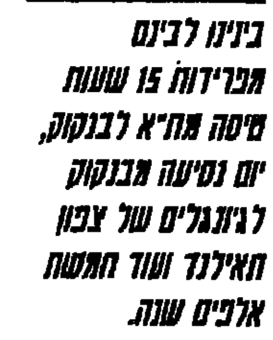

בעמוד הימני: אשה משבט האקא. שם הנשים עושות הכל. במרכז למעלה: איש שבט ה"מאו" מעשן אופיום – סדר יום קבוע; מימין למעלה: אשה משבט הקארן, הגדול שבשבטי תאילנד; למטה: "העלים הצהובים" – ניתוק מהציוויליזציה; למעלה משמאל: פסלי העץ המגולפים בכניסה לכפר של אקא – ערבות לפריון; למטה משמאל: בכפר של ה"מאו" – דו־קיום בין אנשים ובעלי חיים.

כאשר עלי הבננה שבגג סככת המגורים שלהם מצהיבים, הם נוטשים את "ביתם", לוקחים איתם את לפיד האש שהוא רכושם היחיד, ועוברים למקום אחר כדי לבנות סככה חדשה. לכן הדביקו להם האנתרופולוגים את השם "העלים הצהובים".

בינינו לבינם מפרידות 15 שעות טיסה מת"א לבנקוק, יום נסיעה מבנקוק לג'ונגלים של צפון תאילנד ועוד חמשת אלפים שנה.

תמונת מצב ב"אסם האופיום" של העולם: ממשלות וגופים בין־לאומיים מכל העולם מורימים לכאן כספים אדירים למלחמה בסם; חיל האוויר התאילנדי מפציץ את השדות, והממשלה מציעה לשבטים תעסוקות חליפיות. אבל החקלאי הזקן משבט הליסו, שמטפח ומגדל את צמחי האופיום הוא רק כלי משחק בידי גורמים עתירי ממון וכוח המניעים את גלגלי מכונת הסמים.

בכפרים הקטנים לא מדברים על פוליטיקה גבוהה. האופיום בשבילם הוא הפרנסה.

יז משבט ה"מאו": "בכל פעם שאני עצבני מהמריחואנה אני עובר לאופיום, וזה מרגיע אותי ומכניס אותי לשלווה לכל היום".

(המשך מהעמוד הקודם)

מסתכמים באכילה, הפרשה ושינה. הגברים יוצאים לצוד והנשים מכינות כלי מטבח מאבן ועץ. וזהי המלאכה היחידה בה עוסקים חברי הקומונה. אין להם תכשיטים, בגדים או נעליים. את האוכל מתבלים בענפים, עלים ופירות יער. אוכלים רק מה שנמצא בסביבה הקרובה של איזור המגורים. "העלה הצהוב" הוא הדבר הקרוב ביותר לבעלי־חיים בקרב בני המין האנושי במאה ה־20.

הם חיים שם בעמקי היער, בניתוק מוחלט מבני אדם אחרים וציוויליזציות. הניתוק נשמר גם ביחסים שבין קומונה אחת לשנייה. הפגישות בין הקומונות מקריות וקצרות מאוד. מבחינתם, הם אינם משייכים את עצמם לשום דבר; זה אינו שבט במובן המקובל של המלה – עם קשרי־דם, מסורת משותפת וצ'יפים זקנים שכולם סרים למרותם. עד לפני כמה שנים אפילו לא ידעו "העלים הצהובים" שהם שוהים במדינה ששמה תאילנד. "אנשי היער", הם קוראים לעצמם בשפתם, שהיא ניב של שפת הלאוס.

את הקשר שלהם ללאוס גילה לראשונה אנתרופולוג מקומי, שראה "עלה צהוב" מבוגר חוטב עצים ביער ומזמזם בעימה של שיר ילדים לאוסי. ה"עלה" סיפר שאת השיר לימד אותו אדם מבוגר בקומונה. גם השם "עלים צהובים" הוא המצאה של האנתרופולוגים שגילו את השבט הזה לפני פחות מחמש שנים. הם מצאו אנשים עירומים לחלוטין מתגוררים מתחת לסככות מאולתרות של עלי בננה. הסככה הקטנה מורכבת מקיר אלכסוני אחד ומכמה עמודים התומכים בו.

האנתרופולוגים נדהמו: גם בשבטים הפרימטיביים ביותר בצפון תאילנד, אפילו חזירים מתגוררים בתנאים סבירים יותר. כאשר החלו לתחקר את "אנשי היער", התברר להם שזהו שבט נודד. מדי כמה ימים, כאשר עלי הבננה בסככה מצהיבים, הם נוטשים את "ביתם", לוקחים איתם את לפיד האש שהוא רכושם היחיד, ועוברים למקום אחר כדי לבנות סככה חדשה. כך הודבק להם לראשונה השם "העלים הצהובים".

ממש כמו האנתרופולוגים, גם אנחנו, עם התרמילים והמצלמות, יצאנו לחפש את "העלים הצהובים" בעקבות שמועות ורסיסי אינפורמציה. לעולם אין לדעת היכן בדיוק הם נמצאים, אך המלווה שלנו, איש שבט ה"מאו", טוען שהוא יודע את הרדיוס המשוער. "אם יהיה מזל", הוא אומר לנו, "תראו אותם עוד יום".

הדרך ארוכה, והמלווה בוחן בסקרנות סככות נטושות של עלי בננה צהובים. הן מסמנות לו את נתיב הנדודים של אחת הקומונות. ציידים של שבטים אחרים שאנו פוגשים בדרך, מצביעים על כיוונים משוערים. חמש שעות חיפושים, שבסופן טיפוס תלול על ארמה בוצית וחלקלקה שעצי בננה צומחים בה, ואנחנו מגיעים.

המלווה שלנו אינו מכיר את הקומונה שהגענו אליה, אך יש לו סימן ברור שחבריו לשבט ה"מאו" כבר פגשו בה לפניו. סחבות הסמרטוטים שלגופם, משהו מעין בגדים, והסיגריה שבין אצבעותיה של אחת הנשים מבהירים לו שהקומונה הזו כבר נחשפה למגע עם "העולם החיצון". הוא מספר לנו שכאשר "העלים הצהובים" התגלו, קפצו בני השבט שלו – "המאו" – על המציאה. הם החליטו להשתמש בהם כבסוסי עבודה שחורה, בעיקר בחטיבת עצים ובנשיאת הגזעים לכפרים, ובתמורה סיפקו להם את הבגדים ואפילו סיגריות שהיו בעבור "אנשי היער" גילוי חדש ומלהיב.

עכשיו מזהה המלווה שלנו בסככה מקטרת עץ קטנה. האשה מספרת לו שחבר מה"מאו" הביא להם את המקטרת בתמורה לעבודה שעשו בשבילו. היא מעשנת את הסיגריה הביתית ללא הפסקה, מעלה עשן סמיך ועוקבת בסקרנות אחר תנועות המלווה כאשר הוא כורת קנה במבוק ומכין ממנו בתוך דקות ספורות מקטרת ענק לעישון מריחואנה. זה כנראה יהיה הגילוי הבא שלה.

בינינו לבינם לא מתפתח שום דבר. עדשות המצלמות הן הקשר היחידי, ואנו משתדלים להיזהר בו, כי כל לחיצה על "הדק" המכשיר הבלתי־מוכר שולחת את הילדים הנפחדים עמוק יותר אל תוך שדי האמהות. לא נעים. אני מבקש מהמלווה לשאול את הנשים מה הן חושבות עלינו, מי אנחנו, מאיפה באנו. הוא שואל ונענה בשתיקת מבוכה. בינינו חלוקות הדעות – מישהו אומר שהמיפגש משעמם, סתם אנשים מלוכלכים ופרימיטיביים. אחר אומר שצריך במקרה כזה להמשיך את קו הראייה במחשבה ובדמיון, לחשוב שבינינו לבינם מפרידות 15 שעות טיסה מתל־אביב לבנקוק, יום נסיעה מבנקוק לג'ונגלים של צפון תאילנד ועוד חמשת אלפים שנה. זה הכל.

ממשלת תאילנד עדיין לא העלתה את ה"עלים הצהובים" על סדר יומה. שכניהם של "העלים", בני שבטי ה"מאו", ה"ליסו", ה"אקא", ה"קארן", ה"יאו", ה"לאו" ועוד אחרים, מדאיגים אותה יותר. כאשר ה"עלים" כורתים עצים וצדים חזירי בר למאכל, ממשיכים השבטים השכנים, הפרוסים בעיקר בצפון תאילנד, להיות "אסם האופיום" של העולם.

ממשלות וגופים בין־לאומיים מכל העולם מורימים כספים אדירים למלחמה בסם הקטלני. חיל האוויר התאילנדי מפציץ את השדות, והממשלה מציעה לשבטים תעסוקות חליפיות ששכר רב בצידן. צבא תאילנדי מיוחד, שהוסמך לנהל את המלחמה הזאת, מבצע מעצרים, מאיים, מכאיב וגם הורג, אבל כולם יודעים שהחקלאי הזקן משבט הליסו, שמטפח ומגדל את צמחי האופיום, מקור גאוותו מזה עשרות שנים, הוא רק כלי משחק עלוב בידי גורמים עתירי ממון וכוח. הם המניעים את גלגלי מכונת הסמים הזאת, ואין ממשלה בעולם שתוכל לבלום אותם.

בכפרים הקטנים בהם מתגוררים בני השבטים האלה, לא מדברים על פוליטיקה גבוהה. האופיום בשבילם הוא הפרנסה, וסביב עונות גידולו וקטיפתו סובב מעגל החיים. לא כולם מבינים שבשדותיהם צומח אוצר שמטריף את דעתם של מיליוני בני־אדם. לא תמיד הם מבינים מדוע מתנכלת להם הממשלה התאילנדית, ולא כולם יודעים שמהאופיום הזה מפיקים סם אחר ששמו הרואין. הם רק יודעים שעליהם להמשיך את מסורת הדורות שפירנסה את אבותיהם ואבות־אבותיהם, ומתגאים בתוצרת המשובחת. מבחינתם, אין להם מה להסתיר.

והם גם מוכנים להסביר לך שהאופיום, שלא כמו המריחואנה, הוא סם בריא וטוב. "תגה", אומר לנו יז משבט ה"מאו", "תראה אותי, כל פעם שאני עצבני מהמריחואנה, אני עובר לאופיום וזה [מרגיע] אותי ומכניס אותי לשלווה לכל היום". פולחן עישון [האופיום] הוא חלק עיקרי, לפעמים יחידי, בסדר יומו של הגבר [בשבטים] האלה. שעות ארוכות הם שרועים על הרצפה, המיקטרת [...] כפה והעיניים מרוכזות בתהליך. בסופו של עישון ארוך [הם] נראים לכל היותר כמו מי שחיסל בקבוק ויסקי. העישון אינו [פוגע] בתפקודם או במראה החיצוני שלהם, וממילא כל עבודות [...] והכפר מוטלות על כתפי הנשים, שגם אופות וגם רוקמות וגם [יוצאות] לחטוב עצים וגם – אם וכשצריך – משפצות את קירות [הבית].

[מר]אה אופייני בכפר כזה: נשים שריריות בעלות חזות גברית [...], מעשנות מיקטרת, "סכין רמבו" בצד הגוף ותינוק בן יומו [ע]ל הגב, סוחבות כדים כבדים, חוזרות מהיער עם גרזן ועצים, [...] במרכז הכפר על כסאות עץ ורוקמות, מגלגלות צמר, [מאכ]ילות את החזירים, טוחנות גרגרי תירס; מדי פעם עוצרות [...], מניקות את התינוק וחוזרות לעבודה. הגברים: חייכנים, [אדי]שי לחיים, מרוכזים באחד מבתי הכפר ומעשנים ביחד. מישהו [...] בשיר וכולם מצטרפים. לפעמים הם בוהים במשך שעות [...], מעבירים יום שלם בנסיון להשחיז סכין או לנסר קרש. [...] שבהם יוצאים לצוד – על המלאכה היוקרתית הזו הם לא [...] לוותר לשום אשה.

[ב]ני השבטים האלה אינם תאילנדים. הם היגרו דרומה לפני [...] שנים, חלקם מבורמה, חלקם מסין ומטיבט ואחרים מלאוס. [...] להכרה התאילנדית הבודהיסטית נותרה גיאוגרפית בלבד. [...] מבני השבטים נוטשים ויוצאים לעיר הגדולה. הרוב [...] נשאר עם המשפחה, ממשיך במסורת ארוכה של חיי השבט [...] ואמנות עיוורת לצ'יף, אמונה אדוקה ברוחות המשתלבת [...] באימוץ מוזר של חלקים מהדת הנוצרית, כישו הוא עוד [...] בסידרת הרוחות הנערצות. תאילנד נמצאת לפעמים מעבר [...], אבל רובם אינם דוברים את השפה התאית. לכל שבט שפה [...], לבוש, חגים מיוחדים, בתי־ספר נפרדים וקווים שונים של [...].

[...] של שבט ה"אקא", איישם בצפון מזרח תאילנד, הרחק [מכ]ל נקודת ישוב. הם הגיעו לשם לפני 90 שנה מסין ומבורמה. [...] עדיין לא נסללו והמרחק לעיר הקרובה נמדד בימי הליכה. [...] מרוצה: הריחוק מבטיח את הכפר מפני השפעה תאילנדית [...]. גם התיירים עוד לא שמעו עליהם. אנחנו הקבוצה השנייה [...] לשם, והצ'יף מארח ברצון אבל מבקש שלא נספר לחברים.

כפר גדול, עשרים וחמישה בתי במבוק ואפילו בית־ספר לילדי המקום. הכפר ממוקם בקרחת היער, במקום בו יהיו תושביו מוגנים מאימת הרוחות הרעות. בכניסה ניצב שער עץ המונע כניסת רוחות רעות מהיער ומבטיח את [...] הרוחות הטובות בפנים. אסור לגעת בשער. אם ניגע, [...] אותנו המלווה שלנו, נשלם לצ'יף בקבוק ויסקי ושני חזירים [...] את עצמנו כל חיינו על האסון שאולי הימטנו על הכפר [...].

[ל]יד שער הרוחות שני פסלי עץ מגולפים של גבר ואשה [...]. סמל לפריון. תפקידה הראשי של האשה, מאמינים [...], הוא הולדת ילדים. אשה שלא תלד לבעלה לפחות בן אחד, [...] הילדים, בכל מקרה של גירושים, יישארו עם הבעל. כאשר [...] עלולה האשה ללדת תינוק מעוות. בקטגוריה של [...] מעוותים כלולים גם תאומים, ובכל מקרה גזר־הדין לכאלה [...]: מוות. התינוק מוצא מהכפר מעל גבי אלונקת קש, [...] התהלוכה צועד הרופא המכשף והקבורה מתבצעת כמה [...] רחוק משערי הכפר.

[...] הדתיים מלווים כל רגע מחייהם. נרנרה ענקית [...] במרכז הכפר משמשת לחגיגות החשובות ביותר, הצ'יף [...] לצביון הדתי של הכפר שלו. הנשים כולן מקפידות על לבוש מסורתי: חולצות שחורות, שלל תכשיטי כסף, כובעים מחודדים שבתוכם ועליהם עשרות מטבעות כסף שהגיעו מכל העולם, לא ברור איך, אפילו מימי המהפכה הצרפתית: חצאיות המיני והבירִיות הן מסורת ארוכת־ימים בכפרי האקא, לא חיקוי של אופנת פאריס. בשעת עבודה הן מסירות לפעמים את החולצה ומושכות את החצאית עד לגובה חצי הישבן. הגברים, רובם בחצי גוף ערום, יכולים להתקנא בגופן השרירי של נשותיהם.

בכפר הזה של האקא מעשנים אופיום אבל מגדלים אורז. בכפר המאו, מרחק יום הליכה משם, האופיום הוא גם הפרנסה העיקרית. אבל בימים שבהם נחגג ראש השנה של המאו מתפנים כולם לאירוע הגדול של הבנים והבנות בכפר – פסטיוואל החיזור. הצעירים, בני 18־16, לובשים את מיטב בגדי החג שלהם, מתייצבים בשורות עורפיות, הבנים מול הבנות, למשחק בכדור עשוי מבד שחור. זכות הטלת הכדור שמורה לבת והיא תמסור אותו לבן שאיתו היא רוצה להתחתן. הבנים והבנות נוהגים לעטוף את פניהם בשעת משחק במגבות לבנות או בטורבנים שחורים, כדי שההסמקה לא תראה ברבים.

אם הבן מעוניין בבחורה, הוא יענה להזמנתה. אם הכדור יפול מידיו, עליו לחבר לחברתו החדשה שיר אהבה שיושר, כמובן, אחרי השקיעה. בשעת ערב נמלא הכפר בשירי אהבה נוגים. אחר־כך יעמוד הבחור ליד ביתה של חברתו החדשה ויקרא לה להצטרף אליו; בידיו יאחז שמיכה ארומה, ערבות והבטחה להורי הילדה שבלילה הראשון שלה מחוץ לבית יהיה לה חם וטוב.

החשמל והמים עוד לא הגיעו לכפרי השבטים, אבל החיים הקשים אינם ניכרים בפניהם. הנשים יפות ושמורות. הן מקשטות את עצמן בהרבה קילוגרמים של שרשראות, עגילים, צמידים ונזמי כסף. בשבט היאו, למשל, הנשים עוקרות את שיניהן הקדמיות ומציבות במקומן שיניים תותבות מצופות זהב. זהו סימן מובהק ליופי.

הממשלה התאילנדית מבטיחה שיפור תנאים. בינתיים היא מביאה לכפרים את ההכנסה הגדולה מכולם – קבוצות תיירים שמוכנים לשלם כל מחיר בעד ריקמת מאו אותנטית או הזכות לצלם אשת ליסו עירומה מניקה את תינוקה. ישנם כפרים שנהפכו עם הזמן למעין במת תיאטרון לתיירים. בשעת ערב, כאשר המערביים חוזרים למלון, פושטים הכפריים את בגדי המשחק ולובשים ג'ינסים וטרנינגים עם כתובות אנגליות שניקנו בעיר הגדולה. תעשיית התיירות הביאה לכפרים האלה את העושר, אבל הקידמה עדיין מחכה בחוץ – חשמל ומים, מבינים הכפריים, יקלקלו את ההצגה הטובה שמכניסה כל־כך הרבה כסף.

אבל תאילנד גדולה ויערותיה סבוכים ובתוכם, הרחק מהכפרים שנכבשו בידי נציגי משרד התיירות וסוכני הנסיעות, אפשר עדיין למצוא כפריים שהמלים "שעון" או "מצלמה" עדיין אינן אומרות להם דבר. סוכן ממשלתי תלה שם לפני שנתיים פוסטרים של משרד הבריאות שמסבירים איך להניק נכון וכיצד לטפל בתינוק, אבל איש אינו מבין מה כתוב שם, והנשים עדיין מתייעצות בנושאים כאלה עם הרופא המכשף שמתייעץ כמובן בתורו עם הרוחות המיומנות לדבר.

שם, בשבטים שמחוץ לנתיב התיירות, ימששו בתרוממה את מכנסי הג'ינס שלך ויבקשו משהו למזכרת. את המזכרות שלהם יסרבו למכור. המגע הראשוני עם התייר יהיה זהיר, כמעט עויין. הם ירתעו מצילומים וישמרו מרחק בטחון. הילדים אפילו יפרצו בבכי של בהלה.

אבל כעבור יומיים, כאשר תעלה על הטנדר בדרכך חזרה לעיר, יצטופף כל הכפר לחיפרד ממך וינופף לשלום כאשר הרכב המתרחק במהירות יעלה ענן סמיך של אבק. לעזאזל החוויה התיירותית האותנטית, תאמר או לעצמך. הגיע הזמן שהמאה ה־20 תגיע גם לכאן.

מימין: אשה משבט הקארן טווה חוטים, ואשה משבט האקא – קשיחות נברית; משמאל: אשה משבט המאו נושאת את ילדה לעבודה – הקפדה על תלבושת מסורתית.

נשים שריריות בעלות חזות גברית המעשנות מיקטרת, "סכין רמבו" בצד הגוף ותינוק על הגב. סוחבות כדים כבדים, חוזרות מהיער עם גרזן ועצים, רוקמות, מגלגלות צמר, מאכילות את החזירים, טוחנות גרגרי תירס; מדי פעם עוצרות, מניקות את התינוק וחוזרות לעבודה.

הגברים חייכנים, אדישי לחיים, מרוכזים באחד מבתי הכפר ומעשנים ביחד. מישהו בוכה בשיר וכולם מצטרפים. לפעמים הם בוהים במשך שעות לתוך האש, מעבירים יום שלם בנסיון להשחיז סכין או לנסר קרש.

צילום: אריאל סמל

ילדת פרחים

ליהי חנוך. קולנוע ושירים. מרחפת בין שמים לארץ. שנה וחצי מחפשת בתל־אביב מדרגה לדרוך עליה. יש רגעים שהיא נשברת, שהיא זקנה. מצב שלא היתה בו אף פעם. לפני שיצאה לניו־יורק, היא וראש־פינה היו אחד. היום, בתל־אביב, היא לא כאן ולא שם. מרגישה כאילו עברה תהליך ענק של גירוש וגלות. בוכה לילות שלמים עם רגעים של חסד וחיוכים. אולי ישאר ככה, אולי לא. היא חיה פעם ראשונה. לא יודעת מה יהיה מחר, אבל נורא סקרנית.

· מאת בילי מוסקונה־לרמן

השיחה מתחילה בוויכוח קטן. רחם נפול או רחם נפולה. "עומדת זקופה בתוך החדר החשוך עם רחם נפול...". חנוך כתבה רחם נפולה. ישורון תקנה לרחם נפול. חנוך שפכה דמעות וגם קצת תנועות של השתוללות על התיקון. בשיר אחד שכתבה אחר־כך, חזרה, לא בכוונה, על אותה מנגינה – רחם פצועה, כנראה צליל שבא מבפנים, בלי קשר לחוקים נוקשים של דקדוק.

שני שירים ראשונים של ליהי חנוך במגזין הספרותי "חדרים". בין השירים, צילום. כמעט לא רואים פרצוף. שיער לא מסורק, בגד שחור, סיגריה בפעולה. תנוחה שורדת, בלי זוויות רכות.

השירים נכתבו בניו־יורק. הרבה ימים ראו רק קירות של מגרה. יום אחד תפסה אומץ. צלצלה להלית ישורון. לא הכירו קודם. אמרה בטלפון – טון לא בטוח – יש לי שירים. ישורון אמרה: "שימי בתיבה למטה". חנוך הכניסה לתיבה חבילה של דפים והלכה.

"חכי חודשיים לתשובה", נדנדו בראש אנשים מסביב. אחרי שבוע היה טלפון. "בואי", אמרה העורכת של המגזין הסלקטיבי והמאד אסתטי. ישבו שתיהן, על כוסית ויסקי, דיברו ערב שלם, אחר־כך קמה חנוך ללכת הביתה בלי שהעזה לשאול מה הולך להתפרסם. ישורון לקחה שני שירים. אחד על הריאליה הניו־יורקית, שני על ארץ־ישראל. במשך יום שלם היתה ליהי חנוך עליזה. מצב־הרוח המתייך כבר עבר. ב"חדרים" הבא יודפסו כנראה עוד שירים שלה. אחר־כך, אולי, ספר. וככה הלאה. השירים הם ביוגרפיה. היא משוררת על ראש־פינה, תל־אביב, ניו־יורק, אבא שלה, סבא שלה, חמישה דורות בארץ. לוקחת אותם, בין השורות, עם כל האחריות והאשמה.

ליהי חנוך, אשה תל־אביבית שצמחה בראש־פינה. משפחת עפרון מצד אבא, משפחת מר, חוקר המלריה, מצד אמא. בשנים האחרונות היא חיה בין ניו־יורק לתל־אביב. בניו־יורק חי גבר שמחובר אליה באהבה חזקה. אנדרי זאק קוראים לו. פרופסור ידוע לרפואה. בן־אדם חסר בית שנולד בצרפת וגדל באפריקה. בניו־יורק הם התחברו. הוא לשורשים שלה, היא לחוסר הזהות שלו. ריהטו בית טוילג', רצפת עץ, חלונות גדולים, הרבה אור. הוא קם בבוקר והולך לעבודה, היא ישבה ליד השולחן מול החלון הגדול, המדפים עם הספרים מהבית לשמאלה, וכתבה תסריט וגם שירים. על הקיר מול המבט שלה, יש שורה בעברית, באותיות גדולות וברורות: מהפכה תוקית. אני רוצה לחיות ליד אבא שלי ואמא שלי.

היום, אחרי ארבע שנים, היא שוב חיה בתל־אביב. כלומר, מדלגת בין פה לשם כשהבסיס כאן. ביום שישי בערב, בכל יום שישי בערב, לפי הקצב של השורה שכתובה על הקיר בניו־יורק, היא נפגשת עם אבא ואמא בפתח־תקוה. אוכלים יחד ארוחת־ערב. גם מאיה, הבת של ליהי, גרה בבית בתל־אביב, ובחדר של מאיה נמצא גם החבר שלה. "מאיה" ששלום חנוך שר עליה לפני שבע־עשרה שנה. חנוך הוא אבא של מאיה וחבר טוב של ליהי, עד היום. כשמאיה עוברת יחפה מהחדר שלה לחדר של אמה, היא דופקת בזהירות על הדלת. ואחר־כך מכניסה ראש בלונדיני עם פנים רכות ואומרת שקנתה פרחים בשבע שקל, ואיפה יש בבית הזה צנצנת.

ליהי, ילדת פרחים בת שלושים־ושמונה, מסתובבת יחפה עם שיער פזור וחצאיות לא מגוהצות, פרומות בקצוות. האצבעות עובדות. מזיזות את השערות הארוכות הצירה, שולפות, מציתות סיגריה, עוברות לידית של הקפה ושוב למאפרה. ואחר־כך צעדים ארוכים לאורך הדירה, ועוד פעם משפטים קטועים שנגמרים בצחוק, לפעמים בעצבנות.

מה קורה עכשיו?

"אני תקועה באמצע. יושבת שלוש שנים באמצע תהליך יצירה ולא יכולה לגמור. כתבתי תסריט ראשון לסרט ארוך, ואני לא מוצאת משקיעים לעשות את הסרט".

בגלל שאין כסף?

"כן".

מעליב אותך?

"כל מיני הרגשות מקופלים בזה, אם את שווה או לא שווה. אין לי הצד הביזנסי שישכנע את האנשים שהסרט יעשה רווחים. הם צודקים. הם אנשי עסקים. ומותר להם לשאול את השאלה עם הסרט ירוויח. כשהם שואלים אני אומרת: 'לא יודעת, הצלחה של סרט זה סוד גדול'. באותו רגע שאומרת 'לא יודעת', הם מאבדים את הבטחון. אחרי כל פגישה איתם אני סחוטה ממאמץ גדול".

מאיפה הכוח, לאורך כל הדרך, לכוון את החיים שלך ככה שאת עושה מה שרוצה? איפה הפשרה בין מה שרוצה למה שצריך?

"הסוד הוא לדעת להקשיב לעצמך ולכל מה שמסביב. לדעת

(המשך בעמוד 47)

ליהי חנוך היום (משמאל) ושלום חנוך (מימין): "עזבתי הכל והלכתי אחריו ללונדון. חייתי בשבילו. הייתי לו פה וידיים ורגליים ואמא ואשה ואחות".

יהונתן גפן

הגדול מכולם

קיץ הרותח, הרוצח אתונאים, המוציא מרוזות פוים, המייבש את הכינרת ומרחיב את תשתית המנגל בחופי טבריה, לא הצליח להיכנס למשרדים הממוזגים של "טלית־ציצית הפקות בע"מ". רחש האייר־קונדישן זימזם באוזניהם של שלושת המפיקים המזומים, שנים מהם יושבים משחת עור מתוחכמים, והשלישי עומד בחלון, רואה את תל־אביב נשרפת, ומגחך.

"לא יאומן", אמר טלית.

"מי היה מאמין?" אמר ציצית.

"אני בחיים שלי אפילו לא הייתי בבית־כנסת", בע"מ, פתח לרגע את החלון ונשרף לו האף.

זה היה צפוי. אחרי היוריתמיקס, טינה טרנר, זווית רביץ ובוב דילן, צריך לסגור את הקיץ עם הגדול מכולם. הם חיפשו אותו באירופה והוא הטביע אותם בשיטפונות, שרף אותם באסיה, אך לבסוף, היה זה מנחם גולן שאמר:

"תנו לי שבוע ואני תופס לכם אותו".

"אתה צוחק", הבזיק חזרה טלית, ציצית ובע"מ.

"לא", רעם מנחם, "מזמן אני רוצה להפציץ עם סרט אקשן גדול".

"ואתה חושב שהוא יסכים לבוא הנה?" התעניין ...

"מדינת ישראל הפכה למעצמת רוק", אמר טלית.

"באמת יורקים פה כל הזמן", אמרה המזכירה האמריקאית האוטומטית, ארוכת הרגלים, ועשתה קפה לשלושת השליחים ולכלב.

שבוע של פעילות קדחתנית. מנחם תפס את ..., ראמבו התקשר עם בוב דילן, דילן נפגש עם זוהר מלובביץ', ישיבת "גאולה עכשיו" הפעילה את הקשרים שלה, ולבסוף פלטה מכונת הטלקס פיסת נייר פחות בשוליה, ועליה כתוב באותיות תנ"כיות ...

"אלוהים בפארק הירקון. תשובה חיובית. נא לקבוע תאריך. בכל הכבוד. משה רובינשטיין, ברוקלין, ...סוכן בלעדי של 'הגדול מכולם בע"מ'".

ולחשוב שהכל התחיל מפתקה תמימה בכותל, ... של המפיק המתחרה.

★

"יש אלוהים", אמר טלית.

"נקרע את הפארק", רטן ציצית.

"ומי יהיה להקת החימום?" פלט בע"מ, "אל תשכחו שהגדול מכולם כבר די קשיש, והוא עושה קאמבק אחרי כל־כך הרבה שנים של חוסר פעילות".

"שוברי הלבבות?"

"מעמידי הפנים?"

"אורי זוהר?"

...לפתן לרב קרילבך.

...הנה־כבר־כבר־יה־כנס־כם.

הוא מוכן, בשמחה רבה, רק שלא יכניסו בירות ולא יתנו לו מערכת קול כמו לריקי לי ג'ונס החיא.

שלושת המפיקים חוגגים את הבשורה הגדולה. ...מתפלל להצטננות כדור הארץ כדי שהגדול מכולם לא יהפוך לאגם קרוש בהופעה חיה. מפעילים את הדיו הקטן שעל רגלי המזכירה האמריקאית ...

תחזית למחר – רומה.

★

המפיק שלו, משה רובינשטיין – יהודי קטן קמה שהחזיר את הקריירה שלו לפני שנים רבות, עם "...ראפ קומדי", ואף יצג בזמנו את לני ברוס – ...לארץ כדי להכין את המופע הגדול ביותר עלי אדמות מאז הבריאה – ההאפנינינג "תוהו ובוהו". ...אפילו פסטיבל וודסטוק יראה כמו פסטיבל ...

"הוא עוד בכושר?" גיחך טלית.

"...ותיק" אמר רובינשטיין, "אבל גם טינה לא ..."

"הגדול מכולם לא הופיע, כידוע, כבר שנים רבות", הסביר רובינשטיין, "לכן יש לדאוג לכל הפרטים, שלא יתבאס חס וחלילה, ויחזור לתקופת הבגיניזם המאובן שלו".

"התאריך המתאים", אמר רובינשטיין (רובי בפי הבראנג'ה בברודווי), "הוא ראש־השנה".

"במקרה הפארק פנוי", שאג ציצית.

"רק שלא יתנגש לנו עם סטיבי וונדר", סינן טלית בין שיניו.

"ושלא ירד גשם", אמר בע"מ.

"האפקטים הם שלו בלבד", הסביר רובי, הסוכן האישי של הגדול, "אני לא צריך להזכיר לכם שמדובר באמן ענק שכבר חצה ים לשנים והבעיר שיחים בקריצת־עין. לציוד שלו אין מתחרים".

"והוא עובד על אחוזים או מה?" שאלו שלושת המפיקים שלו.

"כולנו אחוזים שלו", אמר רובי.

חורש לפני המופע (לדתיים ולוועדי עובדים עשרים אחוז הנחה אם הם גוזרים ושולחים) הגיע ספר הדרישות שלו למשרדי "טלית וציצית בע"מ". "זה עבה יותר מהתנ"ך", אמרה אשת יחסי־הציבור יוספה בת־מרים, שכבר עבדה עם כל הגדולים, ונתקלה בבקשות מוזרות של כוכבי רוק. אחד מהם דרש נערה תימניה במלון, וארגז נאפס על הבמה, ומיקרו־גל על הראש.

וכשאתה כוכב אתה מקבל הכל, רק תשיר.

אבל ספר הדרישות של הגדול מכולם לא היה עבה יותר מהתנ"ך.

הוא היה עבה כמו התנ"ך.

בעצם, זה היה התנ"ך.

"לא תרצח, זה אומר כותות משטרה גדולים", אמר ציצית, "אתם יודעים איך זה בהופעות חיות. חבר'ה רוצים להתפרק".

"לא תעשה לך פסל וכל תמונה", רתח טלית, "אז איך הוא מתכוון שנפרסם את המופע שלו, בקרני־לייזר?"

"אני לייזר", אמר איש יחסי־הציבור שבא מברוקלין, "ואין לכם מה לדאוג, הוא עובד על יחסי הציבור שלו כבר ארבעת־אלפים שנה, אין בית שלא מכירים אותו".

"לא ישא גוי אל גוי חרב? מה זה צריך להיות?" שאלה בת־מרים, "לפי ש"ס, ההלכה ממליצה על הריגת גוי רק במקרים מסויימים".

"ולא תנאף?" נהם בע"מ, "זה כבר באמת מוגזם, מה הוא חושב שהוא, אלוהים?"

"כן", אמר רובינשטיין.

בהתחלה חשבו שזאת מתיחה אחת גדולה.

ברחוב שמעת דיבורים כאלה: -

"אין להם גבול, למפיקים האלה".

"אם הוא בא אני עוזב את הארץ..."

"יבוא כמו שבריג'יט בארדו באה".

וכן הלאה.

אבל הספרים שלו נהיו פתאום לרבי־מכר, והלהיטים שלו ("הקם להורגך השכם להורגו" לא יצא מעולם מהמצעדים) נשמעו מהבוקר עד הבוקר, בכל הרשתות, ולקראת סוף ספטמבר הוא הגיע.

כן, גם הוא עובד לפי הלוח הנוצרי, כמו כולנו.

הוא נחת על בן־גוריוננו במטוס ג'מבו עם חמישים טון ציוד, ועם הלהקה שלו, להקת "הימים הנוראים" שהתפרסמה בזכות הבאסיסט שלה, שכל פריטת־אקורד שלו, בימים הטובים, הרסה עיר. כוחות ביטחון גדולים סגרו את שדה התעופה, והנשיא הרצוג, עם שפם חדש, לחץ את ידו של הגדול מכולם, ונתן לו קטעים, לטעמו, משעת הימים, ומתקליטים אחרים.

לפי דיווחי הכתבים שנבחרו לכסות את הארוע הוא נראה גבוה ועצוב, עם שערות ארוכות, מזכיר קצת את קלפטון בתחילת הדרך. ברגע שהוא ירד מכבש הג'מבו, מקהלת ילדים שרה לכבודו את שירו הנודע "וגר מטוס עם כבש", והוא ירד עם הגיטרות שלו והתחיל לבכות. בהתחלה חשבו שהוא בוכה מרוב התרגשות, אבל אחר־כך התברר שהוא קרא את "מולכו" בדרך.

הוא קיבל קומה ב"הילטון", ואחרי הדרך הארוכה היה הרוס לגמרי. תחשבו על זה: אם בין תל־אביב ללוס־אנג'לס יש הבדל של יום, תארו לכם איזה הבדל יש בין תל־אביב לגן־עדן. לפחות חמש שנים. ג'ט־לאג רציני. ורובינשטיין ביקש מהעתונאים והגרופיס השונים, לחכות עד שהגדול יישן חצי־שנה־שנה, יתגבר על פער הזמנים, וירד ללובי.

האווירה בארץ, ובעולם כולו, היתה חגיגית. אנשים נהיו רוחניים.

"אלוהים חילוני".

"הוא לא מאמין בכלום, אתה רוצה להגיד לי?"

"שום דבר, רק ברוקנ'רול".

הו יה

★

כשהוא התאושש (ואחרי חצי־שעה בלבד משום שהוא הגדול מכולם), הוא הביא להם את המהלומה המוחצת: "אני מופיע ביום ששי, בתשע בערב".

"אבל השבת נכנסת בשש וארבע דקות", אמר טלית.

"ומי אתה חושב מכניס אותה", אמר הגדול מכולם.

"לא, זה בלתי אפשרי", הזיע ציצית, "תהיה כאן מלחמת־אחים".

"אתה לא צריך לספר לי", אמר ה.מ. "אני מכיר את הסחורה".

"אז מה יהיה?" צרח בע"מ, "איך לפי דעתך נחזיר את ההשקעה?"

"תצטרכו להסתפק ברבי המזמר", אמר רובינשטיין, "בוא, הגדול, אנחנו עפים מפה".

ממש באותו זמן הצטלמו שלושה רבנים בעיתונות, עם גולגולת מתפוררת. והצהירו שפארק הירקון הוא בעצם בית קברות יהודי עתיק, ובית קברות מת רוחה הופעה חיה.

וכן הלאה.

★

כך הפך קיץ נוסף לסתיו, בלי שום קונצרט רציני בין שתי העונות. הגדול מכולם בא, רצה להופיע, אבל לא היה לו כוח להתמקח עם ש"ס.

שוב ברח לנו אלוהים והשאיר אותנו עם הזותיים.

מבצע מיוחד לקוראי מעריב

HEAD – קיץ 1987: ...

תנאי השתתפות לזכייה בפרסים: הכנס מיד לאחת מחנויות הספורט וההלבשה קנה ממוצרי "האד": טניס, מכנסי ספורט/ים או מחבטי טניס "שבא" (**מינימום קניה – 25 ש"ח). החתם את תלוש ההשתתפות** המצורף כאן, בחותמת החנות, ושלח/י למעריב לנוער, – **עבור מבצע HEAD ת.ד. 52100, ת"א.**

300 התלושים הראשונים שיגיעו במהלך כל חודש יזכו באחד מ־300 הפרסים שיחולקו בתאריכים 30.7, 30.8, 30.9, 30.10.

לכל התלושים שיגיעו עד 30/10/87 (כולל התלושים שזכו בפרס) תיערך הגרלה מסכמת ובה יחולקו הפרסים הגדולים.

הפרסים הגדולים:

פרס I

4 אוקטבות סטריאופוני עם סינטיסייזר דיגיטלי, 3000 צלילים שונים, אפשרות ל־300 מקצבים עם וריאציות SUSTAIN VIBRATO ,DUET ועוד.

יבואן: כלי זמר

פרס II

פרס III SEGA

מערכת משחקי וידאו עתידיים

יבואן: BUG

★ "יופי של קורס" –

• 4 קורסים במולה סנטר

★ מחבטי טניס HEAD + כיסוי

★ מחבטי טניס SHEBA + כיסוי

★ סט הלבשה לטניס HEAD

★ סטים לכושר ביתיים.

כל תלוש מזכה בפרס!!! הקפד להחתים את התלוש בעת הקנייה.

כל אחד זוכה!!

באחד הפרסים הבאים:

★ 50 תקליטים ★ 50 ספרים

★ 80 חולצות HEAD

★ 20 כדורי רגל ★ 50 כדורי טניס

★ 30 תיקים לטניס

★ ועוד פרסים ממבחר מוצרי "האד"

יבואן: ...ספורט בע"מ, טל. 03-251121

תלוש השתתפות (בצרוף צילום קבלה)

המוצר: .... נקנה בחנות: ....

תאריך: .... חותמת החנות: ....

פרטי המשתתף: ....

שם ומשפחה ....

כתובת: .... טל: ....

עבור מבצע HEAD ת.ד. 52100, ת"א.

הממשלה כחלטורה

מאת יעל פדמלמד

"לפני ישיבת הממשלה היו השרים אומרים: 'היום נגיד סוף־סוף לאריק מה אנחנו חושבים על המלחמה ועליו כשר בטחון'. ואז היו נכנסים לחדר הישיבות, ופתאום — קול דממה דקה. איש לא פוצה פה ומצפצף. היה איזה פחד לומר לבגין שהוא טועה. כי גם השרים הם אינטרסנטים".

יהודה בן־מאיר: אנשי קש שותלים אופציות מטורפות. (צילום: שמואל רחמני)

ד"ר יהודה בן־מאיר, פעם סגן־שר החוץ, חקר וכתב ספר על מחר... ההחלטות בצמרת השלטון בישראל. הרבה נסיון אישי. איך הדרג המבצע מחפף את הדרג המדיני ... – אין לממשלה שום דרך מסודרת לבדוק ולקבל החלטות בנושאים בטחוניים. הן מתקבלות באורח כמעט חלטוריסטי ... עצום לטעויות. ראה ערך לבנון וה"לביא".

בקצה מסדרון לבן וחשוף, שלוש קומות מעל לסופרמרקט ורגע אחד לפני מוות מהתייבשות, מתחילים לנסוע אחורנית במכונת הזמן. לפתע צצים ועולים מנבכי העבר שמות כמו אברהם מלמד, רפאל בן־נתן, יוסף בורג, מפד"ל. נוסטלגיה לימי הכיפה הסרוגה במקום זו השחורה, הכיפה של בני־עקיבא, של מפלגה דתית ציונית. איכשהו הצליחו הרבנים פרץ ודרעי מצד אחד, ודניאלה וייס והרב לוינגר מצד שני, להביא עלינו געגועים לזבולון המר ויהודה בן־מאיר, שלא לדבר על דני ורמוס ואברהם מלמד. אבל ביום שני שעבר לא היה הרבה זמן לנוסטלגיה. צריך היה להתארגן מהר לפלישה לחדרו של רפאל בן־נתן, וכל זאת בגלל המיזוג.

בחדרו שבקצה אותו מסדרון ישב רטוב מזיעה ד"ר יהודה בן־מאיר, והכתיב למזכירו הנאמן והמזיע גם הוא, איציק, מספר דברים דחופים שיש לבצעם. איציק זה, לומדים מאוחר יותר, הוא נכס אמיתי. מדי פעם הוא נכנס לשאול אם הכל בסדר, אם רוצים עוד משהו לשתות, מכניס צלחת עם פיצוחים ופירות יבשים (שבן־מאיר בהתלהבותו הרבה מצליח להפוך כמה פעמים). בחור צעיר עם חולצה משובצת, בלורית וחיוך נעים. אפשר בהחלט לצלם אותו לכרזות הבחירות הבאה של המפד"ל.

בן־מאיר, בקול סמכותי של מי ששכח לרגע שהוא כבר לא סגן שר החוץ ואפילו לא חבר־כנסת, מורה לו לבקש ממשה אישון, עורך "הצופה", להכניס ככתבן וכלשונן את כל ההחלטות שהתקבלו בוועידת המפד"ל האחרונה. בן־מאיר, האיש בעל הזכרון הפנומנאלי, כבר יודע את ההחלטות כמעט בעל־פה, ועכשיו הוא רק צריך להסביר איפה נעשו תיקונים. בזריזות שגובלת בלהטוטנות הוא מעביר את הדפים, מבקש לחבר את סעיף 35 לסעיף ארבע, להוריד שתי מלים מסעיף 28 ולהוסיף אותן בסוף, ואחרי־כן לחבר את הסוף עם האמצע ואת שניהם עם ההתחלה, או להפך. מצחו של איציק מתכסה זיעה, בן־מאיר נוטף. בחדר אין מיזוג. בעצם אין בו כלום לבד משולחן ושניים־שלושה כסאות. חייבים למצוא מוצא.

ממול נמצא חדרו של מנהל קרנות הגמל השייכות לפועל־המזרחי, מיודענו בן־נתן. לוקחים את פחיות ה"דאייט קולה" עם הכוסות שניפק איציק, ונכנסים לעולם שכולו טוב. בחדרו של מנהל קרנות הגמל יש, לבד ממזגן, גם שתי ספות חדשות ויפות, שולחן מנהלים רציני, מנורת הלוגן שמפיצה אור נעים, וילונות ומקרר קטן, מהסוג המצוי במלונות חמישה כוכבים, מספק "דאייט" ליושבים ולאורחיהם. אמריקה. ואם כבר ברמת־חיים עסקינן, כדאי להזכיר שחדר הישיבות של המפד"ל המצומקת לא היה מבייש חדר ישיבות של חברה כלכלית רצינית. אבל אנחנו הרי באנו לכתוב על יהודה בן־מאיר וספרו החדש, אז למה לעסוק בקטנות.

כמעט כל רפש ובוץ אפשרי זרקו ביהודה בן־מאיר הפוליטיקאי. וגם היום, כמה שנים טובות אחרי שהמפד"ל ירדה בעצם ממפת ההשפעה הלאומית, עדיין ניתן למצוא מספיק מתנדבים שיגידו שהאיש מגלם בתוכו את תמצית המקיאווליזם בפוליטיקה הישראלית, יודע את רזי הריון של העבודה השחורה – או המלוכלכת. עניין של השקפה. הללו יספרו על טיבם המגוחך של היחסים בין המר לבן־מאיר, שעד היום לא ברור אם בן־מאיר יצא מהם ברווח או בהפסד. עובדה היא שהמר הוא השר. כך היה מאז ומעולם, ויש להניח שכך יהיה גם בעתיד.

ידידיו בתוך המפד"ל, שגם הם באופן מוזר מבקשים להישאר בעילום שם, טוענים שאין שום סיבה עניינית לחלוקה ההיסטורית בין המר ובן־מאיר לפיה שר הדתות הנוכחי הוא המנהיג של דור הצעירים במפד"ל, ויהודה בן־מאיר תמיד מספר שניים. הללו טוענים שמכל בחינה אפשרית עולה בן־מאיר על המר, ודאי בכושר הביצוע, התיכנון והראייה לטווח־ארוך.

רק שתכונות אלה ודומותיהן אינן מטבע פוליטי עובר לסוחר. אילו היה לו החיוך הכמו־בייישני של זבולון, הכאילו־תמימות ואפילו ילדותיות שיש למנהיג הלא כל־כך צעיר של הצעירים. ואולי, חשוב מכל – בלורית שקצת שיבה זרקה בה, אבל היא עדיין הולכת לפני בעליה, ומעידה שמוצאו מכאן, שהוא שייך. כל מה שיש לבן־מאיר להציע בתחום הזה מסתכם בשתיים וחצי שערות מלפנים ועוד כמספר הזה מאחור. הוא תמיד היה נטע זר; אמריקני שדיבר עם אקצנט חריף, והכריזמה ממנו והלאה.

ועדיין דומה שצריך פסיכולוג מיומן כדי להסביר את טיב התלות ההדדית בין חשניים, שהולכים יחד באותו דפוס יחסים כבר כמעט עשרים שנה.

אלא שהפעם באנו לעסוק בעיקר בספרו שיצא לאור בימים אלה מטעם המרכז ללימודים אסטרטגיים, ודן בתהליך קבלת ההחלטות בישראל בנושאי בטחון לאומי. ומשום כך, אנו פטורים כמעט לחלוטין מן העיסוק המייגע בפוליטיקה הפנים־מפד"לית, ואפשר בנחת להתענג על פרצופו השני של יהודה בן־מאיר, זה של איש האקדמיה והמחקר, הדוקטור לפסיכולוגיה חברתית, האיש בעל הידע האדיר בכל תחום אפשרי, כושר ביטוי וניתוח שמשאירים את השומע פעור־פה. הרבה, אבל הרבה, חוש הומור.

כל מי שזכה לשמוע את הרצאותיו המאלפות באוניברסיטה, אם ב"בר־אילן" – אוניברסיטת־הבית – או בזמנו באוניברסיטת תל־אביב, יודע כמה דברים אמורים. ואכן, האולמות בהם הוא מרצה עולים על גדותיהם במספר הסטודנטים הגודש אותם. גם שם, כמו בכל מקום בו הוא נמצא, בן־מאיר אינו נח לשניה. כאחוז־תזזית הוא נע ונד, מקפץ ממקום למקום. גם בשיחה שאמורה להיות שלווה ושקטה הוא מניף את ידיו, מסתובב בכיסא, מרים קולו בהתלהבות. פתאום אוחז בטלפון, וממש באמצע המשפט מחייג ומדבר שלוש מלים עם מישהו וחוזר אל דבריו הקודמים מבלי לנתק את חוט המחשבה, אפילו באותה אינטונציה. ברוב התלהבותו הוא מפיל פה כוס, שם פיסת נייר, מדי פעם מחפש את העט שנעלם.

לפעמים הוא שוכח שחדרו של בן־נתן אינו כיתת אולם ההרצאות באוניברסיטה, ושאני איני סטודנטית שלו, ונותן לי לסיים משפטים שהתחיל בהם כדי לבדוק אם הכנתי שיעורי בית. כשיש קשיים, בעיקר בגלל הפניקה, הוא נותן רמזים, אבל לא מוותר. כשסוף־סוף נפתרת החידה, מגיע זמן הציון: "יופי, נכון מאד, בדיוק, יפה מאוד".

בערך שליש מזמנו מקדיש בן־מאיר בשנתיים האחרונות למכון על־שם יפה ללימודים אסטרטגיים, שבראשו עומד אלוף (מיל.) אהרון יריב, האיש שגם יזם והגה את רעיון המחקר שיצא כספר באנגלית, ובזמן הקרוב תצא המהדורה העברית שלו בהוצאת הקיבוץ המאוחד. המחקר דן בתהליכי קבלת ההחלטות בישראל, כאשר אלו נוגעות לשאלות של בטחון לאומי. מסקנתו העיקרית, אם לקפוץ לרגע לסוף, היא שאין היום לדרג המדיני – קרי לממשלה, ובעיקר לראש־הממשלה – שום דרך מסודרת ונכונה לבדוק ולקבל החלטות בנושאים בטחוניים. ההחלטות מתקבלות באורח חפוז, כמעט חלטורסטי, בעיקר על־סמך אינטואיציה, ובתקווה, שהדברים יסתדרו איכשהו. לפעמים ההחלטות הללו נכונות, לפעמים לא. מה שברור, שהסיכוי לטעויות – במבנה הנוכחי – הוא עצום.

כשמסיימים את קריאת הספר תופשים שמה שקרה במלחמת לבנון הוא כמעט הכרח במצב הקיים היום בישראל. צריך היה רק לשבת ולחכות שתיווצר סיטואציה בה אדם כמו אריק שרון יהיה שר בטחון, רפול רמטכ"ל, ובממשלה ישבו שרים כמו אליעזר (סבא) שוסטק.

בתהליך קבלת ההחלטות הקיים היום בישראל הציפייה היא שהצבא, או המערכת הבטחונית, גם יביאו את ההמלצות וגם יסבירו מדוע הן טובות או מדוע האלטרנטיבות אינן טובות. וכאן נכנס בן־מאיר הפסיכולוג החברתי, ומסביר מדוע דבר זה מנוגד לאופי האנושי. אי־אפשר לדרוש – לא מגוף ביורוקרטי, והצבא לצורך העניין הזה הוא גוף ביורוקרטי כמו כל מוסד אחר – ולא מאדם בודד, שילמדו קטגוריה על דבר שהם מאמינים בו. שיביאו את האיפכא מסתברא שלו. הם יכולים ללמד רק סנגוריה, שכן הם שהחליטו את אשר החליטו.

כדי לתמוך בעמדתו זו, שהיא כמעט האלף־בית של הפסיכולוגיה החברתית, מביא בן־מאיר בין שאר התיאוריות גם את תיאוריית הדיסונאנס הקוגניטיבי, שגובשה לפני למעלה מ־25 שנה על־ידי ליאון פאסטינגר. עיקרה מדבר על כך שכל אדם שואף להרמוניה בין התנהגותו לבין הדברים שהוא מאמין בהם. אדם אינו יכול לחיות בדיסהרמוניה, ולכן ימצא את הדרך לשכנע הן את עצמו והן את הסובבים לו שהרמוניה כזו אכן קיימת. לעניין שלנו – לא יתכן שגוף כמו הצבא יחשוב, למשל, שפיתוח מטוס הלביא הוא דבר חיוני וטוב, ויחד עם זאת יביא גם עמדות הסותרות את אמונתו. כך הדבר, על אחת כמה וכמה, לגבי שר הבטחון, או הרמטכ"ל.

והמדובר כמובן בחלופות אמיתיות, לא במשהו שכולם מבינים שהוא אבסורד. צה"ל, אומר בן־מאיר, הוא צבא מודרני. גם הוא מבין שצריך להכין אלטרנטיבות. לכן, כאשר במטה הכללי סבורים שיש, למשל, לבצע פעולה מסויימת כדי להילחם בטרור, הוא יושב קודם כל ומגבש לעצמו את דרכי הפעולה תוך שיתוף מלא של שר הבטחון. אחרי־כן הוא בא לממשלה ומביא לכאורה שלוש אופציות. אחת – לא לעשות דבר. גם זו אופציה, וכמובן שהיא יורדת מהפרק. השנייה – לבצע משהו שהוא אבסורדי ומטורף לחלוטין. והשלישית – היכן־שהוא באמצע בין שתי ההחלטות. כמובן שההחלטה השלישית מתקבלת, וזה בדיוק מה שהתכוונו לבצע מלכתחילה.

בן־מאיר מצטט את הנרי קיסינג'ר שהתייחס גם הוא ל"בלוף" של הצגת חלופות על־ידי גופים אינטרסנטים. קיסינג'ר מספר כיצד גופים גדולים היו שותלים אנשי קש, שתפקידם היה להציג אופציות מטורפות, שהיה ברור שלא יתקבלו. אחרי זה היתה הדרך סלולה לקבל את ההחלטה שאליה התכוונו מראש.

ומה עם שר הבטחון? הלוא הוא שצריך לייצג את האינטרסים של הדרג המדיני בצבא. הוא בעצם הזרוע האזרחית המפקחת על הצבא.

"כל זה נכון תיאורטית. אלא ששר הבטחון, לצורך העניין, שייך לגוף הצבאי. הצבא הוא 'איזור הבחירה' של שר הבטחון. זה הגוף שלו הוא הייב לדאוג, ושלו הוא צריך לתת את התשובות, שאיתו הוא צריך לחיות. וכך, כמו שסנטור בארה"ב יאמר – מה אכפת לי ממדיניות כוללת, אני צריך לדאוג לתושבי איזור הבחירה שלי – כך שר הבטחון. הוא, מטבע הדברים וכדרך הטבע האנושי, לא יחשוב על האספקטים של מדיניות החוץ בבואו להילחם על קבלת החלטה זו או אחרת. שר החוץ, לעומתו, יחשוב רק על האספקטים והאינטרסים של מדיניות החוץ. שר האוצר יתמקד באספקטים הכלכליים. זה טבע האדם. הוא רואה את הדברים ראייה סלקטיבית.

"קחי למשל את מישה ארנס. מדוע הוא דבק בלהט כזה בעניין הלביא. ארנס הוא בדרך־כלל אדם פתוח, איש חושב שיודע לנתח דברים. אלא שהלביא זה ה'בייבי' שלו, הוא היה שותף מלא לתכנונו. היום הוא לא יכול, פשוט לא מסוגל, לראות את הדברים אחרת. הוא כל־כך האמין בדבר, שזה יהיה מנוגד לטבע האנושי אם הוא יעשה 'סוויטש' וישנה את עמדותיו".

האם אתה טוען שהצבא, או מערכת הבטחון, אינם אומרים לדרג המדיני את האמת, או לפחות את כל האמת?

"בשום אופן לא. רק שהם מביאים למערכת המלצות סגורות, פה אחד. הם לא מביאים את כל חילוקי הדעות, את ההערכות הסותרות. שוב, אם ניקח לרגע את עניין הלביא: נניח שהיו חילוקי דעות בין הצבא לאוצר, למשל. אנשים באוצר טענו שהלביא יקר וגדול מדי על מדינת ישראל. הצבא הסכים לקצץ בתחום אחר, הלך לקראת האוצר במשהו אחר. באוצר אמרו – במקרה הזה אפשר להמשיך בפיתוח המטוס.

"לממשלה לא מביאים את עמדת האוצר

(המשך בעמוד 24)

כל אחד יכול להגיע לוילה+וולוו

זה לא חלום. כבר ביום חמישי הקרוב אתה יכול להגיע לוילה משלך במכונית הוולוו שלך, בתנאי אחד: אתה חייב לרכוש את כרטיס ההגרלה החדש של מפעל הפיס: רב־פיס. כרטיס רב־פיס מעניק לך מדי שבוע ביום ה׳, פרס ראשון מדהים: וילה+וולוו במכה אחת, לזוכה אחד!

הוילה בקיסריה, הוולוו דגם 340

זכית? הוילה החדשה שלך ממתינה לך בקיסריה, בבית דו קומתי מוקף גינה. בקומה הראשונה חדר מגורים, מטבח ושרותים ובקומה השניה שנים וחצי חדרי שינה ושתי מערכות שרותים. אתה מגיע אליה בוולוו דגם 340 אוטומטית, נפח מנוע 1397 סמ״ק, משנת ייצור 1987 ובעלת 5 דלתות.

1,341,000 ש״ח בקופה בכל יום ה׳

עד שתזכה בוילה+וולוו, אתה יכול להנות מדי שבוע ממאות אלפי הפרסים הכספיים המחולקים בהגרלת רב־פיס. החל משמונה פרסים של 10,000 ש״ח כל המשך בפרסי ביניים וכלה ב־270,000 פרסים של מחיר הכרטיס. אם זכית באחד מהם או יותר, החלף את הכרטיס שבידך בכרטיס חדש ותוכל להגיע לוילה+וולוו... אולי כבר בשבוע הבא.

זכור! ההגרלה בכל יום ה׳.

בעל כרטיס כחול, גם אתה יכול

לתשומת לב בעלי כרטיסי המנוי: הגרלת רב־פיס מחליפה את הגרלת רב־פרס מצטבר. בעל כרטיס מנוי, אתה משתתף באופן אוטומטי בהגרלה החדשה, באמצעות הכרטיס הכחול שבידך. המספר הנקוב בכרטיסך המשתתף בהגרלה זו הוא המספר הסידורי הראשי בן שש הספרות. המספרים הדו־סיפרתיים והתלת־סיפרתים, אינם משתתפים בהגרלות רב־פיס.

קנה אותו היום!

צריך פיס בחיים!

הממשלה כחלטורה

(המשך מעמוד 21)

ההתלתית מול זו של הבטחון. להם כבר מביאים החלטה פה אחד, שהיא בעצם פשרה בין שתי העמדות. השרים, שאין להם שום כלים לבחון את הדברים, רואים שיש המלצה פה אחד, ואומרים לעצמם: מי אנחנו שנדחה את זה. הרי כל המומחים קבעו שזה טוב.

"בעצם לשרים היום אין שום אפשרות לבחון דברים באופן אמיתי לפני שהם מקבלים החלטות. כך גם ראש־הממשלה. בשום אופן אינני אומר שיש מחשבה מפורשת להטעות את הממשלה. רק שאין היום לרוה"מ אף גוף חוץ־מערכתי שיכול לעזור לו לשקול דברים נכון.

ראש הממשלה, באופן טבעי, הוא אדם עסוק מאוד. שמיר, למשל, לפני שהוא מתחיל לטפל בבעיות הקרדינאליות, הוא צריך גם לראות מה קורה ב'חרות', ולאן אריק רץ, ומה עושה עכשיו דוד לוי. והוא צריך לערוך סיורים בארץ, ולהרצות בכל מיני מקומות, ואחרי כל אלה הוא צריך להחליט: כן לביא, לא לביא. אין לו, כמו לכל קודמיו, אפשרות ללמוד את הנושא על כל היבטיו. כך בדיוק היה גם המצב אצל פרס. ולכן רוה"מ מקבל בדרך־כלל את ההמלצות שמביאים לו המומחים. רק שהמומחים במקרה הזה הם אינטרסנטים, ולכן ההמלצות שלהם אינן מעלות את מכלול ההיבטים".

המסקנה העיקרית שאתה מביא בספרך מדברת על הצורך להקים מועצה לבטחון לאומי, שתורכב ממומחים לא אינטרסנטים משטחים שונים, ולידה יפעל מטה לבטחון לאומי. המועצה הזו תהיה כפופה רק לרוה"מ, והיא, על־פי חוק, תהיה חייבת לדון ולהמליץ בפני ראש־הממשלה בכל נושא חשוב בתחום הבטחון הלאומי. לדעתך, אם מועצה כזו היתה פועלת כבר לפני חמש שנים, ישראל לא היתה מסתבכת במלחמת לבנון?

"אני לא יודע אם אפשר היה למנוע את המלחמה בכלל, אבל בוודאי היו דברים רבים במהלכה שניתן היה למנוע, ובכך למנוע – בראש וראשונה – הרבה מאוד קורבנות. זכורה לכולנו התמונה ששרים קמו אחרי המלחמה ואמרו: 'אנחנו לא אשמים. לא ידענו. איש לא סיפר לנו מה הולך'. בא אריק שרון ואמר: 'כל מהלך של המלחמה קיבל את אישור הממשלה'. לכאורה זה נכון.

"ניקח רק דוגמה אחת לאופן שבו 'אישרה' הממשלה את המהלכים. מלכתחילה קיבלה הממשלה החלטה מפורשת שבסורים לא נוגעים. גם שרון ידע שנתקבלה החלטה כזו. יום אחד הוא בא לישיבת הממשלה ואמר שכדי להוציא את המחבלים מאיזור מסויים הנמצא בשליטת הסורים, יש צורך לאגף את הכוחות הסוריים. ברור היה שמדובר רק באיגוף, לא בשום עימות. הממשלה שמעה כדברים האלה, ואישרה. למחרת בא שר הבטחון ואמר שאכן נעשה איגוף, רק שטור שריון של צה"ל תקוע על ההר, בלב הכוחות הסוריים, וצריך לחלץ אותו, ולצורך זה יש לפתוח ציר שני. אמר לי למשל מוטק'ה ציפורי, שהיה שנים רבות מפקד בצה"ל וכן הבין במהלכים צבאיים, שהוא לא יכול היה בשום אופן לקבל החלטה שלא לסייע לאותו טור שריון. הרי זה לא יעלה על הדעת שממשלה תקבל החלטה לא לסייע לכוח של צה"ל.

"רק שאף אחד לא אמר לממשלה שאם נעשה איגוף ונפתח ציר נוסף, יכניסו הסורים טילי קרקע־אוויר (טק"א), למרות שידעו שכך יקרה. ואכן זה מה שהסורים עשו, ואז בא שר הבטחון לממשלה ואמר שחייבים להשמיד את הטק"א הסוריים, אחרת חיל־האוויר לא יוכל לפעול. ואם לחה"א לא יהיה חופש פעולה, לא יהיה מי שישמור על הצבא. כך קרה שאחרי ארבעה ימים קיבלה הממשלה החלטה להשמיד את הטק"א הסוריים, החלטה שאילו היו מביאים אותה לאישורה מלכתחילה – היא היתה דוחה על הסף. אז באים השרים ואומרים – בצדק, מבחינתם – 'לא ידענו'. 'שר הבטחון לא הסביר לנו את משמעות ההחלטה, הצבא לא הסביר לנו, איך יכולנו לדעת'".

"אילו היה קיים אותו מטה לבטחון לאומי, היה זה מתפקידו להביא את ההתפתחויות הצפויות בפני הממשלה, ובעיקר בפני ראש־הממשלה. אותו מטה לא היה כפוף לא לשר הבטחון ולא לרמטכ"ל, אנשיו לא היו צריכים לפחד שמחר – אם ימרו את פי הממונים עליהם – לא יקדמו אותם לתפקיד מסויים, והיתה להם יד חופשית לברוק את כל האפשרויות, ולהמליץ.

"לממשלה לא מביאים את עמדת האוצר מול זו של הבטחון. להם כבר מביאים החלטה פה אחד, שהיא בעצם פשרה בין שתי העמדות".

"לבגין הלוא היה, לכאורה, יועץ צבאי, שהיה נגד הרבה מאוד מהלכים של המלחמה. אבל הוא היה רק אל"מ, בעצם חלק מן המערכת הצבאית, ושרון הודיע שהוא לא מוכן שהאיש ישתתף בדיונים, וכך היה. בגין נכנע לשרון גם בעניין הזה. כך גם ראש אמ"ן, האלוף שגיא. מדי פעם ניסה בישיבות הממשלה להציג עמדה הנוגדת את זו של שרון, רק ששר הבטחון היה משתיק אותו מיד. והוא, ככפוף לו – שתק. אני לא מרחם על שגיא. אני חושב שאילו היה בעל מצפון ציבורי, היה צריך להציג לממשלה את עמדותיו ואת המידע שהיה לו, או להתפטר. אבל אסור היה לו לשתוק. והוא שתק. גוף כמו המטה לבטחון לאומי שרון לא יכול היה להשתיק".

מה שקרה היום בארה"ב בפרשת איראנגייט מוכיח שלא תמיד העובדה שיש מועצה ומטה וראש־מטה, מבטיחה שתתקבלנה החלטות נכונות. הרי, לצורך הדוגמה, אריק שרון היה יכול לעמוד בראש המטה, ולכוון משם את העניינים? האם זה באמת מבטיח שתהליך קבלת ההחלטות יהיה תקין?

"קיומו של מטה כזה לא מבטיח שלא תהיינה תקלות, ושתתקבלנה החלטות נכונות. כמו שהעובדה שאין מטה כזה – אינה אומרת מראש שההחלטות שתתקבלנה לא יהיו נכונות. אבל זה בוודאי הרבה יותר טוב מהמצב הקיים היום שבו אין בעצם כלום. בסופו של תהליך צריך אדם אחד לקבל את ההחלטה: ראש־הממשלה. יש סיכוי גדול שההחלטה שהוא יקבל – אם אכן יהיו בידיו כל המידע וכל ההערכות – תהיה נכונה וטובה יותר.

מה שקרה בארה"ב זה שאוליבר נורת' נהפך מיועץ לאיש ביצוע. וזה דבר שאסור שיקרה. למועצה לבטחון לאומי אין שום סמכויות ביצוע. באשר לאיוש האנשים במועצה, זה נכון שרוה"מ יכול לשים בראש המטה אדם המקורב אליו ואל דעותיו, וכך הוא גם יעשה, כי אחרת לא יוכל לעבוד. אבל יש גם עניין של מסורת. שום ראש־ממשלה לא יעז לשים שם סתם אדם רק משום שהוא מקורב אליו. זה לא יתקבל בציבור. ומה שהכי חשוב – את המטה יאיישו אנשים שלא יפחדו לומר לרוה"מ מה הם חושבים. גם במלחמת לבנון, לפחות בשלבים היותר־מאוחרים, היו הרבה שרים שהתנגדו למהלכים של אריק שרון. אבל הם פחדו לפצות פה.

"אני הייתי משתתף בכל ישיבות הממשלה, בתוקף תפקידי כסגן שר חוץ, ואני זוכר שבמסדרון לפני הכניסה לאולם הישיבות, היו השרים אומרים: 'היום נגיד סוף־סוף לאריק מה אנחנו חושבים על המלחמה ועליו כשר בטחון, לא ניתן לדברים להמשיך כך'. ואז היו נכנסים לחדר הישיבות, ופתאום – קול דממה דקה. איש לא פוצה פה ומצפצף. היה איזה פחד לומר לבגין שהוא טועה, למרות שבגין עמד על זכותו של כל שר לדבר ולומר את דעתו, מבלי שיפריעו לו.

"כי גם השרים הם אינטרסנטים. יתירה מכך, מה שמאפיין מסגרות פוליטיות זו חשיבת־יחד. שם הנאמנות למפלגה זה בדם, זה היסוד. בגופים פוליטיים יש התייצבות לדגל, כדי להראות קבל עם ועדה את אחדות המפלגה. את האלמנט הזה ניצל אריק שרון בכשרון אדיר, מבלי שיהיה לו היידע ה'רשמי' בפסיכולוגיה חברתית. כאשר אחד השרים היה מתחיל למתוח איזושהי ביקורת, אריק היה מתחיל לצעוק עליו: 'הרי הדברים שאתה אומר זה בדיוק מה שהשמאל אומר, מה שאמצעי התקשורת כותבים. ממך לא ציפיתי לשמוע דברים כאלה פה בממשלה'. כבמטה קסם כולם היו משתתקים. שאיש לא יחשוב שהם יצאו מחוץ למחנה. גם הצבא, דרך־אגב, מאופיין בחשיבת יחד. גוף מקצועי – לא. הוא גם יהיה פחות מעורב, כי הוא לא שקיבל את ההחלטה, ולכן הוא פחות יגן עליה".

אם כל־כך טוב, מדוע שהמפד"ל לא תעלה בכנסת הצעת חוק להקמת מועצה לבטחון לאומי? לפחות למי שאינו בקיא בפסיכולוגיה של פוליטיקאים, נראה שרוב המכריע יתמוך בהקמת גוף כזה.

"כאן הטעות, ואכן צריך להבין פסיכולוגיה של אנשים פוליטיים. המפד"ל יכולה להעלות הצעה כזו, אבל אין לה שום סיכוי להתקבל. לא המערך ולא הליכוד לא יתמכו בה. אף איש פוליטי לא רוצה גוף שיכול להגביל את יכולת הפעולה שלו, שיכול לבקר את פעולותיו, שאולי יכול לקחת חלק מהכוח שיש בידיו. הלא גם ועדת מרידור המליצה על הקמת מטה ליד ראש הממשלה. גם ההמלצה הזו תישאר על הנייר בלבד. אין היום במערכת הפוליטית מי שייצג את תהליך קבלת ההחלטות. יש הרבה שייצגו את האינטרס ההפוך".

יעל פז־מלמד

בגין. לא כולם היו ישרים כמוהו

מנחם בגין, אומר יהודה בן־מאיר, כהסתמכו הן על היכרות אישית והן על ניתוח אקדמי, לא הבין מה זה ביורוקרטיה, איך פועלים ארגונים, מה הכוחות המשפיעים על אנשים בתוך ארגונים. זו היתה חולשתו העיקרית.

"בגין לא עסק מעולם בביורוקרטיה. הוא עסק בחשיבה קונצפטואלית, כאידאות, בתיאוריות מדיניות. לכן היתה לו הצלחה כזו גדולה במהלך השלום עם מצרים, וכשלון במלחמת לבנון. הוא גם היה אדם ישר מאוד, ולא השכיל לראות שלא כולם ישרים כמוהו. הוא היה בטוח, למשל, שראש אמ"ן הוא היועץ לענייני מודיעין של הממשלה. הוא רק שכח שראש אמ"ן כפוף לשני דרגים – שר הבטחון והרמטכ"ל – ואינו כפוף לממשלה. אני עוד זוכר איך אריק שרון היה משתיק את ראש אמ"ן יהושע שגיא אם זה היה הולך לתת לממשלה הערכה שאינה תואמת את זו של שר הבטחון.

"בגין גם היה בטוח שהרמטכ"ל הוא היועץ הצבאי של הממשלה. גם זה אינו נכון. הרמטכ"ל מייצג גוף אינטרסנטי – הצבא – ואינו יכול להיות יועץ נטול שיקולים אינטרסנטיים. הטעות של בגין היתה שהוא היה בטוח שרפול יאזן את אריק. לא אחת היה אומר: מה אני צריך יועצים, יש לי את רפול. זה מה שבסופו של דבר העמיד אותו חסר אונים. אדם לא יכול לעמוד לבד מול מנגנונים, מול כאילו המלצות של מומחים. אז הוא קיבל את דעתם.

"אילו היתה קיימת אז מועצה לבטחון לאומי, יש להניח שחברית היו מזהירים את בגין מפני המהלכים של שרון, ומסבירים לו לאן כל זה יכול להוביל. אולי חלק מן הדברים היו נראים אחרת. אולי אפשר היה לחסוך הרבה קורבנות".

חום השמש הקייצית מייבש את עורך עד כי ניתן, לעיתים, ממש לחרוט עליו את המילה "יובש".
וככל שעורך יבש יותר, כך הוא זקוק לתחליב גוף פעיל באמת.
מחקרים רפואיים מראים ש*וָאזֵליין אינְטֶנְסִיב קֶר* מתחיל לטפל ביובש מיד עם המגע. העור מתרכך, אינו נסדק או מתקשה ומגעו נעים יותר. לכן, כשהעור אומר: "אני יבש" הוא יודע בדיוק מה הוא רוצה שתקני – *וָאזֵליין אינְטֶנְסִיב קֶר*.

תחליב הגוף הנמכר ביותר בארה"ב * מרגיע ומוסיף לחות לאחר השיזוף * יעיל כנגד פגיעת דטרגנטים * נספג היטב ללא תחושת שמנוניות * מתאים גם לעור־העדין של תינוקות

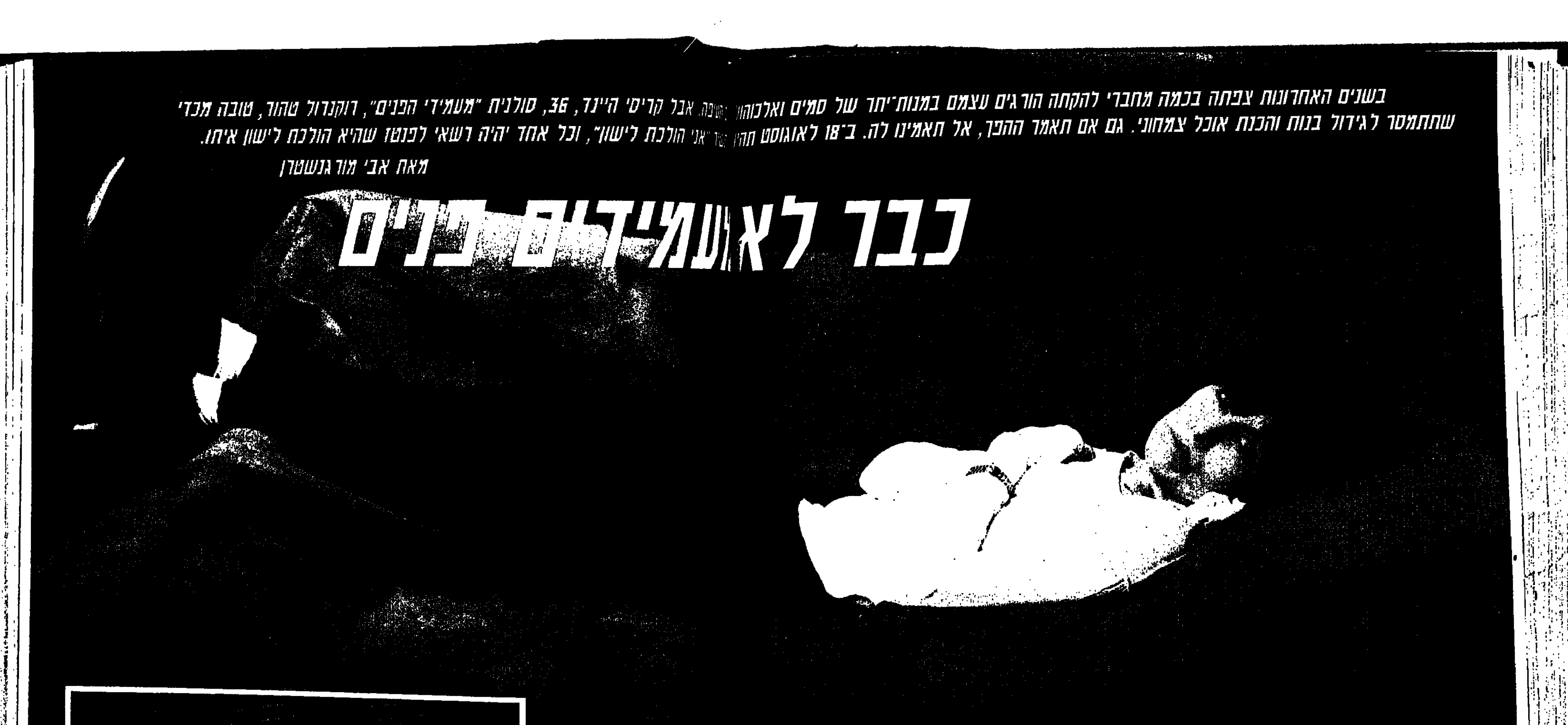
וָאזֵליין אינְטֶנְסִיב קֶר

FOR OVER-DRY SKIN
Vaseline Intensive Care

כל השאר זה רק קוסמטיקה

תשלובת דמאר

בשנים האחרונות צפתה בכמה מחברי להקתה הורגים עצמם במנות־יתר של סמים ואלכוהול [illegible]. אבל קריסי היינד, 36, סולנית "מעמידי הפנים", רוקנרול טהור, טובה מכדי שתתמסר לגידול בנות והכנת אוכל צמחוני. גם אם תאמר ההפך, אל תאמינו לה. ב־18 לאוגוסט [illegible] "אני הולכת לישון", וכל אחד יהיה רשאי לפנטז שהיא הולכת לישון איתו.

מאת אבי מורגנשטרן

כבר לא מעמידים פנים

בגיל עשרים, כשנפרדה משנות העשרה, רצו הוריה של כריסי היינד לקנות לה שעון זהב. היא ביקשה מהם להחליף את המחוגים בגיטרה חשמלית שתפוצץ להם את הראש. החלום שלה היה תלוי על קיר חדרה. קראו לו איגי פופ, מחשובי אמני הרוק של שנות ה־70', ומאכות מהפכת הפאנק. כריסי היתה מכורה לו. ב־73' עזבה את ביתה שבאוהיו, ארה"ב, והתעופפה לצידו השני של האטלנטי לנסות ולפגוש את אלילה פנים מול פנים. יום אחד גם חלמה שהיא עומדת על במה לצידו של מיק ג'אגר. מהביטלס פחות התלהבה. עניין אותה רוקנרול "מלוכלך", כזה שנוגע בקצות העצבים.

אבל לונדון היתה אז המבצר של להקות גדולות ומסואבות. היינד חזרה הביתה, לארה"ב, כשחלום הרוקנרול שלה הולך ומתפוגג. יום אחד צילצל הטלפון, ומעברו השני של האוקיינוס דיבר ידיד וותיק שהזמין אותה לשוב ללונדון. היינד נפרדה שוב מהוריה, נכנסה לג'ינס הדוקים וחולצת טריקו מבליטה, הניחה את הגיטרה החשמלית במזוודה קטנה וטסה פעם נוספת. עוד נסיון לכבוש את העולם.

הפעם מצאה עצמה הילדה האמריקנית הקשוחה מאוהיו במרכז מהפכת הפאנק שהחלה להשתולל ברחובות הבירה האנגלית. היא הסתובבה ליד כל השמות החשובים: מלקולם מקלרן, סיד וישס, ג'וני ה"רקוב" מ"אקדחי הסקס" ומייק ג'ונס – אז מנהיג להקת "הקלאש". אחרי זמן־מה ניסתה להקים הרכב משלה. הפאנק נתן אפשרויות כאלה לכל מי שרצה לאחוז בגיטרה, ויצר הרבה מקום לחבורות חדשות של צעירים שלא ידעו מה זו מוסיקה אבל הרגישו שהם חייבים לנגן.

היינד בחנה את פיט פארדון והתלהבה מאוד. "הוא ניגן על הבס ללא מפרט, וזו היתה אז דרך נגינה מאוד לא מקובלת. זה הדליק אותי". אמרה. פארדון הצטרף.

אחריו הגיעו ללהקה ג'ימי האנימן־סקוט, ומרטין צ'מברז, מתופף מצויין. השם "מעמידי הפנים" נבחר לזכר שירו המפורסם של סם קוק "מעמיד הפנים הגדול" (the gerat pretender). בין אקורד לאקורד בחלל אולפן ההקלטות ניהלו היינד ופיט פארדון רומן לוהט. מבחינתה, כיוצרת, זו היתה תקופה מצויינת, אבל לאט לאט החלו להיווצר סדקים. המשברים והתהפוכות בחיי האהבה של השניים השפיעו על שאר חברי הלהקה. הם אמנם ניסו להמשיך ולנגן יחד, אבל הפיצוצים האישיים העכירו את האווירה. לבסוף נוצר ביניהם נתק מוחלט.

אחרי שני אלבומים מוצלחים שהובילו את הלהקה לסיבוב הופעות בעולם, החלו חבריה להתפורר. התמכרו לסמים ולאלכוהול. שיחקו את המשחק לפי הקודים של כוכבי רוק, חוג הסילון המוסיקלי. היינד העדיפה את הבקבוק. פארדון החל להזריק לעצמו כמויות מבהילות של הרואין. מצבו היה קשה מאוד ועל הבמה הוא בקושי תיפקד. בסוף כל הופעה היו נאלצים לסחוב אותו החוצה. הגיע היום בו החליטו האחרים לזרוק את פארדון מהלהקה.

יומיים אחרי שפארדון היה בחוץ, נחתה על "מעמידי הפנים" המכה הגדולה ביותר. ג'ימי האנימן־סקוט, הגיטריסט, מת לאחר שנטל מנה מופרזת של הרואין. מותו השפיע קשה על היינד שהיתה קשורה אליו מאוד, בעיקר בכתיבת השירים. שנה לאחר־מכן הלך אחריו גם פארדון, שהרג עצמו בשילוב קטלני של אלכוהול וסמים. אף אחד לא הופתע.

כ־83' נדמה היה ש"מעמידי הפנים" הגיעו לסוף דרכם. היינד וצ'מברז היו אובדי עצות. הלהקה נכנסה למשבר עמוק. בינתיים ילדה כריסי את בתה הבכורה, לאחר רומן ממושך שניהלה עם ריי דייויס, מנהיג להקת ה"קינקס". תקופה ארוכה ישבה בבית וכתבה, רוח שני חבריה המסוממים מרחפת באוויר. אבל כריסי היינד עשויה מחומרים גמישים ויחד עם זאת קשוחים מאוד, כמו המוסיקה שלה, לא הטיפוס שנשבר. לאחר תקופת התאוששות וטיפול בתינוקת צירפה ללהקה את רובי מקינטוש ומלקולם פוסטר, וחזרה עמם לאולפן ההקלטות כדי להוציא את האלבום הטוב ביותר שלה – "לומדים לזחול". השם הסימלי היטיב לבטא את מצבם האישי של חברי הלהקה. אבל התקליט הוקדש גם לבתה של היינד שעשתה אז את דרכה מהעריסה לשטיח.

"לומדים לזחול" היה למעשה אלבום־תיראפי. לא מכבר אמרה היינד שהאלבום הזה כמעט מוטט אותה. היא בכתה ללא הרף. הדמעות שטפו את הזכרונות. "כשראיתי את הנגנים החדשים חשבתי שוב על [illegible]. זה הרס אותי. ידעתי שהם היו רוצים להמשיך לעשות מוסיקה."

"לומדים לזחול" זכה לביקורות נלהבות. רוקנרול [illegible], אמיתי. גיטרות חשמליות שמנסרות את [illegible], תופים קצביים וקול אדיר של היינד [illegible] החוצה את כל הכאב והזעם שהיה עצור [illegible]. "אמצע הדרך", "בחזרה לכבלים", "חזרתי [illegible]" היו רק כמה מלהיטיו.

היינד, שעד אז לא עוררה תשומת לב אישית [illegible], התגלתה פתאום גם כסמל מין. שינתה [illegible]. "מעולם לא ראיתי את עצמי או את הלהקה [illegible] מיני. למעשה, אפילו חשבתי שאנחנו להקה [illegible], וכך גם נראינו – על עטיפות התקליטים [illegible]. האמת היא שהתדמית לא משנה. [illegible] זו המוסיקה". עד היום, אצל היינד אין [illegible] לקלישאות ויזואליות ופוזות של יחסי ציבור. [illegible] שלה נובע מהשירה המצויינת ומהגיטרה [illegible] שהיא אוחזת בה כמו באקדח שלוף.

שנת 86' היתה שנת האביב בקריירה של כריסי היינד. היא נפרדה מריי דייויס ונישאה לג'ים קאר, [illegible] להקת הרוק המצליחה "מוחות פשוטים". לאחר [illegible] נולדה הבת השנייה, יסמין. היינד גילתה [illegible] לא מתחילים ונגמרים באולפן ההקלטות. [illegible] פינתה חלק ממקומה לבנות. "הן הדבר [illegible] החשוב ביותר בחיי", אמרה לא מכבר. "אחרי [illegible] אני רצה אליהן. פשוט מתגעגעת. עכשיו

(המשך בעמוד 38)

כריסי היינד (גם בצילום הגדול) ו"מעמידי הפנים": טי. אם. סטיבנס, בליר קאנינגהאם, רובי מקינטוש, ברני ווראל. את מקום האגרסיביות וה"לכלוך" של הרוקנרול תפסו קלידים, שירה נקיה, אמהית, כמעט חלבית. ההפקה נהפכה מלוטשת ומצוחצחת.

יש לך פלא-פון ? פלא שאתה מקדים את כולם.

אתה מקדים את כולם כי אינך מנותק לרגע ממה שקורה סביבך. אתה נמצא בקשר כל הזמן עם כולם ולפני כולם. לגביך אין "שעות מתות" ולכן אתה יכול לנהל את עסקך ב„זמן אמיתי", בלי לבזבז או להפסיד זמן יקר.

אין פלא שבעלי מקצועות שונים, עצמאים ושכירים, מספרים כיצד הצליחו, בזכות הפלא־פון, להרחיב את עסקיהם, להתייעל, לגדול, לחסוך זמן, טירחה ולהרוויח כסף.

מדהים להיווכח באיזו הוצאה יומית הם עושים זאת: 10 ש"ח ליום (בממוצע) בלבד.

גם כשאתה מחייג בפלא־פון לחו"ל השיחה עולה לך (לדקה) רק בין 14 ל־70 אג' יותר מאשר בטלפון רגיל.

מכשיר הפלא־פון יותאם לצרכיך המיוחדים. ביכולתך לבחור פלא־פון המיועד להתקנה ברכב, לנשיאה ב... או שילוב של שניהם יחד.

...למוטורולה תדיראן עוד היום ...ש הדגמה ללא התחייבות. ניתן ...ל את המכשיר גם בתנאי שכירות.

מוטורולה תדיראן

...מערכות סלולריות בע"מ

...16 ת"א. טל. 03-388307

...חיפה טל. 04-740302/3

...ירושלים טל. 02-716346

פלא-פון

אין פלא שאתה מקדים את כולם.

בזק

החברה הישראלית לתקשורת בע"מ.

MOTOROLA

לאכול בחוץ

החיילים האוסטרלים כבר לא שם

"אלנ'ס". תפריט מעורב של צרפת, פולין וקצת ישראל. אופי שמרני ותחושה שאתה הולך על בטוח. (צילום: שמואל רחמני).

...נה נילגולים, חלקם מוצלחים ...למדי, עברו על המסעדה הפינ... ...תית הזו שברחוב הירקון בתל-... ...אביב, סמוך לבניין המשרדים ...שערך. פעם, עוד בטרם קמה ...היו שם כארים לחיילי הוד ...ומי לא זוכר שם את החיילים ...הגלים, עם כובעי התיתורת ...חושי ידידות וסובאי בירה, ...לוגמים את המשקה שלהם ...ונכשיות אדירות.

...אריכן היתה שם, שנים רבות, ... אחריכן מסעדה עם מטבח ...שקראו לה "קלברוס". אחרי-כן, ...ארוכה למדי, מסעדה שנקראה ...הגולאש". כל מה שקרה שם, החל ...1959, קרה תחת בעלותם של ...והלן צוקרמן – יהודי מפולניה ...מפרשה. התפריט של "קלברוס" ...ו"בית הגולש" היו בהשפעת הצר... ...של המשפחה. גם היום, כאשר ...סינתה את שמה ל"אלנ'ס", ...התפריט" הוא הנותן את הטון. אבל ...מנה מייצג, למשל, ה"קיגל" – ...פשטידת איטריות עם תפוחי עץ ...מגורר והרבה קינמון, כשכל ...זה ספוג ברוטב של יין ארום...

...המטבח של "אלנ'ס" הוא, איך ...מזרח-אירופי, עם כל מיני סטיות ...של רוח הזמן ורוח המקום. ...מצוייה בבניין ישן-נושן, ...לתקופת תל-אביב הקטנה. ...גם הוא בסגנון הישן. היא ...מאוד מסעדות משפחתיות ...שדה באירופה – אופי שמרני ...שאתה הולך כאן "על בטוח": ...יהיה בסדר והמחירים סבירים. ...הזו אינה מטעה. גם לא ...האמורה שבתל-אביב, הירקון ...פישמן.

...פתח כמבחר של מנות ...קיבלנו נתח פטה גדול וטעים. ...שאתה אכן עשוי לקבל במסעדה ...בעיר-שדה צרפתית, שאין לה ...גסטרונומיות, אבל יש לה מטבח ...פטה כזה אמנם אינו עשוי ...אווז יקרים, אבל כבודו וטעמו ...מונחים. צלחת אחרת הכילה ...ממולאים בבשר, טובים. על ...נוספת קיבלנו תערובת של ...סלט סלמון עם בצל, מלפפונים חמוצים, סלרי וכו' – מעניין; סלט ארטישוק – שיגרתי; סלט טונה – לא התפעלנו; סלט חצילים "טבעי" – קלוי, מעוך, עם מעט מאוד תבלינים – טוב מאוד.

שלוש מנות עיקריות הגיעו לשולחננו: סטייק לבן ברוטב "אלן", שנצל עם פטריות ודג פורל ברוטב שקדים. שלושתן היו נאות בצורתן וטובות בטעמן. חובב השניצלים שבשולחננו טען כי זהו אחד השניצלים הטובים (מבשר עוף) שאכל בארצנו הקטנה – גם בשל איכות הבשר ואופן ההכנה, וגם הודות למעטה הפטריות שכיסה אותו. האומצה ה"לבנה" היתה צלע נאה למראה, עתירת בשר, שקועה כולה ברוטב לבן, הלא הוא רוטב אלנ'ס כפי שכתוב בתפריט. מרכיביו העיקריים של הרוטב הם החזרת הלבנה והשמנת. דג הפורל הגיע כשהוא שקוע ברוטב בגוון החלודה. מרכיביו העיקריים – שמנת ושקדים. את גוונו החלודתי קיבל הרוטב מהשקדים הקלויים שנמצאו שם בכמות נדיבה.

המנות האחרונות במסעדה הזו הן סיפור בפני עצמו. כולן מעשה בית – החל בשפע העוגות דרך התמרים הממולאים במרצפן וכלה בתפוחים האפויים וב"קיגל" החמים. מסתבר שהגברת אלן איננה רק טבחית, היא גם קונדיטורית מנוסה.

כאמור, מסעדה ביתית-משפחתית באופייה. מצויים בה, מלבד הבעל ורעייתו גם הבת ותתנה. צרפת, פולניה וקצת ישראל חוגגים בתפריט. המחירים סבירים: 3-5 שקלים מנות ראשונות; 15-19 שקל למנה בשרית עיקרית; 18-22 שקל בעבור דג; 4-5 שקל למנה אחרונה. פתוח: צהרים וערב, כל ימות השבוע פרט לשבת בצהריים.

שיר הלל לטבח תאילנדי

יש כאלה שבהגיעם לטבריה, דבר ראשון נותנים קפיצה לקברו של רבי מאיר בעל הנס. תפילה, תחינה, צדקה – וממשיכים הלאה. יש כאלה שממהרים לחמי טבריה, לחלץ עצמות ולסלק מרווים ראומטיים ואחרים בסיוע מעיינות הישועה.

אנחנו ממהרים תמיד לעבר היציאה הצפונית של העיר. שם, מול חוף "לידו", מצוייה אחת המסעדות הסיניות הטובות ביותר בארץ. המקום משגע, הנוף עוצר נשימה, האוכל טעים ומעניין. ובעיקר – תמיד יש שם משהו חדש – בתפריט ובעיצוב. פעם אקווריום חדש לדגי נוי ופעם מאכל חדש, או לפחות תבלין חדש.

מקום טוב, "הבית", ואין פלא שבערבים, בכל ימות השבוע, הוא מפוצץ. אם אתם רוצים לאכול בנחת, מבלי לדאוג להזמנת מקום מראש, מבלי להמתין לשולחן שיתפנה – רצוי לבוא בצהריים.

בביקורנו האחרון מצאנו בתפריט כמה וכמה חידושים. ניסנו כמה מהם ופינו מלא שבח לטבח התאילנדי שקוראים לו צ'טוט. פתחנו במרק ריאן, שהיה גדוש ירקות שונים ומשונים וכן חסילונים קצוצים. מלבד קלחי תירס זעירים ומלפפונים חמוצים תתוכים לדק ומלבד ירקות שיגרתיים אחרים שמכניסים למרק, איתרנו סס את עשב-הלימון, וכל השאר היו עשבי תיבול תאילנדים, שחלקם מגדל הטבח בגינה הקטנה שמאחורי מטבחו. הגישו לנו לטעימה גם מרק אבטיח, שעיקרו אבטיח בצורת כדורים, עם בשר עוף (אפשר לבקש גם בשר "לבן") ונבטים.

אחרי-כן הגיעו לשולחן חסילונים עשויים עם תמרים, צימוקים, אגוזי קשיו ופקן, יין אדום וירקות. מה שיוצא מהקומבינציה הזו! אחרי-כן באו נתחי אמנון ברוטב חריף, עם נבטי-במבו, פטריות, בצל ירוק ופלפל אדום חריף. עוד אנו מנגבים את שארית הרוטב הנפלא שיצרו החסילונים והפירות והאגוזים, וכבר הגיע הברווז. הפעם נתחים נקיים, עשויים ביין, חומץ ודבש, עם פרוסות של חציל.

את התבשילים המיוחדים במינם, שהיו כולם ברמה מצויינת, השלים הנוף הנשקף ממרפסת בניין הבזלת הנושן שבו שוכנת המסעדה – צמרות דקלים ואקליפטוסים, הכנרת וחכיקת הרי הגולן, המתעלפים בחום הצהריים. ואלמלא נעימות מימי הכנרת, בה טבלו את רגליהם, וודאי היו ההרים נמוגים כלהט הכבר ונעלמים.

מאו"ל

זה קורה בתערוכת ההולוגרמות יום יום!

ירושלים נכנסת למימד השלישי

תערוכת ההולוגרמות הכניסה את ירושלים למימד השלישי, לעידן ההולוגרפיה. כל מה שהדהים את העולם ואת הארץ (170,000 מבקרים בתערוכות בת"א, חיפה ואילת) כובש את ירושלים בסערה.

תוך שבועיים ימים התערוכה הפכה לשיחת היום — בסלונים, ברחוב, בקיטנות — ובו בזמן מוסר כתבנו שילדים רבים גוררים את הוריהם, קבוצות תיירים מהארץ ומכל רחבי העולם, מבקרים בודדים רבים, ובעיקר, מבקרים הבאים שוב ושוב כדי לעכל את עוצמת החוויה.

יותר מ-5000 מבקרים תוך שבועיים! התערוכה שיחת היום בעירו

יותר מ-5000 איש ביקרו עד היום בתערוכה והביקוש הגדול "מוכיח" את פתיחות הירושלמים למימד החדש. תגובות הקהל מדהימות: "עד היום היה לי עולם דו מימדי. באה תערוכת ההולוגרמות והרסה לי אותו! זה משגע. זה פנטסטי". נערה מול תמונה של מיקרוסקופ מתוחה, מישהי עוצמת עין מתקרבת להציץ בעינית, נעצרת כ-20 ס"מ מהתמונה, נרתעת לאחור מבוהלת מבט מהיר סביב מתקרבת שוב כלא מאמינה: "זה חי! רואים דרכו! זה כמו אמיתי!"

החוויה ההולוגרפית - פנטזיה מציאותית

אולם רחב ונוח. ממוזג ונעים. מוסיקת רקע אלקטרונית, מחשמלת. אורות קטנים מאירים את התמונות ויוצרים את התלת מימדיות, את המסר השלם, את התמונה החיה. יפנית מושיטה לך קערית אורז בידים חורגות קדימה מעבר למישור המסגרת, פנטומימאי שולח שני ידיים קדימה אליך כמו חי. החתול מ"עליסה בארץ הפלאות" שלפתע נעלם ומשאיר רק את חיוכו מרחף באויר. מיקרוסקופ טלסקופ ומדלגות רוקדים כולם חיים מולך מבליטים עצמם קדימה כמו במציאות ונסוגים אחורה אל האין סוף.

דרך מהנה ללמוד על מדע ואמנות

לא לחינם מבקרים בתערוכה ילדים רבים בכל הגילים עם הוריהם שכן גם הילדים גילו שזו הזדמנות שאסור להחמיץ ודרך מיוחדת במינה כדי ללמוד משהו על מדע ואמנות, אשליה ומציאות.

מנהל התערוכה: "אופנה חדשה מתהווה מול העינים!"

מנהל תערוכת ההולוגרמות לא מופתע מהצלחתה: "נוצרה פה אופנה חדשה. התלת ממדיות. לא רק תמונות גם תליונים, עגילים, סיכות, סביבוני לייזר שהפכו ללהיט, לכל גיל. אנחנו עובדים במלוא המרץ להדביק את ביקוש הקהל. המגלה את החויה ההולוגרפית, ומחדשים בלי הרף את המלאי."

שילוב מרתק של מדע ואמנות - אשליה ומציאות.

תגובות מהתערוכה:

• "תערוכה ממש לענין כדאי לבוא, פשוט תערוכה מענינת ויוצאת מהכלל.
סיגל ומורב.

• "לראות את הירח ולהרגיש כאילו אתה נמצא שם למרות שאתה פה מסתכל בתמונה, זה ממש בלתי יאמן".
יפה זמיר

• "גם אנחנו היינו כאן... וכמו כולם נדהמנו מחיופי והחידושים, נהנינו מאד ואיך אפשר שלא"
משפחת זיידמן

• "כשחורי אמרו לי שהולכים לתערוכה חשבתי ששוב אשתעמם. אך כשהגעתי כמעט ונשמתי נעצרה ופשוט לא יכולתי להאמין למראה עיני! איזה יופי! מחמם ומדהים חובה ממש לכל אחד"
אילנית כהן

• "ידיעות אחרונות" "פנטסיה של אור וצבע"

• "מעריב" "תערוכה מרתקת!"

תערוכת ההולוגרמות הגדולה ביותר שנערכה בשנים האחרונות בארץ! למעלה מ-70 יצירות מכל רחבי העולם! אסור להחמיץ!!!

התערוכה מתקיימת ברחוב יפו 212 (מתחת ל"אולם קיסר")
קרוב לשכונת רוממה טלפון 02-380090
שעות פתיחה: ימים א'-ה': 10.00 — 22.00
יום ו': 10.00 — 14.00
שבת: 10.00 — 23.00

החיים זה העבודה. לנוח אנו[...]ר, שם יהיה לי זמן

שטח פרטי

איציק קול

מפיק, מנכ"ל ג'"ג אולפני ישראל, ממנהלי "קנון"

יליד פ"ת, חניך השומר הצעיר. 10 שנים היה חבר קיבוץ נחשון, ושבע שנים המנהל האדמיניסטרטיבי של "הקאמרי". אח"כ היה המנכ"ל של אולפני הרצליה והאולפנים המאוחדים. הפיק למעלה מ־40 סרטי עלילה, הפיק ביים וכתב כ־600 תוכניות טלוויזיה ("זה הסוף שלי", "תשע בריבוע", "איזה קטע", "שחק אותה"). גרוש, אב ל־2, סב ל־4. גר ביפו.

צריך להנות מהחיים. ולהנות, זה לא לשכב על הגב ולגרש זבובים מהרגל, אלא לעשות. אין רגע שאין לי מה לעשות. אני מוכרח שיהיה לי מעניין כל הזמן. אין אצלי הפרדה בין עבודה לזמן פנוי. החיים זה העבודה. כך אני בנוי. לנוח אנוח בקבר, שם יהיה לי המון זמן. עד אז אני רוצה לנצל כל דקה. להפיק, לתכנן, להפעיל, לקרוא, לדעת. להכין שעשועון חדש לטלוויזיה, להיות המפיק הישראלי של "רמבו", להכין צילומים לסרט על חנה סנש, לקרוא חומר כלכלי ואלקטרוני, לבדוק איזה ציוד יהיה מתאים לשנות ה־90 למרכז התקשורת שאנחנו מקימים בנחה"אילן.

אני עובר בלהצים, נהנה מכל רגע, אבל תמיד יש לי הרגשה שאני לא מספיק הכל. מציק לי שאין לי זמן, למשל, למאבקים ציבוריים עניניים, כמו שינוי שיטת הבחירות. אני יודע שכל עוד לא תשתנה השיטה, ייגבר הניוון בחיים הפוליטיים, והמרמנה תגדל עד למומנט שבו הדמוקרטיה תהיה בסכנה. כשח"כ צריך לרוץ למרכז המפלגה במקום לאוהת – יש ריקבון. במסגרת הזיוור אחרי חברי המרכז, ולא חשוב באיזו מפלגה, הוא עושה מעשים שלא היה מעז לעשותם בשיטת בחירות אחרת. הייתי רוצה לראות ח"כ, נציג רמת־השרון, למשל, מצביע בעד חוק הפתולוגיה. הוא יודע שאחרי זה עליו לצלם את מושבו בכנסת, כי יותר לא יגיע אליה. הרוב הגדול של עם ישראל מחכה 15 שנה לערוץ שני. אבל הרוב לא חברים במרכז המפלגה. וככה נראית פעילותה של הכנסת.

אני לא יכול לשבת בשקט. צריך כל הזמן מוסיקה ברקע. על שולחן העבודה יש שני טלפונים ושתי מזכירות אלקטרוניות וטלוויזיה קטנה ורדיו ועתון, ואני רואה ושומע הכל בו־זמנית. יש בבית שלושה מקלטי טלוויזיה, למרות שכמעט אף פעם אינני יושב בכוונה לצפות בתוכנית. אין תוכניות שאני רואה באופן קבוע, חוץ מחדשות.

הטלוויזיה שלנו, מסיבות שונות, לקחה על עצמה תפקיד – לחנך, במקום לבדר. ולכן היא משעממת. הטלוויזיה משדרת ואני לא שם לב, עד שמשהו מושך את לבי. וזה, בדרך כלל, שידור חי, אירוע ספורטיבי, פוליטי, בזמן אמת. יש בזה קסם מיוחד. אי־אפשר לרוץ לחדר עריכה ולתקן את השגיאות הקטנות. והשגיאה יוצרת אנושיות, ריגוש מיוחד של שידור אמת.

אוהב מוסיקה ברקע, בעיקר מוסיקה סימפונית ואת הביטלס. לא משתגע על אופרות. לא יכול לסבול שאדם רוצה ללכת ושר את זה במשך חמש דקות. מחזות־זמר אני אוהב, בגלל המשמעת והאירגון הפנימי, 80 איש על הבמה, כולם עושים אותה תנועה באותו שבריר שניה.

לתיאטרון אני הולך פחות ופחות. מדי פעם רואה הצגה בלונדון או בניו־יורק. הלכתי לקונצרט בפארק כי זו חוויה מיוחדת, אבל בדרך־כלל אני לא הולך לקונצרטים. בשביל מה לראות מוסיקה בתוך אולם אם אני יכול לשמוע מוסיקה בבית, בתנאים הרבה יותר טובים. אירועים חברתיים מסוג הפתיחות והסגירות לא מעניינים אותי. כשאני יוצא לארוחות ערב, זה תמיד קשור לעבודה.

כל אחד מספר שקרא את הקשסה, השתויה ואת מולכו ומשהו צהוב. אני לא. לא שאני מתגאה בזה, אבל לא קראתי כי אין לי זמן, אלא אם זה קשור [...]ת חומר הקריאה שלי זה תסריטים, [...] כיום. גם כשאני קורא ספר, אני מנסה [...] אותו. קורא כחשיבה קולנועית.

[...] להיות טוב, אתה מוכרח לרכז את [...] האחרונים שלך ברמה. שבו אתה [...] של "רמבו" מעניין אותי, אני לא [...] אבל זה חלק מהעבודה. גם סרטים [...] לעתים רחוקות. אני שוכח את עצמי [...] רואה את המצלמה, לא רק את מה [...] קשה לי להיות מעורב בעלילה. סרט [...] את המערכה. "שם הוורד", למשל, [...] שהייתי מרותק לדייקנות הביצוע של [...] לדעתי, גאונים, ולא הרגשתי את [...]

[...] בהפקה, הרבה פעמים. אני צריך [...] לא תמיד אני מאושר מהסרטים [...] "אסקימו לימון" 6 ו־7. זה חומר [...] שהוא לטעם הקהל. אילו [...] שאני אוהב, המצב הכלכלי של [...] טעמי הייתי עושה דברים כמו [...] הוא במרכז עתסריט [...] בין אנשים מרתקת אותי, [...] השתוחות עם האקשן הרחב.

[...] מאשר חיפתה וטוב לי מה, גבון שאני

"אני חולם לסדר כסאות מיוחדים להקרנות, שיהיו בהם חיישנים לישבנים; לפני העריכה הסופית, להקרין את הסרט ולראות מתי החיישנים זזים. ואז, סימן שהקהל הפסיק להיות מרותק. אני קורא לזה 'טוסיק טסט'"

ממשיך לעבוד בבית, אבל זה נעים. היתה לנו דירה גדולה ברמת־השרון, 180 מ"ר, שלושה חדרי שינה. הילדים גדלו, ומי צריך את זה. למעלה משנתיים חיפשתי בית. רציתי פנטהאוז, הרבה שמש, ולא מצאתי משהו מתאים. יום אחד, כשצילמנו ביפו, התגלגלתי לכאן. ראיתי את הבית ואמרתי – זהו זה. על המקום נתתי מקדמה של 20 אלף דולר, למרות שלא היו לי. כך אני. פועל, אני יודע שהכעיות נפתרות אחר־כך.

המציאות היא הפקולטה הכי טובה לכלכלה. למדתי שזה מסתדר על הצד הטוב ביותר. משכנתא [...] את החוזה השלישית עוד לא גמרתי לשלם על הראשונה. קניתי מכונית לפני שגמרתי לשלם על האופנוע. הבית הזה מוצא חן בעיני. שקט, נעים ומרכזי. יש שתי מרפסות ענקיות ואני לא חושב שאפילו לשח הפרסי היה גן כזה כמו הגן שהעירייה מטפחת ליד ביתי.

חנויות לא מעניינות אותי. כשאני נכנס פעם לקנות תחתונים, אני קונה 20 זוגות. שיהיה לשנתיים. אין לי שום קשר לחפצים. מה שאני מאוד אוהב זה גארג'טס אלקטרוניים, מחשבי עריכה, רובוטים. העולם הזה מרתק אותי. אני חולם לסדר כסאות מיוחדים להקרנות, שיהיו בהם חיישנים לישבנים; לפני העריכה הסופית, להקרין את הסרט ולראות מתי החיישנים זזים. ואז, סימן שהקהל הפסיק להיות מרותק. אני קורא לזה "טוסיק טסט". אני צריך את הסימפטיה של הקהל. המפגש של המוצר שעבדת עליו עם הקהל מרתק אותי.

"כשיש נושא שאני מרגיש מקורב אליו, אני מתחיל להיות מעורב. אני אגואיסט כזה שכשאני מתחיל להיות מעורב, אני ניגרר לטפל בזה. לא יכול להתעלם ולהיות אדיש".

בכל כמה שנים אני רוצה לשנות, להתחיל מההתחלה. תמיד הגעתי למקום עבודה חדש כשהמצב היה קריטי ועזבתי כשהכל רץ לגמרי חלק. או זה מתחיל לשעמם אותי, ואני צריך עניין. אין לי סבלנות לדברים לא לוגיים ולא מגיבים. רציתי, למשל, שהילדים יוולדו ישר בני שנתיים...

כיום אני גרוש והיחסים בינו לבין נעמי, אשתי לשעבר, יוצאים מהכלל. כולם המומים מזה שהיא עוברת איתי. ולמה שלא נמשיך לעבוד יחד? חיינו יחד 28 שנה, הולדנו וגידלנו ילדים יחד. מריבות, משפטים, להפסיק להתייחס אחד לשני – כל הקשקושים האלה אינם מוכנים לי. אולי צריך לדעת גם ממי להתגרש...

היחסים עם הילדים יוצאים מהכלל. בתי בקליפורניה, עושה תואר שני בפסיכולוגיה, ויש לה שני ילדים חמודים מאוד. אני מקווה שיחזרו בשנה הבאה. בני רופא ברמב"ם ויש לו שני ילדים נחמדים. איתו אני בקשר יומיומי. שני הילדים שלי בנויים נכון, נפשית, רוחנית ומוסרית. המרחק בינינו לא גדול מבחינת גיל ותפיסת העולם, כחוש לסובלנות, צדק ויושר. לא היו בעיות של סמים ודברים כאלה. לי יש חלק די קטן בזה. החלק העיקרי בחינוכם הוא של אמם, נעמי.

בסוף השבוע אני לא רוצה לצאת מהבית. קורא, כותב, אוכל, מתפנק כג'אקוזי, אוהב את זה. כערב אוהב לפעמים לשבת עם אנשים שלא קשורים במדייה. אני אף פעם לא מרגיש בודד. יש לי הרבה ידידים. אין לי חברים אינטימיים של שיחות נפש וכל זה. אין לי זמן לזה. לחברים אינטימיים צריך זמן, גם להקשיב להם, גם לדבר, ולכן אני לא מפתח חברויות עמוקות. זה מחייב. ואולי בכך אני פוגע באנשים, אבל מה לעשות, ככה זה. הצרה היא שכשיש נושא שאני מרגיש מקורב אליו, אני מתחיל להיות מעורב ומתחיל להיות איכפת לי. אני אגואיסט כזה שכשאני מתחיל להיות מעורב, אני ניגרר לטפל בזה. לא יכול להתעלם ולהיות אדיש.

ראיינה: נורית ברצקי
צילום: ראובן קסטרו

[...]היית רוצה להפיק? סרט ישראלי טוב שיפרוץ לעולם הרחב.

[...] אתה שונא להימצא? כשאינני יודע מה להחליט, כשאני מתלבט; כשיש התנג[...] [...] חשיבה כלכלית של מה שצריך לעשות לבין האינסטינקט.

[...]סיטואציה החביבה עליך? הקרנת העותק הראשון של סרט שעבדתי עליו תקופה [...]

[...] אותך מהכלים? שלא קולטים מהר מה שאני אומר.

[...] גאה? כשאני מקבל החלטה קשה מאוד ומתברר שצדקתי.

[...] אותך? כשמתברר שהחלטה שקיבלתי היתה שגויה.

[...] קשה לך לסלוח? שמישהו שוגה ולא מוכן להודות ששגה.

[...]חולשה שלך? שאינני אוהב להודות בשגיאות.

[...]תכונה מאפיינת אותך? אני נחרץ, לא מפחד לקבל החלטות.

[...] אותך? הזיקנה.

[...] אותך? אני נפגע כשלא מאמינים לי.

[...] מתעב? אי־סדר.

[...]שונא לעשות? ללכת ללוויות.

[...]אנשים אתה מכבד? פיקחים, שנונים, בעלי חוש הומור ומהירי תפיסה.

[...]שונאים שלך? כינוס של כל שונאי ימלא את בלומפילד. לאוהבי, יספיקו שלושה־ארב[...] [...] טלפון, אבל לא איכפת לי. כשזה יהיה הפוך, אדע שאני בדרך למטה.

[...] אותך? המיעוט שמכתיב לרוב את אורחות החיים בארץ.

[...] אותך? כשזורקים זקנים מבתי־חולים סיעודיים כי אין תקציב, אבל יש כסף [...] הנהרגים באוהלה ובעולה של תורה.

[...] אתה מאוכזב? שאנחנו בעצמנו קילקלנו את המדינה, ומתחשק לעשות "פוס" ולהת[...]

[...] הילדות החזק שלך? אבי בבית־סוהר, עומד עם אזיקים על הידיים. הוא השתתף [...] במאבק על עבודה עברית, ונאסר ע"י הבריטים.

[...] בת־זמננו אתה מעריך במיוחד? יגאל אלון.

[...] לחיות בילדותך? קיבוצניק.

[...] היית רוצה ללמוד? מחשבים.

[...]יכולת, איך היית משנה את עצמך? מרזה. אני מת להיות שחיף.

[...] שחקנים היית רוצה ללהק סרט? וויליאם הארט, מל גיבסון, שון קונרי, מריל [...] ואקלין ביסט. שחקנים שיכולים לעשות הכל.

משהו:

מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת ויעשה דיאטה ביום ראשון.

...וואי ולא

...לות האורחים כבר החלה. היא כאן. האמצעים והשיטות אחרים מאלה הידועים ...מלחמות אורחים אחרות, ולכן לוקח זמן לתפוס מה קורה.

...יום בו פרס איבד את השלטון, ורץ לגייס כוחות זרים ברחבי העולם ...ויכוח שלו בתוך ישראל. כאן מפסיקה אופוזיציה לשלטון, ומתחילה ...ואז מינו את האלוף מיצנע לאלוף האחראי על יהודה ושומרון. למלחמת ...נוסף עכשיו גם הצד האלים שלה.

...הלוי תוכרת שהפיץ ארגון בשם "אלישע" (ראשי תיבות של אורחים למען ...שטון ועוז), אותה כתב עו"ד אליקים העצני, תושב קרית־ארבע. היא ...לאירוע במחנה דהיישה. אותו אירוע שהאלוף מיצנע כינה נבלה, וכל ...הריעה לאלוף המקלל מתנחלים, כי זמן רב ציפו אצלנו למישהו שיעשה ...הקודש כנגד המתנחלים כראוי וכמגיע להם.

...של העצני סוקרת את השתלשלות האירועים מנקודת מבט שלא נותנים ...תקשורת. מן הדברים עולה תמונה של נסיון ממושך לדיכוי האוכלוסיה ...ביהודה ושומרון, רדיפתם, הפקרתם למוות, והתאכזרות אליהם עד שתיקץ ...ולא כל עוד נפשם בם חזרה אל הקו הירקרק המוגן מפני ערבים ויהודים ...להם.

...מיצנע, צריך לומר, זכה לברכות חשודות ומפחידות מאוד מפי אנשי ...שכנראה יודעים מה הם מדברים, ומרוב תענוג מרושע לקראת הטיפול ...לתיישבים אינם מסוגלים לסתום את הפה, ובכך חושפים את העובדה ...פתח במלחמת אורחים, וכאמצעות אלוף בצה"ל.

...עידו דיסנצ'יק, העורך הראשי של "מעריב", תמה על שורות שהתפרסמו ..."המשמר", ואני חוזר על דברי – "על המשמר" – כדי שתאמינו שיש דבר כזה, ...סתם מתוך הזיה פארנואידית:

...התמנה לצה"ל צמרת פיקודית חדשה, והיא צמרת מעולה. צמרת שאפשר ...עליה בכל המובנים ולא פחות מן המובן המקצועי, גם במובן האידיאי. קצינים ...הפוליטיות הן לכיוון השמאלי השפוי של המפה הרעיונית.

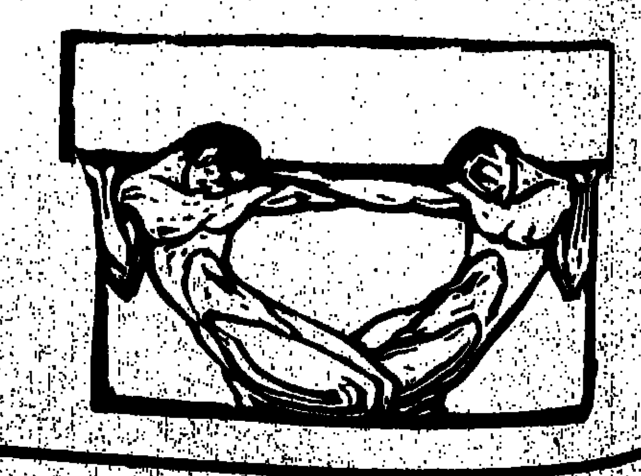
...אחר משבחת את מיצנע עדית זרטל, וגם היא מחמיאה לו על דעותיו ...נגד המתנחלים.

...אמר כידוע, לאחר רצח משפחה שלימה באלפי מנשה, שמי שהולך לחיות ...צריך לדעת שזו סכנה. אני כבר לא שואל מה צריך לדעת מי שהולך ...בית ביכורי העיתים מול בית מפעל הפיס, ליד הסינמטק בתל־אביב. אני ...לציין שגם כשהלכו לתל קציר ידעו שזו סכנה, אבל אז לא אמר שר הבטחון ...הרמז שאם מישהו מבקש לעצמו סכנות אין זה ענייננו, ושהנודניקים ...כל הזמן יעזבו אותנו או יעזבו את המקום.

...ביהודה ושומרון מרגישים עכשיו שלא רק חצי העם נגדם, גם פיקוד ...והם כותבים לי דברים ברוח זו.

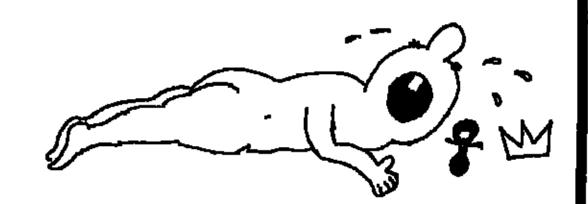
...עדיין לא ירד במתנחל. היום זה איננו רחוק. לשטחי יהודה שומרון והגדה ...עכשיו חיילים מוסתים עד לקצות עצביהם המלוהטים. הם הוסתו מטעם בית ...תיאטרון ארוך, ובידי העיתונות והטלוויזיה בסופי שבוע ארוכים.

...יש להם אלוף פיקוד חינוכי ברוח ערכי צוותא. האירוע שאלוף הפיקוד ..."נבלה שלא היתה כמותה", הוא אירוע שתוצאתו היא אפס הרוגים, אפס ...להכוש בסך 2250 שקלים. בניגוד, למשל, למהומות הדרוזים (שאגב, גם ...) אבל מה חשוב מה בדיוק קרה. הכוונה היא לדאוג שחיי המתנחלים יהיו ...שהם לא יוכלו לעמוד בו עוד, עד שיבצעו טרנספר מייאוש ומרצון למקום ...

פינת השלשולית

ארנון ורשבסקי שלח לנו מירושלים סידרה שלמה של ציורים המבטאים את ההפתעות הלא נעימות שנסיכה נשקנית עלולה להיתקל בהן בשלולית. מתוך אוסף בעיות השלולית נביא שלושה איורים:

1. מי אמר לך שכל הנסיכים הם בני עשרים ומעלה?

2. מי יודע אילו מחלות הוא מביא מהשלולית?

3. ובכלל, מה נותנים לדבר כזה לאכול?

מאיר רוזיאל

צלילה

עדיין קשה להם לדבר. הכל טרי מדי. אבל בני המשפחה, החברים, הפיקודים והמפקדים אינם יכולים שלא להזכיר שוב ושוב את מי שנזכוס להם לדם כמו סם, נתן את כל כולו. "כל־כך אהבנו אותו. עכשיו באה שעת המבחן שלנו", הם אומרים. אורי טאיץ ז"ל. מפקד השייטת. "היה במסלול קידום בלתי־מוגבל". דברי מפקד חיל הים. דום לב. צלילה שאין ממנה חזרה.

מאת יצחק בן־חורין

באותו בוקר היה אורי טאיץ במצב־רוח מרומם. זה היה בתחילת השבוע שעבר. ברדיו דיווחו על המבצע מדרום לצידון. פשיטה ימית של לוחמי הקומנדו, ראשונה מסוגה שביצע צה"ל מאז עזיבת האיזור ביוני 1985. לפי מקורות זרים נראו 40 לוחמים נוחתים בחוף הלבנוני, 40 ק"מ מצפון לגבול, משתלטים על כביש החוף הלבנוני, מפתיעים והורגים בירי של טילי לאו ונשק אוטומטי שבעה מחבלים, ונסוגים אל הים.

אורי היה מרוצה, אבל כדרכו לא נתן לעצמו לתפוס פסק־זמן למנוחה. ביום שני בבוקר הלך למשרד להמשיך בפעילות, כאילו לא עשה את הלילה כמפקד בפעילות מבצעית מעבר לקווי האוייב. למרות שבמשך הלילה לא הספיק לתפוס אלא שינה חטופה בבטן ספינת הטילים, וחרף גל החום הכבד ששיתק את המדינה, אורי לא ויתר על סדר היום הצפוף שלו. גם לא על הפעילות הגופנית, כולל השחיה היומית.

חיילים קרביים מפתחים ציניות לגבי הצפוי להם. בקרב חיילי הקומנדו הימי, המסתכנים ללא הרף, חוש־ההומור הוא מקאברי. שם עושים את זה תוך שתיית בירה וניפוץ צלחות. מדברים על אירועים מעוררי פלצות בנמל אויב. מי חושב על טביעה בים ליד הבית? גם בעלי הדימיון המפותח שביניהם לא היו מעלים כדעתם את האפשרות שמפקד הקומנדו הימי עטור התהילה, שרץ מדי יום 6־8 ק"מ ושחה למרחקים ארוכים, ימצא את מותו בשחיית נופש של שבת.

ההודעה הרשמית – מות מדום־לב, אבל א. רופא בשייטת וחבר אישי, לא מאמין שזה מה שארע. "כשהודיעו לי על אורי, הרגשתי כאילו סוס בועט לי בראש. אורי היה בריא במאה אחוז". האח דני, קברניט "בואינג" בחברת "ארקיע", חשב שמדברים על מישהו אחר. טליה הרעיה, המומה, שאלה חברים כלא מאמינה: "יכול להיות שאורי טבע?"

זה נשמע כמו בדיחה גרועה. טליה שולחת אותנו אל מאחורי הבית בכפר ידידיה, לראות את הצמחים שאורי גידל שם. אכל שום ומזון בריא. השום מחזק את הלב. תמיד דאג שלא להוסיף גרם מיותר למשקל גופו, הקפיד על ריצה של כמה ק"מ מדי בוקר ועל שחייה בצהריים.

דני, ידיד נפש: "אני לא מצליח להבין מה קרה". החברים, אנשי קומנדו קשוחים, בוכים כמו ילדים. רק מי שהלך אתו לפעילות מאחורי קווי האוייב, חווה את רגעי־המבחן שבהם מתגלה אופיו האמיתי של חבר, יכול להעריך את משקלו הסגולי של אורי, את ערכו כבן־אדם וכלוחם.

מפקד חיל הים, אלוף אברהם בן־שושן, אומר שיש בחיל מפקדים טובים ואנשים מוצלחים, אבל … שהותה באורי – נדירה. אחד הלוחמים … אורי בשפה צבאית מתומצתת: "בן־אדם …". … לא כל־כך רוצים לדבר על אורי. מעולם … גדולים. הנורמה היא לא להחצין … מבצע ולא לספר סיפורי גבורה – אחריו. … האשה או החברה. להתראיין לעיתון? אין … ובכלל, יאמר לך איש קומנדו, … מלאים כתבות על כל מיני נוכלים … שתהיה בין אלה גם כתבה על אורי. … במלים יפות, ואורי אף פעם לא ידע … ממילא כל מי שמת אומרים עליו … לך תשכנע את הקוראים שעשר – לא … זהו הציון שמגיע לאורי.

… ידידו: "אורי היה נבוך נורא אילו ידע … לעשות עליו כתבה כזו. הוא לא היה איש … איש אמיץ, אבל מבלי ליצור סביב עצמו … היה יסודי, ישר, איכפתניק. לא … אלה שמזנקים למעלה בטיסה, שיודעים … בחיל את כל התפקידים, וכל תפקיד – … קומנדו יש המון ראווה. אורי היה אחר. לא … ראווה. איש מופנם, סגור מאוד. בן־אדם … ליצור קשרים. בן־אדם עצוב. הוא לא … הדבר הכי חשוב בחייו היה להקים … משום שכילד נותר בלי משפחה, בלי … של בית".

… יעקב טאיץ, נולד בליטא ועלה ארצה … "הייתי כמו ברואי. נדדתי ממקום למקום. … כפר־סבא, איפה שהיתה עבודה". לבסוף … ביתן־אהרון, כפר ציורי מצפון לנתניה. היה … ניהל פרדסים. חיים קשים. לפני עשרה … לאחד האירועים המרגשים ביותר בחייו: … הקודם, משה לוי, ענד יעקב לבנו … דרגת האל"מ. עם כניסתו לתפקיד מפקד …

… היה בן מסור, הוא מספר. הקפיד לטלפן … בשבוע לשאול מה נשמע. לפני חודש … אורי לאביו מסיבה במלאת לו שמונים … בן זהב. "זהו זה, נגמר", מסכם האב. "אני … אורי מכה. אבל זו, האחרונה, היא מכה … להשלים איתה".

… נולד בפורים 1951 במושב ביתן־אהרון. הוא … למד בבית־הספר היסודי בכפר־ויתקין. … מגיל צעיר. פעם, בחופש הגדול, בנה … והשיט אותה בנחל אלכסנדר. כשהיה … נפטרה אמו. אורי היה דומה לה באופי. … לקציני ים בעכו היה הפתרון, גם למסגרת המשפחתית שנתפרקה עם מות אמו וגם לאהבת הים של אורי", אומר האב.

שני האחים המבוגרים כבר היו מחוץ לבית. אריה, הבכור, היום בן 52, רס"ן במילואים בנח"ל מוצנח, ממתין עתה לתור להשתלת לב בבלגיה. מצב בריאותו קשה. דני, בן 43, בעבר טייס קרבי בחיל־האוויר, 19 שנה ב"ארקיע". אורי יצא ללמוד בבית־ספר לקציני־ים בעכו. סיים את לימודיו ועלה לעבוד על אניית הסוחר "טבריה". טייל חצי שנה בעולם, עד לגיוסו לצבא בשנת 1969.

א. שעשה אתו את הקורס בשייטת, מספר: "בקורס הוא היה חניך מעולה. מבחינת הביצועים, מבחינת הכשרונות, תמיד עמד בלוח זמנים. צלילות וכושר גופני, שליטה בים, ניווט – בכל אלה היה 'אלף בית'. יש כאלה שקיבלו כנפיים והשוויצו. הוא אף פעם לא השוויץ. השתתף בהרבה פעילויות חסויות".

ג., גם הוא היה איתו, בקורס ולאחריו: "לא אורי ולא אף אחד אחר אצלנו עשה פעולות של 'רמבו'. אצלנו אין שיאים, אלא רצף של פעילות. ובפעילות הזו אורי התבלט מההתחלה. אפשר היה לנחש שיצליח. תמיד נטה להיות מוביל, מנהיג, לקח כל דבר ברצינות, בשקט. מין מנהיגות טבעית. היה קצת פחות הרפתקן מאחרים, יותר רציני. הוא היה טוב כל הזמן, מיום שהתגייסנו. לכל אחד בקורס יש נקודת שבירה. אנחנו הרי עושים דברים קשים מאוד, בבוקר, בצהריים, בערב, בלילה ולפנות בוקר. לכל אחד כאן יש לפעמים בעייה, רגע־שבירה. אורי שמר על רמה גבוהה כל הזמן".

קורס חובלים, סטי"לים, ואחר־כך לקומנדו. ר"ר א. מהשייטת: "זה הקורס שאולי הכי קשה בצבא. אני לא מכיר עוד מקומות בהם מגיעים למיצוי כזה של כל המאגרים הנפשיים והגופניים של האדם. הרבה מתחילים את הקורס, מתי מעט מסיימים. חבר'ה נהדרים. עושים כמה שנים והולכים הביתה. חלק מהם אקדמאים, חלק אנשי עסקים. את אורי ליוויתי לפעולות כרופא. אני זוכר אותו יוצא אליהן גם כסמל ראשון וגם כמפקד בכיר".

אורי השתתף ב"אביב נעורים", מבצע הפשיטה על מפקדות המחבלים בביירות באביב 1972, ומאז בעוד מבצעים ופעולות שהשתיקה יפה להם. "ספר רק על מבצע אחד", אני מבקש ממפקד חיל־הים. "אי אפשר. אנחנו לא יכולים לחשוף שיטות פעולה", פוסק אלוף בן־שושן.

אם לא זמן ומקום פעולה, לפחות את התחושה. חבר מתאר את התחושה במעמקי הים בדרך אל היעד: "מצצות עומק הקבילו את פנינו, וזו קבלת פנים שאינה נעימה ביותר. אינך חייל מסתער בשדה פתוח. עליך להתקדם אט־אט בנתיב הלחימה שלך עד שאתה מגיע אל היעד. בדרך הזו יש הרבה זמן לחשוב, והמחשבות אינן קלות. אתה נמצא במעמקי הים, בחשכת המים, הפצצות נופלות סביבך ואינך יכול להמלט מפניהן לשום מקום. הדף הפצצה כה חזק שהמשקפת עלולה לעוף מראשך והפיה של המכשיר עלולה לגלוש מהפה החוצה. אתה נמצא בחשכה, ואין לך מה לעשות. אז מה עושים? פשוט מתקדמים אל היעד".

האב יעקב: "הוא אף פעם לא היה מספר שום דבר".

דני אחיו: "אני הייתי טייס בחיל־האוויר, אבל אפילו לי לא סיפר. תמיד ניסיתי לקשר אחד ועוד אחד".

פה נעלם אורי לארבעה ימים, שם חסרה יממה. "איפה היית?" שתיקה. גם אחרי הרבה שנים לא דיבר. חי בפשטות יפה. אהב את הצבא, אבל לא רצה לבלוט עם הדרגות והכנפיים. דבר ראשון שעשה בבואו הביתה – להחליף את המדים בג'ינס וסנדלים.

אפילו בכפר ידידיה לא מכירים אותו עם מדים, אלא כאורי שעושה ג'וגינג ויוצא לטייל עם הילדות. גם בבסיס תמיד העדיף להיות בבגדי ב' ונעליים גבוהות. שנים דיברו על זה שיום אחד אורי יהיה מפקד הקומנדו. כשמונה לתפקיד, חשו הלוחמים את "נחת זרועו" בכל הקשור להקפדה על משמעת וביצוע מושלם של המשימות. אבל הם העריכו אותו כ"אדם זהב". "תמיד היה מוכן לשמוע ולעזור", סיפר לוחם, "לא היית צריך לחכות חודש לראיון אצלו. כל מי שהיתה לו בעייה היה יכול לבוא אליו ולדבר. כשהציק לי משהו הייתי ניגש ומבקש לדבר עם המפקד. הוא הקשיב, ואם היה פתרון – נתן אותו במקום".

הרופא: "לאורי לא היה ראש של איש צבא אופייני. אהבתי את הזהירות וההקפדה שלו על חיי אנשים. גם בנושא הזה – ובמיוחד בנושא הזה – היה יורד לפרטי פרטים. לא רק איך להיכנס, גם איך להוציא את הלוחמים בשלום. כל־כך לא שחצן. היה מוכן לשמוע את כולם. אני, כרופא, ישבתי וראיתי את הדברים מהצד. היתה לו נכונות מיוחדת לחשוב על ולנתח דעות מנוגדות לשלו. גיבורים מתים זה לא בשבילו. ראיתי בחיים שלי מפקדים שמתכננים כניסה כדי להאדיר את שמם. הוא חשב גם על יציאה בלי נפגעים. בידיים שלו הייתי מפקיד את בני החייל".

אומרים שביציאה למבצע הוא לא פחד. ואולי כן? לך תדע. סביר שכן. אבל להפגין חרדה זו לא נורמה מקובלת בחיל. האמת היא שלפני פעולה אין ללוחמים זמן לחשוב על עצמם, הם עסוקים בהכנות. אורי לא היה גיבור שוטה. לוחם מעולה, אבל לא שונא ערבים. איש מחנה השלום, לא תאב קרבות. עושה את הדברים מתוך הכרה, על הצד הטוב ביותר.

אורי טאיץ לא כל־כך אהב מה שקורה במדינה בשנים האחרונות. לא את ההקצנה הפוליטית, לא את ההקצנה הדתית, לא את התומרנות. את שלו תמיד עשה במסירות־נפש. וזה תפקיד שוחק. האחריות העצומה שהכל ירפוק כהלכה חייבה אותו להיות צמוד לנעשה ביחידה 24 שעות ביממה. חבר קרוב: "פעם־פעמיים ניסיתי לפתות אותו: 'אורי, קח קצת חופש, נעשה טיול ביאכטה, שלושה זוגות'. אורי תמיד ענה: 'אין זמן. אני לא יכול, אולי בשנה הבאה'. יש מפקדים שאצלם הישיבה בבסיס היא גם בריחה מהבית, אבל אצל אורי זה היה מאילוצי התפקיד. והוא כל־כך רצה להיות עם האשה טליה והילדות.

טליה בת 36, היא ילידת חיפה. אורי הכיר אותה בשארם א־שייח', בשנת 1980, באחד מפסקי־הזמן הנדירים שנטל מהצבא. ירד לשם עם חברו רני. הם עברו בסטייקיה, וכשנכנס לשם יום אחד מפקד החיל, אורי נשאר מאחורי הדלפק, לא התבייש להתייצב מול מפקדו ולהציע לו סטייק. אחרי שנה מזמן פגישתם נשא את טליה לאשה, והם עברו להתגורר בחיפה. משם נדדו למושב בית־יצחק ליד נתניה, ומשם לכפר־ידידיה הסמוך.

בית שכור. שני חדרי שינה, ריהוט מינימלי. צניעות. שלא מן התקופה הזו. 18 שנה של שירות צבאי, אורי חי ממשכורת, נודד מדירה שכורה אחת לשנייה. תמיד כאוברדראפט, תמיד עם דאגה איך לגמור את החודש. טליה טיפלה בילד כדי להשלים את המשכורת. בארה"ב הוא לא הספיק להיות. במרצאי

(המשך בעמוד הבא)

"שקט. צנוע. בן־אדם ישר כמו פלס. אישיות. התקדם בלי לזרוק בוץ על אף אחד, בלי פוליטיקה. כך היה אורי לאורך כל הדרך, בלי נפילה אחת הצידה".

אורי טאיץ ז"ל (בצילום העליון מימין) ותמונה מתוך הסרט הישראלי "צלילה חוזרת"

כבר לא מעמידים פנים

(המשך מעמוד 27)
אני מתחילה לגלות כמה כיף זה להיות אמא. פעם הזרקתי לעצמי הרואין ושתיתי אלכוהול, חשבתי שזה הסטוץ בחיים. אבל היום המשפחה חשובה יותר מהכל".

היינד עברה הפלות מוסיקליות עד שהוציאה יחד עם הרכב נגנים כמעט חרש את "קרוב אלי". חברים עודדו אותה לכתוב. היא כתבה, אבל לא היתה מרוצה מהתוצאות. אחרי כמה סאשנים באולפן העיפה'הביתה את השריד האחרון מההרכב המקורי של "מעמידי הפנים", מרטין צ'מברז. "אני יודעת שהוא נפגע", אמרה, "אבל לא היתה לי ברירה. הייתי חייבת לשנות את הצליל של הלהקה".

במקום צ'מברז הזמינה נגני אולפן. בין המחופפים היו סימון פיליפס, מייל גיינור והגיטריסט קרלוס אלמור, ששירת בעבר מוסיקאים כמו דייוויד בואי, ובראיין אינו. "קרוב אלי" הוא כיום האלבום המצליח ביותר של הלהקה למרות שהוא פחות טוב מקודמיו. כל שיר הוא להיט פוטנציאלי, אבל את מקום האגרסיביות וה"לכלוך" של הרוקנרול תפסו קלידים, שירה נקיה, אמהית. כמעט חלבית. ההפקה נהפכה מלוטשת ומצוחצחת. היינד החלה למרוד שמלות שבאו במקום הג'ינס ובגדי העור הצמודים. אבל למרות כל אלה היא עדיין סולנית פנטסטית, אולי הטובה ביותר בעולם הרוק העכשווי.

מתוך האלבום יצאו להיטים כמו "אל תבין אותי לא נכון", "המנון לה", "ילדתי" ו"חדר מראות" – שיר ישן של ג'ימי הנדריקס. באלבום גם מצוי שיר שנקרא "כמה קיבלת בשביל נשמתך" בו קוטלת היינד אמנים שחורים כמו מייקל ג'קסון, ליונל ריצ'י וארתה פרנקלין ש"מוכרים עצמם" כשהם מופיעים בתשדירי פרסומת. "הם ממשיכים להיות עבדים של האדם הלבן", אומרת על כך היינד, "מוכרים עצמם בעד כמה מיליוני דולרים. בשביל מה, לעזאזל, צריך אדם כל כך הרבה כסף?", היא שואלת.

היינד (36), מנסה להשאר נאמנה ליסודות הפאנק עליהם התחנכה. לא להסתאב, לא להיות הזנב של המימסד, לעשות רק מה שבראש שלה והכי הכי – לנגן רוקנרול טהור, בלי פוזות. ב־18 לאוגוסט תהיה כאן, בפארק הירקון, השיר "אני הולכת לישון", וכל אחד יהיה רשאי לפנטז שהיא הולכת לישון איתו.

יום שלישי בשבוע שעבר, ארבע אחרי הצהריים. מחייגים ללונדון, הטלפון מגלה סימני עייפות. לבסוף, אחרי שמונה צלצולים, היינד מרימה את השפופרת, נושמת בבהילות. "תסלח לי, פשוט הייתי ליד החלון, דיברתי עם מישהו".

היכן תופיעו לפני שתגיעו לישראל?

הופענו כבר כמעט בכל העולם. אירופה וארה"ב, ניו־זילאנד ואוסטרליה. עכשיו אנחנו בדרך ליפן ומשם נגיע לישראל.

מה את יודעת על ישראל?

לא הרבה, זו האמת. אבל שמענו הרבה דברים, כולם טובים. לכן אנחנו מחכים כל כך לביקור הזה. לא מזמן פגשתי את אנני לנוקס, ישבנו וקשקשנו במשך שעה והיא סיפרה לי שההופעות של "יוריתמיקס" בישראל היו חוויה אדירה. שאני חייבת לנסוע לישראל. אז הנה אנחנו באים.

תבואי עם הבנות?

לא. זו נסיעה קצרה, רק ארבעה ימים, וחבל לטלטל אותן. כשהיינו במסעי־הופעות ארוכים, ארה"ב, אוסטרליה או ניו־זילאנד, לקחתי אותן איתי. הן כבר ילדות מבוגרות. חכה רגע. אני הולכת לסגור את הדלת. יש רעש.

קשה להיות כוכבת רוק ולגדל שתי ילדות?

קצת קשה, ובעצם לא. אני אוהבת את זה, אז זה 'פאן'.

את מרגישה שבאלבום האחרון שלכם, "קרוב אלי", חל שינוי משמעותי לעומת קודמיו?

יש שינוי, אבל לי מאוד קשה להגדיר אותו. אני רק כותבת את השירים, וזהו. כמו צייר שמצייר, את הפרשנות נותנים אחרים. אחרי שאני גומרת להקליט שיר באולפן הוא מקבל חיים חדשים בהופעות על הבמה. ואחרי שישה חודשי הופעה, השיר מתבגר ונהפך ליצור אחר. האלבום האחרון היה מאוד ספונטני. רובי (מקינטוש, א.מ.) ואני עבדנו עליו די מהר. וזה היופי שלו. היה 'פאן' גדול.

את אוהבת להופיע?

אני אוהבת כל דבר שקשור במוסיקה. חוץ מלעשות לה יחסי־ציבור...

כמי שהיתה שותפה למהפכת הפאנק, איך את רואה את השפעתה על המוסיקה של היום, עשר שנים אחרי? משהו רציני השתנה?

הפאנק היה תופעה. דומה לתופעות הגדולות של שנות ה־60', תנועת ההיפים, האמנות הפסיכודלית. כל אחת מאלה היתה מתאימה לתקופתה, ולכל אחת מהן היו השפעות מתמשכות. תוקפה של ההשפעה תלוי מאוד באופנות שמתפתחות סביב המהפכות האלו. היום יש הרבה להקות חדשות, אבל מבחינה מוסיקלית – בעצם לא קורה הרבה. יש הרגשה שמיצו כבר את הכל. צריך השראה חדשה. כשיש השראה, המוסיקה נשמעת אמיתית.

למי את מקשיבה ביום, אילו להקות או אמנים מדליקים אותך?

לא הייתי רוצה לנקוב בשמות. אני גם לא מאזינה "כפייתית" לרדיו, רק אם יוצא לי. אני אוהבת אמנים שהופעתי איתם בשנה האחרונה, כי זה מה ששמעתי. להקות כמו יוריתמיקס, יו־2 שהיו נהדרים, לו ריד שהיה פנטסטי ואיגי פופ.

פעם הוא היה האליל שלך?

אוהו כן. איגי פופ היה אדיר. לדעתי הוא היום בשיאו. נשמע טוב יותר מאי־פעם. כשפגשתי אותו והופענו יחד, זו היתה בשבילי חוויה עצומה. דיברנו הרבה. עד היום אני מעריצה אותו, והוא בהחלט משפיע על הכתיבה והשירה שלי. הוא ענק.

את חושבת לפעמים על שני חברי הלהקה שמתו ממנות־יתר של סמים, ג'ימי האניטמן־סקוט ופיט פארדון?

הו, כן. כל הזמן. בעיקר על ג'ימי. כשאני כותבת שיר חדש, אני שואלת את עצמי מה הוא היה אומר עליו, מה הוא היה מעיר. זה עצוב.

את כוכב רוק גדול. ברחוב מזהים אותך. גם מטרידים? את יכולה לרדת למכולת בלי בעיות?

כן. בסך הכל נותנים לי לעבור ברחוב בשלום. אני לא אוהבת את כל התופעה של הערצת אמנים, לא אוהבת שמנדנדים לי. כאן, בלונדון, אני עושה דברים רגילים, כמו כולם. נוסעת באוטובוס, בתחתית. אנשים לפעמים מזהים אותי ולא מאמינים. הם חושבים שאני צריכה לנסוע במרצדס מצופה זהב... אבל אני רוצה להשאר שפויה, לחיות כמו כולם.

את נהנית מהחיים האלה?

מאוד. זה הדבר הכי קל בעולם. אתה מרוויח כסף ולא עושה כלום. לא, ברצינות, הרי אני בסך הכל לא עובדת אלא עושה מה שאני אוהבת. מוסיקה היא מה שאני הכי אוהבת, ואם אני יכולה לחיות מזה כל כך טוב – מה רע לי? אני יכולה אינספור מערכות בגדים למרות שאני תמיד הולכת עם אותם בגדים.

מה את עושה בשעות בבית?

מזיזה את הרהיטים, מציבה אותם בכל פעם בפינות חדשות. שותה תה, קוראת עיתון, מצלצלת לחברות או יושבת עם חברים. כמו כולם. לפעמים אני הולכת לסרטים.

מה ראית לאחרונה?

ג'יימס בונד האחרון, "007 כאיזור המסוכן", שכתבתי לו גם שיר. יופי של סרט.

מה דעתך על מדונה?

היא נהדרת, פשוט טובה. חוץ מזה היא טבעונית, וזה, אצלי, מוסיף לה הרבה נקודות... גם אני טבעונית. כבר עשרים שנה, לא ידעת?

יש לך כבר שירים חדשים?

כל הזמן. רק עכשיו יצא סינגל חדש מתוך פסקול הסרט של ג'ימס בונד. השיר נקרא "אם היה גבר".

מחכים לראות אותך בישראל.

כן, זה כבר קרוב מאוד. להתראות.

אבי מורגנשטרן

צלילה

(המשך מהעמוד הקודם)
השבת שעברה היה אמור לצאת לשם. אביו הכין בעבורו קצת כסף, שיהיה לו לנסיעה.

אחד מלוחמי הקומנדו אומר שמישהו צריך לחשוב על זה שכל עסקן מפלגתי זוטר יכול לדאוג לעצמו למשכורת של אלפי שקלים מחברת בניין ציבורית, ואילו מפקד הקומנדו הימי של מדינת ישראל, אדם המסכן את חייו בתדירות – חי עם אוברדראפט צמוד, דאגה איך לגמור את החודש ואשה וילדות שכמעט לא הספיק להיות עמן. לא בגלל שלא אהב אותן. הוא אהב אותן יותר מכל דבר אחר בעולם. אבל התפקיד חייב.

ואורי כל כך רצה להקים משפחה. טליה והוא המתינו שנים להולדת מאיה (היום בת שלוש וחצי) ועומר (בת שנה ורבע). טליה נזקקה לטיפולים בבתי־חולים, אבל אורי מעולם לא ניצל את מעמדו להשיג פרוטקציה. כנפי עטלף ודרגות אל"מ תמיד יכולות להרשים, לפתוח דלתות. אורי היה גאה בתפקיד וביחידה, אבל לא רצה לנצלם.

חבר ליחידה: "הכרתי אנשים אחרים שהסתובבו עם רקע ארום וצהוב וחילקו לעצמם אותות אחרי כל פעילות. אורי היה רחוק מכל זה. מה שדרש מאחרים תבע קודם כל מעצמו". בשעת ערב מאוחרת, לאחר יום עבודה מתיש, נסע לסעוד את אחיו שהיה מאושפז בירושלים. הקפיד לשחרר את הנהג הצבאי, כיון שמרוכב בנסיעה לצרכים פרטים, ונהג בעצמו. גם שם לא ראו אותו עם דרגת האל"מ וכנפי העטלף.

אורי הקפיד עם אחרים, אבל תמיד היה נאה דורש ונאה מקיים. למרות שגילו היה כפול מגיל צעירי הלוחמים החדשים, עשה איתם את כל הריצות ושיעורי הספורט. כשהוציא הנחייה האוסרת על בני משפחות החיילים להיכנס לבסיס, נשארה גם אשתו בחוץ. הוא יצא לפגוש אותה בשער. חייל שרחץ את רכבו הפרטי על חשבון הצבא, ננזף.

גבר מרשים בהופעתו, אורי מעולם לא היה "מסמר המסיבה", לא במרכז העניינים. לא אמר דברים מצחיקים, לא בידר. אדם פשוט שנזקק לקשר עם חברים – וכשהקשר הזה נוצר – הוא היה אמיתי. אורי, אומרים החברים, נכנס להם לדם. כמו סם. נהפך לאח. נתן את כל כולו. "כל־כך אהבנו אותו. עכשיו באה שעת המבחן שלנו", אומר חבר.

חבורת אנשים שהגיעה לשיאה בגיל מאוד צעיר. פרק חיים שאתה לא מסיים אותו לעולם. החוויות חזקות מדי. אצל אלה שעוזבים את הצבא, הנוסטלגיה לעיתים חזקה מההווה. כמה מהם מתקשים לבנות קריירה חדשה. הם מאבטחים, צוללנים. העיקר להישאר בסביבה. לרוב, מה שיכול לבוא אחרי השיא – זו הנפילה. גם לאורי היו תקופות של בריחה. רצון לעזוב את הצבא. פה שנת חופש ליציאה לטיול, שם שנת חופש לעבודה בשארם. אבל הוא התגבר, התגבר, הפגין מקצועיות, יסודיות, אידיאליזם. היה ברור שבמוקדם או במאוחר יהיה מפקד הקומנדו. השאלה תמיד היתה רק "מתי".

חבר: "אורי היה קשוח מאוד. מי שלא הכיר אותו מקרוב – פחד ממנו. הלוחמים הצעירים לא הכירו את אורי הרגיש, זה שנעלב מהערה ומסוגל לא להרדם בגללה כל הלילה. הוא לא היה בחור שקפץ פעם אחת ולקח מדליה. לעשות אנטבה זה לא החכמה בחיים. החכמה היא למשוך בסיבולת לאורך זמן, זה הבסיס. וככה אורי היה בנוי. יהודי אמיתי, בלי פלאוורה של אלוף. שקט. צנוע. בן־אדם ישר כמו פלס. אישיות. התקדם בלי לדרוך בדרך על אף אחד, בלי פוליטיקה. כך היה לאורך כל הדרך, בלי נפילה אחת הצידה. היתה לו אמביציה להתקדם, אבל בלי לדרוך על אנשים".

מפקד חיל־הים, אברהם בן־שושן: "קשה לי לדבר על אורי. זה טרי מדי. תחכה כמה שבועות. גם החבר'ה לא יכולים לדבר על זה, גם אני לא. אין הרבה חבר'ה מהסוג של אורי. אתה יודע איך זה אמביציות של מפקדים שרוצים להתקדם. יש מרפקים. לא אצל אורי. איזו שלמות פנימית. איזה יושר. זו מכה קשה. אורי היה במסלול קידום בלתי־מוגבל".

יצחק בן־חורין

שר[illegible]חד

ניו יורק, תמונה אישית. כרך שרוי בפחד. לא רק אמנים נדבקים באיידס. גם האמ[illegible]קריפסה עובדים שעות נוספות. מחברים מחזות אימים ומציגים תערוכות זוועה. העתיד כמבלצת. לזן האנושי שישרוד בתיבת־נוח של שנות אלפיים יש צורה של תפוחי־אד[illegible]א גבלה בבארים, הלך לישון מוקדם עם החוקית, קורא ספר ושותה קוקה, לא קוקאין.

מאת שרית פוקס

צילום סיוט מתערוכתה של סינדי שרמן (תמונה גדולה) וסצינה מתוך "ביירות" (בשחור־לבן), מחזה היפר־רומנטי על אהבה המתממשת בגטו עתידני לחולי איידס.

תמונה אישית, מזדמנת, של ניו־יורק. כרך מוכתם בפחד. מישהו שוב לחץ על מתג המגיפה שאינו מת ואינו נעלם לעולם – כמו שמבטיח אלבר קאמי בסיומו של 'הדבר". עכשיו שוב נבחנים בני האדם ביכולתם לעמוד בסבל. ניו־יורק רוקדת עם המוות.

וזו אסופת שבוע הפחד שלי בניו־יורק: שתי תערוכות חדשות – רמויות אנוש מכורסמות, מעוותות, אבריהן הפנימיים חשופים. גלדי בשר אכולי זבובים. מוטאציות מבהילות של מחלה. ותמונות אפוקאליפטיות – ניצולים מעוקלי צורה נמלטים מאורות אחרית הימים.

שתי הצגות חדשות בתיאטרון "אוף אוף ברודווי" בעלות מגמה שמרנית דידקטית: מותר הרוח על הבשר. כי הבשר מתענג אך מזדהם בדרך לאבדון. ועוד בשבוע הפחד שלי בניו־יורק: שדרי אימה מן הספרות המקצועית העדכנית המטיפה להתנזרות מינית כאמצעי ביטחון מושלם מן האיידס, מגמת הסתגרות בבתים שכבר ילדה בעגה העיתונאית שם ליצור ניו־יורקי ספון לבטח על הספה בביתו, מתנפח מרוב ישיבה. "תפוח אדמה על גבי ספה" (couch potatoes) ותנועת התכרבלות בחיק הפייה הטובה מאגדות הילדים – זו שלא תפקיר אותך למוות – ביצירות אמנות, רוכן בכלס קלאסי שחידש ימיו. על המגמה האחרונה וסיבותיה עמד לאחרונה פסיכולוג הילדים ברונו בטלהיים במוסף הספרותי של ה"ניו־יורק טיימס".

המוות מגרה את האהבה. האפס והאין־סוף נמשכים זה לזה. כך נולד מחזה היפר־רומנטי בשם "ביירות", (שם שבחר המחזאי כמטאפורה להרס מוחלט), על אהבה המתממשת במוות בגטו עתידני המיועד לאלה שבדיקת הדם שלהם הראתה: חיובי. כלומר מועד לאיידס. נערתו של כלוא־גטו מתגנבת תוך סיכון נפשה לגטו כדי למות עם אהובה. רומיאו ויוליה. טריסטאן ואיזולדה. המגיפה השיבה אתכם אלינו. לא בלי לרגש, עלי להורות.

לאורך המחזה מתחננת האשה בפני אהובה הנגוע "לירות" אל תוכה יריית אהבה שהיא גם יריית מוות. הגבר מסרב לשכב איתה כדי לא לסכנה. האשה מנסה לפתות, מתחננת: "אני יכולה לחיות בחוץ ללא סיכון ולחוש כמתה. ואני יכולה להסתכן איתך ולחוש חיה". על ישבני הכלואים בגטו מוטבעת האות P (פוזיטיב – חיובי). קאפו – סליחה, שוטר – מתעלל בהם. לו נתפסה האשה הבריאה בחדירתה לגטו היו תולים אותה על פנסי רחוב 14. בכיכר טומקינס נערמות כל הזמן גוויות הנשרפות בימי ראשון. במכבסות הציבוריות נראים חולי איידס אחוזי אמוק מנסים להסיר מעל גופם תולעות שדבקו למורסותיהם. הצופים אינם רואים את המראות, רק שומעים עליהם. המחזה לשניים מתרחש בחדר אפל, בין בני הזוג.

(המשך בעמוד הבא)

(תמשך מהעמוד הקודם)

רומיאו ויוליה של המגיפה מנבלים את פיהם בכמויות ואיכויות שלא תעכורנה את הבמה הישראלית. אך מתוך אוצר המלים מבזה המין ומנכרו, זה שליווה את התקופה המתירנית האורגיאסטית, עולה בערה עד כלות החושים. בלי בושה ובלי ציניות. המאצ'ו האיטלקי הנגוע המסרב לסכן את אהובתו מייצג גישה ראציונאלית המובסת לבסוף על ידי גישתה המיסטית, הרומנטית, של האשה. המחזה מסתיים באיחוד. אהבה מתממשת במוות וחוזרת אל הנצח.

אחד ממכאובי המגיפה העולים מן המחזה היא שנאת האדם את גופו. מנקודת ראות האיידס האדם אינו אלא בית קיבול לנוזל ממית. האדם מצטמצם בעיני עצמו לקליפה נטולת נשמה. "אני שונא את גופי", זועק גיבור "ביירות" אל אהובתו, "ואני שונא אותך". ובמקום אחר: "כל טיפה מתוכי תצוף בתוכך ותזהם אותך". הוא מכנה את גופו בשם: "שלפוחית־שתן נתונה בתוך הצפה מחוריינת."

ג ם ד"ר ארט אולן, מחבר הספר "מין בטוח בעולם מסוכן", אינו רוחני כהרבה. הוא מטיף לצמצם את "החלפת נוזלי הגוף" ובעצם מתכוון להחלפת בני אדם. שרשרת הקיום הגדולה מתחלפת בשרשרת נוזלים. החלפת בני זוג רבים בעידן האיידס מצטיירת בעיני ד"ר אולן כך: "בעידן האיידס אתה לא שוכב עם בן זוגך. כאשר מתרחשת החלפת נוזלים בלשהי, אתה שוכב עם בני זוגם של בני זוגך, ועם הסטוריית הסיכונים המצטברת שלהם." אם אמנם עלול וירוס האיידס לקנן במסתרי גופנו עד 15 שנים בטרם יתגלה, כדברי ד"ר אולן בספרו, אין אנו אלא קיני איידס מהלכים על שתיים. אינקובציה הוא שם הפחד.

האם מחזאי "ביירות", אלן באון, הוא קן איידס מהלך – אני שואלת עצמי למחרת ההצגה, יושבת מולו. הוא יודע שכן, והוא יודע שאני יודעת. לאחרונה נגמל משנים רבות של שימוש בסמים קשים. מחטים הרבה נעץ בגופו. כבוי ורפוי. מחכה עכשיו להתמכרות חדשה. אהבה עד מוות כמו במחזה שלו. מחכה אולי למישהי שתסכים למות איתו, אם וכאשר?

בדיקת הדם חיובית? אכול היטב, נוח, התעמל

ס פרי הדרכה ל"דייאטת סקס חסינת־איידס" יוצאים בניו־יורק חדשים לבקרים: "מין שמור", "שחק אותה בטוח", "איך לשכנע את בן־זוגך להשתמש בקונדום ומדוע", "סקס בטוח בעולם מסוכן".

בספר האחרון נותן מחברו, ד"ר ארט אולן, עצות וחימאיות למי שבדיקת דמו "חיובית" אך טרם נתגלו אצלו סימני מחלה. עצות אמריקניות המדיפות הומור שחור. כמו באותה בדיחה על הנדון למוות, שהולך זעף בדרכו לגרדום בבוקר יום א' ואומר: "אוף, איזו דרך איומה להתחיל בה את השבוע".

ובכן: "אל תאבד תקווה. אל תשליך חייך מנגד, רק כדי לגלות עשר שנים מאוחר יותר כי פחדיך האיומים לא התגשמו. אל תעשה דברים משוגעים. היו חולי איידס שהתאבדו. אם תמצא עצמך שוקל אלטרנטיבה כזו, קרא מיד לעזרה. התאבדות אינה תשובה הולמת.

"טפל בעצמך יפה. אתה זקוק לכוח התנגדות. אכול היטב, לאו דווקא הרבה, אך אוכל שנבחר בקפידה. התעמל ונוח. הימנע משימוש בטבק וסמים, ואל תגזים באלכוהול. השכל הישר אומר לנו שאמצעים כאלה כדאיים".

עצה יעילה נוספת של הרופא היא לא להיות עצבני: "מתח נפשי פוגם במערכת החיסון של הגוף. נסה לצמצם את מוקדי המתח בחייך, ולמד טכניקות הרפייה לשיחרור ממתח. האם זה יעזור לך להלום באיידס? איש אינו יודע. אך זהו הזמן לגייס כל מה שעשוי להועיל לך".

מחזהו המורבידי מצחיק, ואני שואלת אותו על כך. אלן משיב כי עלינו למהר לצחוק על המוות לפני שיצחק עלינו. "יש לי חברים גוססים רבים. חברה שלי נפטרה אחרי שסיימתי את המחזה", הוא אומר בעייפות. זר לכאבו. "אחרי מלחמת העולם השנייה, השלה אותנו המדע שיש בכוחו לנצח את המוות, להאריך את החיים. החלום האמריקני על נעורי נצח פג", אומר אלן. חלקים קומיים אחרים במחזה מלעיגים על הרפואה. "מה האלטרנטיבה לסקס עם הרבה פרטנרים", ממלמל אלן לעצמו, "נישואין משעממים?". בתוך שממונו הוא מצפה לאהבה שתאסוף אותו אל מוות נשגב. הוא כתב מחזה על עצמו.

אלן מסרב לדבר על גישתו המגובשת באופן מפתיע, על תיפקודי גבר ואשה בתוך קשר. קהיון מחשבתי שנמוג כנראה רק בעת התלהבות הכתיבה. במחזהו מובלעת השקפה כי האיידס הוא עונש על חיי סתם תפלים, חסרי בחירה. הגבר במחזה מתגעגע לחייו הקודמים: להסתובב עם החבר'ה לפני בית־קפה איטלקי ולהביט בבנות. אהובתו מזכירה לו כי אף פעם לא טרח לקרוא. כשדיברה איתו על ה"אירני" (המשבר האירני), חשב שהיא מתכוונת לסנדוויץ'. תלוש, לא מתעניין, נגרר.

מנקודת ראות האיידס, האדם אינו אלא בית קיבול לנוזל ממית. אתה לא שוכב רק עם בן זוגך. אתה שוכב עם בני זוגם של בני זוגך ועם הסטוריית הסיכונים שלהם.

כאחר מרגעי השיא של המחזה מתחננת האשה בפניו לבחור, ולו פעם בחייו, לבחור לפחות למות איתה: "תמיד היו אלה אחרים, או אלוהים, או איזה הרא שבחרו במקומך... אבל רגע המוות הוא שלך. אותו אתה יכול לבחור. הוא שייך לך". אלן כתב שיר הלל לנשיות, המתמסרת, היודעת להתחייב, היציבה. הגבר עומד כל אותה עת על המשמר לבל תבלע את נשמתו. "כתבתי מחזה על אהבה", אומר לי אלן לבסוף. "לא על איידס."

הלאה חטאי הבשר בני החלוף, כך בערך אומרת הצגת תנועה יפהפייה בתיאטרון "מינטה ליין" שב"אוף אוף ברודווי". ההצגה נקראת על שם ציורו של הירונימוס בוש, איש ימי הביניים – "גן התענוגות הארציים". המחשה תנועתית וירטואוזית של הזייה סוריאליסטית, המובילה – כציורו של בוש – מגן עדן לגיהנום.

סוף האדם החוטא, התענוגן, להגיע לגיהנום ביום הדין. חרדת ימי הביניים מתנופפת מולנו. הקבוצה ממחישה בעקבות הציור את נפילת האדם מתום גן העדן אל אורגייה של אנשים מתעלסים בקבוצות על גבי חיות, עד שהם מידמים לחיות בעצמם. בוקעים מתוך פירות תאווה מפלצתיים. ומשם אל הגיהנום: בערה, ניקוב אברים במוטות מלובנים, אנשים נצלבים על גבי כלי נגינה (עוגב, למשל). חיות מכרסמות בבשר. תוהו ובוהו של גוויות, אנשים תלויים ומרחפים כמיני מיתות משונות. תמונת ההתכהמות המינית בהצגה היא אורגיה אלימה של מין ועשיית צרכים והתפלשות בצואה וקיא. האדם מצטמק לקיום חייתי־צמחי. אינסטינקטים פרימיטיביים, ללא עירוון ללא שליטה.

ואילו בגיהנום ריחפו השחקנים על גבי חבלים שקופים מעל ראשי הקהל, תלויים, מפרפרים בין שמיים וארץ, ביסורי תופת. באים על ענשם. התוכניה מצהירה כי אנשי הקבוצה הם ממשיכיו הרעיוניים של הירונמוס בוש הדן ברותחין את תאוות הבשר. אבל לצורה, בתיאטרון־תנועה, יש אמירה משלה. כאשר נעו גופי השחקנים המושלמים בחלל הגיהנום,

גוססים, ביטאו את כמיהת הבשר להיות רוח. ...נו מפרפרים לשווא להשיל את בשרם הארצי. ...חזור אל השלמות האהמינית הטהורה של תור ...של הילדות, כדברי ברונו בטלהיים ב"ניו־יורק ..."

א ומרים לנו כי יש מין אחר", אמרה המשוררת יונה וולך, "אם יש, הביאוהו לכאן ונדענו."

לא נותרה לנו אלא הפייה הטובה ... "השינה אל מחוז אגדות הילדות" הוא שם ... של הפסיכולוג ברונו בטלהיים ב"ניו־יורק ..." (12.7.87), בו הוא מצביע על נטיית התיאטרון, ... והבלט לאגדות הילדות. סינדרלה ב"סיטי ...", היפיפייה הנרדמת ב"אמריקן בלט תיאטר", ... הן חימלטות אל מקלט הילדות שם לא ... ופחד. שם מתיקות ותום. שם נצחון הצדק. ... המחול או תיאטרון־המחול הם נושאי ... הילדות לנצח את חוקי הגרביטציה. נושאי ... שרק ילד ידענה והמבוגר יאבדנה: ארוטיסיזם ... סביב אברי המין אלא מפוזר על פני ... טלו בתום חושני, אומר בטלהיים. גופות ... באגדות הפיות נושאים מין אחר, תם ומתוק. ... הדעת. לפני האיידס.

... מוליך התכנסות אחורה, אך גם פנימה. אל ... כתבת צבע בשבועון "ניו־יורק" מציגה זן ... חדש: תפוחי־אדמה על גבי ספה. יושבי בית, ... וידיאו, קוראים ספר, אוכלים מול ... הזן הכליין, הזן המתגודד, מתחלף כזן חדש ... במגע עם החוץ, ובאותה עת גם מתנקה מן ... שנספגו בדמו: אלכוהול וסמים. במקום, הוא ... ג'ינג'ר אייל.

... האדמה הניו־יורקים גאים בכך שהם ... לישון מוקדם ומרירים רגליהם מבארים ... לילה. הפוגה, מנוחה, היתנקות. אלה ... החדשים של שליש מתושבי ארה"ב, על פי ... שנערך לפני שנה. המרואיינים בכתבה ... קוראים לילד הפחד בשמו. הם מדברים במעומעם ... שמירת הבריאות. לא ייאמן כי יסופר, אך ... הגדולה "קונרנ'ס", מדווחת על עלייה ... במכירת הספה הנוחה מדגם בורנהן שמחירה ... ואחד־עשר אלף דולר. העתיד שהיה טמון ... עכשיו בספות.

במוזיאון ויטני לאמנות אמריקנית מודרנית אני נכנסת אל בית המוות של הגוויות המרקיבות. הצלמת סינדי שרמן מציגה צילומי סיוט בעלי אפקט פיסולי־ציורי: גופים מתולעים, מצורעים, מדממים. אנשים דמויי בובה, עיניים מזוגגות, עור מתקלף. מוות וחולי. דמוניזיציה של האנושי. האדם הוא רק חומר. חומר נרקב. הגוף החי, הירוק הנצחי שעל רקעו ביימה הצלמת את צילומיה, מבליט. בתמונות מופשטות יותר: תשפוכת מעיים, איברים פנימיים – ואולי שיירים של איטליז או בית־מטבחיים. ומה זה כאן? נקניקיה או מעי אנושי?

כן, ניו־יורק מחוללת עם המוות. מוות מוחשי, חי, בשרי בנוסח ריקוד המוות של ימי הביניים. לא עוד מוות במובנו האקזיסטנציאלי כמטרה ההודפת את האדם מאחור למצוא משמעות לחייו. בימי פרוץ המגיפה גברה משמעות הקונדום על הפילוסופיה. "גבר אמיתי אינו רוכב ללא אוכפו", אומר כרטיס ברכה מצוייר של קאובוי, בחנות להומוסקסואלים. בתוך הכרטיס חבוי האוכף, הלא הוא הקונדום. ד"ר אולן מצידו טוען בספרו על מין בטוח, כי רק חיבוק בתולי הוא אמצעי הגנה מספק מפני האיידס.

הזן האמריקני החדש: "תפוח־אדמה על גבי ספה". אינו בא במגע עם החוץ. יושב בית. קורא ספר. אוכל מול הטלוויזיה. שותה ג'ינג'ר אייל. מתנקה מרעל האלכוהול והסמים.

ה תקופה אפוקליפטית מורבידית מקדמת אותי במוזיאון לאמנות מודרנית, שם מוצגת תערוכה של אמני ברלין, חלקם, כיום, בעצם כבר אמריקנים. שרידי אדם מעוותי פרופורציות נמלטים מיומה האחרון של האנושות. האחרית מסומנת בתמונה אחת בצהוב מסמא־עיניים, באחרת – בזוהר ארמומי של להבות. שעה ארוכה נתקעות עיני בכיעור היפהפה של ג'ורג' בסדיק: "החברים הגדולים". גבר ואשה (איפיוני המין כבר מטושטשים) בכלואי סחבות קירקסיים, בצבעי אברים פנימיים. הפרופורציות מעוותות. ראש אשה ועייר על גבי גוף גדל מידות. חיטובי הנשיות נבלעו במסה בשרית גברית. פני הגבר עוברות מוטאציה לפני חויר. ידי החברים הגדולים מושטות זו אל זו אך אינן נפגשות. איש לנפשו ביום המוות.

שעה ארוכה אני עומדת מול נסיונותיה של אווה מריה שון לצייר עלה. הציור נקרא: נסיונות להתקרב לעלה. קיר ענק. עשרות נסיונות, שתי וערב. נסיונות נפל. לכל היותר היא מפיקה מין חותמות דואר עקרות. יאוש. כמה התרחקנו, פרודים מן הטבע, מופקרים לרקבון הגוף.

מה יוליד האיידס? ריאקציה דתית, איפנטיליזציה, פאנתאיזם (הימהלות בטבע)? עד כמה ירחיק לכת אי האמון בין בני זוג? ידרוע כיום על דרישה הדדית להציג תוצאות בדיקת דם לפני קשר בין־אישי. באיזו מידה ייעשו בני האדם הנטרפים לטורפים? מתרבים חולי איידס המבצעים נקמה סאדיסטית בעולם הבריא, ומקיימים יחסי מין עם בריאים בלי להזהירם. האם נחוצה עכשיו הגדרה חדשה לאהבה?

המחזאי אלן באון: "המדע השלה אותנו שיש בכוחו לנצח את המוות, להאריך את החיים. עכשיו, החלום האמריקני על נעורי נצח פג".

"כל מחלה היא רק אהבה ששינתה צורתה", אומר אחד מגיבורי "הר הקסמים" של תומס מאן. עכשיו, בעידן המגיפה, צריך להחזיר את המחלה כחזרה לשורש האהבה שלה. ובכן, מהי אהבה? לפי שעה, בחלום הביעותים שלי על ניו־יורק, אהבה היא מה שקורה בין שני תפוחי אדמה בתולים על הספה. ■

בעמוד הימני: כרטיס ברכה להומוסקסואלים, בתוספת קונדום. תמונת השער של השבועון "ניו־יורק" עם הזן האמריקני החדש. מימין: תמונת בתערוכה של אמני ברלין. שרידי אדם מעותים נמלטים מיומו האחרון של האנושות. ידים מושטות זו אל זו אך אינן נפגשות. איש לנפשו ביום המות.

עוברים לצל

מאת יהודית חנוך

פנים חדשות לקיץ בצבעי "לנקסטר"

לא מוכרחים להשתזף בשמש, אפשר להוסיף גוונים חומים־זהובים ישר מהקופסה

בארה"ב, שם המודעות לבריאות עירנית במיוחד, לפעמים עד להיסטריה, עוברים לצל. בירחוני האופנה כבר רואים הרבה יפות לבנות, בינתיים רק בבגדים, לא בבגדי־ים.

אצלנו על שפת הים והבריכה עדיין מטגנות עצמן בנות־עשרה כמו סטייקים עשויים היטב. חושבות שתכשיר עם מסנן שמש הוא כמו שמשיה. אזהרות ה"אגודה למלחמה בסרטן" על סכנות החשיפה המוגזמת לשמש הועילו רק מעט. שיזוף בגוון שוקולד עדיין נחשב יפה.

הגימיק האחרון הוא תכשירים שמשלימים שיזוף. מורחים על הפנים מצנצנות ובקבוקים תכשירי סומק והוכים־חומים. נסו אותם. אפשר להדגיש עור קצת שזוף, ולהגיע למראה ורוד־זהוב מפתיע.

יצרני התמרוקים כבר רצו כמה צעדים קדימה, הם יודעים שכל חשיפה לשמש נרשמת בעור כמו בזכרון של מחשב, וגם כשיוצאים סתם להסתובב ברחוב נחשפים לשמש. בכמה סוגים של קרם לחות יש כבר מסנני שמש, ועכשיו התחילו להוסיף אותם לשפתונים ואפילו לצלליות־עיניים. כשקונים, שימו לב לאותיות הקטנות ובידקו אם יש גם מסנן שמש. כך אפשר לתפוש שתי צפורים בקופסה אחת. טוב לחשיפה קצרה, לא במקום תכשיר עם מסנן־שמש.

כמה מתכשירי האיפור החדשים עמידים בפני מים. ל"רבלון" ו"הלנה רובינשטיין" יש צלליות עיניים, עפרונות לתיחום קו העין והשפתיים, שפתונים ומסקרה שנועדו לגלים ולמי הבריכה, מבטיחים שלא יימחו או יזלו, גם אחרי צלילה.

ורוד זה יפה, עוד אחד מהמסרים של איפור הקיץ

אפשר גם לבחור בצבעים בולטים, כמו באיפור "טיבט" של "כריסטיאן דיור"

כל חברת תמרוקים איפור משלה, וכין האיפורים השונים אין בהכרח [illegible] משותף. אנשי הפרסום נותנים [illegible] שמות ציוריים, מצלמים אותם על [illegible] יפהפיות, ויוצרים כבכל שנה [illegible] המתוקה שאם רק נקנה את [illegible] והעפרונות – משהו מכל [illegible] יזרח גם עלינו.

[illegible] יש הגיון בשגיון הזה, [illegible] עושה פנים חדשות. לא [illegible] את כל ה"לוק", צריך [illegible] לבחור. לפעמים, אפילו [illegible] יכולה לעשות פלאים.

[illegible] אוהבים חשנה את [illegible] על הפנים צבעים [illegible] – כחול וארום וטורקיז

ב"מקס פקטור" קוראים לפנים של קיץ 87' "שקיעה אילקטית". מדגישים את העינים בצלליות מעושנות בירוק, כחול וחול, ותוחמים אותן בעפרונות כחול באותם צבעים. השפתונים בגוון מישמש מוזהב לבוקר – וורוד ארגמן לערב.

באיפור של "ארדלי" הלכו ל"אולד בונד סטריט" בלונדון, עם פנים וורודים של מדונה עדינה, שלא אוהבת שמש. את העיניים מציירים בעפרונות שיש בתוכם פתיתי צבע.

האיפור הקייצי של "אולטימה" הוא "מראה הקרוקט". העיניים מודגשות בשילוב של גווני כחול, ירוק וורוד. על הלחיים – סומק בגוון אפרסק, ושפתיים בכתום בהיר, צבעים המיועדים להדגיש עור שזוף.

"בוקר לבן" של "לנקסטר" מתחלק לשניים. לבגרים לבנים נועדו צלליות עיניים בגוון סגול פניני עם וורוד, ושפתון בצבע ארום. לבגדים בגווני חקי וכחול־ג'ינס – צלליות בצבע חקי מוזהב וטורקיז עם שפתון וורוד.

הגוונים של תה הצמחים הם מקור ההשראה לסדרת "שי סילקס" של "רבלון". העיניים מודגשות בצלליות ירוקה, רכה ועמומה, בז', ולכן הלחיים – בסומק־ארום, השפתיים בכתום בהיר או [illegible]

ילדת פרחים

"אני מגיעה [...]קה איומה, [...]כך נכנסת [...] של חנק, [...]חר־כך קמה [...]כת, זה מעגל [...]חוזר גם היום. השמש שוקעת [...]רחת, וכל דקה [...] מתה ונולדת מחדש".

ליהי חנוך בעת צילומי סרטה "מנוה" בחצור הגלילית: "סרטים זה חלק מעצמי. בגילנו רק על אהבה לחיותו"

([...]מעמוד [...])

[...] סיפוס נכון. לא־להגיד, לעזאזל, הבמאי הזה [...] עשה את זה ואת זה ואת זה. הדרך היא שלי, [...] היא בֵּיני לביני. יש לי חברה קטנה שאמרה [...] משפט כמו: 'לא נתנו לי'. אין דבר כזה [...] לי'. צריך ללמוד לקחת. אני באתי בגיל [...] הביתה ואמרתי שרוצה להיות שחקנית. [...] וסבא שלי יחד, אמרו: אצלנו במשפחה לא [...] שחקנים. ביג־דיל, אמרתי לעצמי. אני אלך [...] לתיכון, ואחר־כך עוד שנה שנתיים [...], ואחר־כך אני אעשה מה שאני רוצה, [...]

[...] בגיל ארבע־עשרה, אחרי שנה בתיכון, [...] ואמרה זהו זה. ואני, כמו אמא שלי, אמרתי [...] נשב, נחשוב. היא עמדה על שלה. מאיה [...] בגיל ארבע־עשרה. אני לקחתי בגיל עשרים [...] אחד לוקח ברגע שמסוגל. אין 'לא נתנו'. יש [...]קחת.

[...] עשיתי תחקיר על הזונות לאחד הסרטים [...] למשרד הסעד שם נפגשתי בפעם הראשונה [...], נערה צעירה, זונה. היא ישבה ודיברה עם [...] הסוציאלית. אני, כדי לא להביך, עמדתי והקשבתי מאחורי הקיר. שאלה אותה העובדת הסוציאלית: 'איזה ביצה את רוצה לאכול לארוחת בוקר'. והבה ענתה: 'לא יודעת'. הסוציאלית אמרה לה: 'תנסי לחשוב, ביצה קשה, מבולבלת, חביתה'. והבה עונה לה: 'לא יודעת, אף פעם לא חשבתי על זה'. והעובדת הסוציאלית מתעקשת: 'מותר לך לרצות משהו לארוחת־בוקר. זה מגיע לך'".

את יודעת היום מה את רוצה לארוחת בוקר?

"יודעת, ועברתי דרך עד שידעתי מה אני רוצה. החיים התגלגלו, והיה להם הקצב שלהם, והיו הרבה תחנות בדרך. בת שמונה־עשרה פגשתי את שלום חנוך, ואחרי שתי פגישות עברתי לגור איתו, והיתה אהבה גדולה, ובאה מאיה שהיתה היצירה הכי־גדולה מהכול. וההתכוונות לגדל אותה היתה יצירה בפני עצמה".

להיות אמא, לא לקח לך אוויר?

"נתן לי אוויר. מה שלוקח, גם נותן. אהבה מביאה עוד אהבה. אם את לא בלחץ, הדברים לא מפריעים".

איזה חומרים שמת בתור מדריך מבוגר למאיה?

"אותי. רציתי לפגוש אותה כולי. כמו הפגישה של בוגר. עם מי שאת נפגשת, תפגשי עד הסוף. שהדיאלוג יהיה אמיתי, מושלם. לא אני־והלז, אלא אני־ואתה. בפגישה הראשונה של שתינו, היא היתה בשבילי גם בן־אדם וגם ילדה. גם אני ילדה. והיו ויכוחים. גם אני באתי ממודל מסויים של הורים ואת מתווכחת, אפילו עם עצמך, עד שאת מוצאת את המודל שלך. התייחסנו אליה בתור לבן־אדם שיש לו מערכת של חשיבה משלו. היינו עם הקשבה מלאה אליה. היא התנהגה בגיל ארבע־עשרה כמו שלי לא הרשו להתנהג בגיל עשרים".

איזה כמות פחדים החזקת בגוף?

"עצומים. כל הפחדים שאמא שלי העבירה לי. דאגתי כל הזמן. אני עדיין דואגת. אבל התוצאה הצליחה. היא בן־אדם מבוגר, אחראי, נכון. יש בה אשה, יש בה ילדה. אני מאחלת לה שהילדה שבה לא תיגמר. אפילו אבא שלי אומר שבדבר אחד הצלחנו. מאיה היא בן־אדם".

איזה סוג התחברות היתה עם שלום?

"היינו סגורים אחד בשני. הלכנו ביחד כמו אחד, מרצון. היום לא מסוגלת להיות מעורבת בצורה של או. היום אנחנו מבוגרים. איך אפשר כל־כך יחד, כשבקושי אני יכולה להכיל את עצמי. האהבה היום לא פחות חזקה, אבל יכולת ההתערבות היא אחרת".

איך באת לפגישה איתו, עם שלום?

"בפגישה עם שלום הפסקתי כל מה שעשיתי. באתי מהרבה פעילויות. כתבתי, שיחקתי בהצגות. הכרתי אותו ואמרתי לעצמי שהבן־אדם יודע בדיוק מה הוא רוצה מהחיים. פגשתי בן־אדם גמור. עזבתי הכל והלכתי אחריו ללונדון. והייתי לו פה וידיים ורגליים ואמא ואשה ואחות. הכל. מכרתי בגדים בבוטיק בשביל לפרנס. חייתי בשבילו. ואז, הגעתי למצבים של חנק, בלי לדעת מה אני רוצה לארוחת־בוקר. הייתי במצוקה איומה. התחלתי לעשות סרטים. כתבתי, ביימתי. נשמתי נשימה ארוכה".

מה צריך את כל הדרך עד החנק?

"שאלה איומה. אני מגיעה למצוקה איומה, ואחר־כך נכנסת למצב של חנק, ואחר־כך קמה והולכת. זה מעגל שחוזר גם היום".

היום, שלושים ושמונה שנים עליך, את יודעת לקצר את התהליך?

"אולי כן, אבל התחנות הן אותן תחנות. השמש שוקעת וזורחת, וכל דקה אני מתה ונולדת מחדש. אם אני אשתנה, הביטוי של זה יהיה שאני אתחיל לחשוב לפני שאני אעשה דברים. לא להיפך. אבל אני בטוחה שהאישיות שלי לא תשתנה עד כדי כך".

(המשך בעמוד הבא)

האורח קיין, גודל טבעי

[...]אחד מלילות הקיץ של 1967, שעה לפני [...]חצות, הטלפון מצלצל בבית משפחת עפרון [...] פתח־תקוה. על הקו אורסון וולס. מר עפרון מרים [...] שפופרת, מקשיב דקה, מוריד. "שתחברים [...] שמצאו דרכים יותר חכמות ושעות יותר נוחות [...] אחר", הוא זורק לבת שלו, ליהי, אז בת [...], היושבת בקצה השני של החדר.

[...] צלצול חוזר, אורסון וולס מציג את עצמו שוב. [...] "אני מחפש שחקנית לסרט. מוכרח לראות [...] הבת שלך, עוזב בעוד ארבע שעות את [...]ארץ".

[...] עפרון, בכעס שמתחלף לחיוך משועשע, [...] לשפופרת: "אם אתה זה אורסון וולס, תגיע [...]".

[...] כעבור עשרים דקות צלצול בדלת. בפתח עומד [...] קוק, סיגר גדול, עיניים בתולות. מר עפרון, [...] חובב סרטים, מזמין את "האזרח קיין" [...].

[...] האזרח קיין, גודל טבעי, מתיישב בין שתי [...], האמא והבת, מניח את הסיגר ומבקש ג'ין אנד טוניק. מר עפרון, דור רביעי מראש־פינה, שואל, קול קטן, את הנערה, מה זה טוניק.

אורסון וולס מודד לנערה את הפרופיל, ואומר: "לוח הזמנים של הצילומים כזה וכזה. היא צריכה שיפוצים פה ושם. בעיקרון מתאימה. אל תדאגו, גם האמא תוכל לחיות איתה".

מר עפרון עונה: "יש עוד שלושה ילדים בבית. גברת עפרון נשארת כאן".

אורסון וולס שואל: "אתה מסכים?"

מר עפרון משלב ידיים: "אני לא מחליט. שאל את מי הנערה".

האזרח קיין, בטוח בעצמו, סוגר נושא עם ליהי: "אל תדאגי לאישורים מהצבא. אני מסדר הכל. מתי את באה?"

שש זוגות עיניים תלויות בבחורה. ליהי מנערת את התלתלים ואומרת: "לא מתאים לי עכשיו".

בבית משפחת עפרון בפתח־תקוה מונח במתסן, עד היום, ארגז עץ עם עשרים בקבוקים סגורים של טוניק.

(המשך מהעמוד הקודם)

נראה לי שאת גם לא רוצה שזה יקרה. את נותנת לעצמך קבלות, מחבבת את עצמך?

"אוווף, בטח. בת שלושים ושמונה שנים. אני לא תמיד אוהבת אותה, אבל אם קיבלתי את הגורל הפיזי הזה שלה, אני אקבל את השאר".

אחרי שלושים ושמונה שנים, כשצברת תבונה, ביטחון, הסתכלות אחרת – הילדה התכופפה קצת?

"יש רגעים שהיא נשברת, שהיא זקנה. קשה לי לענות. היום אני נמצאת במצב שלא הייתי בו אף פעם. מרגישה בין שמים לארץ. אני במעבר. לפני שיצאתי לניו־יורק, אני וראש־פינה היינו אחד. עברתי תהליך ענק של גירוש וגלות, של להיות חסרת־בית ולחשוב מי אני ומה אני. היום אני לא כאן ולא שם. לא הייתי במצב כזה כמו שאני חווה עכשיו, אף פעם קודם. את המצב הזה אני חווה כבר שנה וחצי. אני מחפשת מדרגה לדרוך עליה".

ואפשר גם ליפול...

"אני לא נופלת אחורה. יש חוטים חזקים של שפיות. משפחה, חברים, אהבה והעבודה שלי. אני מוכרחה לעבוד. ואני מחכה שתהיה קצת מנוחה, שאני אמצא לדרוך על משהו ואנוח קצת.

"יש סיפור של רבי נחמן מברסלב שמוביל אותי. הרבי נתן ברכות לאנשי העיירה. כשהגיע האדם האחרון בתור אמר לו הרבי: באת מאוחר, אין לי ברכה בשבילך. אבל אני אגיד לך משהו: תהיה הולך. וכזמן שתהיה הולך שהרגלים שלך יגעו באדמה.

"בשבילי לגעת במשהו זה להיות מחובר. היום אני נמצאת במקום שקשה לי לדבר. האדמה לא תחתי. היתה לי פעם תאונת דרכים. לפני שחוטפים את המכה, שהיא איומה וקשה, כל הרגעים, הדקות, התמונות, מתחילים לעבור בסלואו־מושן עד המכה. גם אז לא מרגישים את הכאב מרוב שהוא איום, ונכנסים לחוסר הכרה. אני עדיין בעיצומו של הכאב. עדיין בסלואו־מושן. עוד לא התעוררתי מחוסר ההכרה. בביוגרפיה שלי יהיה כתוב משפט יבש וקצר: משך חמש שנים חיה בין ניו־יורק לתל־אביב, ואחר־כך היו שנתיים של הסתגלות".

ציפה בגיל שלושים ושמונה?

"מלה נוראה ציפה. אולי לעולם אני אשאר ככה. אולי זו תהיה האדמה שלי מעכשיו. זה שאני אהיה בגלות לעולם, את זה אני כבר יודעת בטוח. אולי אני כזה סוג של בן־אדם שהייתי צריכה לעבור פיזית את הגלות מראש־פינה לניו־יורק בשביל להבין בחווייה שאני בגלות. גלות גדולה גם בין המלים שלך למלים שלי. כמה מרחקים יש בינינו. כל הזמן אני בגלות. כל הזמן בחוסר מנוחה. מרגישה שאין לי בית פיזי חוץ מאהובי. הכל אבסטרקט. פעם המקום הזה, המדינה הזאת, היתה זהות. יצאתי מבית של השומר הצעיר, אצ"ל, כל הבסיסים החזקים. היום הכל שבורים".

בודדה, מפוחדת?

"בוכה לילות שלמים ואחר־כך יש רגעים של חסד עם חיוכים. זאת ההווייה של עכשיו, אולי ישאר ככה, אולי לא. אני חיה פעם ראשונה. לא יודעת מה יהיה מחר, אבל אני נורא סקרנית".

איזה סוג של עצב לוקחת הפרידה מהנעורים?

"פעם נחשבתי מה שאנשים קוראים חתיכה. לפני שנתיים שלוש קמתי בבוקר, הסתכלתי בראי, ראיתי מה שראיתי, ואמרתי זהו. גברת. מעכשיו זה ככה. השיר אומר: –

קמתי בבוקר אמרתי. העור אינו חלק יותר. אשה. לא ילדה יותר. העצמות מתשוררות בתוך העור.
עד שעולה הבוקר. העצמות הזהבות שלי גגלות מחדש ארוכות וחצופות עד קצה הסדין, עד קצה
ימי הראשונים. רק השורשים כהים וכבר לא ניתנים להבחנה מדויקת.

יש לך נשימה ארוכה?

"את נוגעת בשיחות האחרונות שלי עם שלום. שלום אומר שאני מחרחרת, נשימות קצרות, לא מספיק ארוכות. יש לקצב הזה מלה במוסיקה. שכחתי. ואני אומרת לו שהשרשרת של הנשימות הקצרות המחורחרות היא בסופו של חשבון מאוד ארוכה. לא הסכמנו על הנקודה הזאת".

את מבירה את אלה עם הבגדים המגוהצים בארון והשיחות בטון מנומס אבל החלטי על איך צריכה להראות הדרך?

– "לא מכירה כאלה, כבר הרבה זמן לא פוגשת".

איך אמא שלך?

"יש לה סגנון לבוש ומחשבות משלה. היא עשתה בחירה אחרת משלי, בחיים. היא בחרה להיות צלע, להחזיק ארבע ילדים ואותו. אבל היא אמנית בנשמתה".

העצמאות שלך על חשבונה?

"לא. לא פרקתי אותה כדי לבנות אותי. את עושה עכשיו חשבון מכולת. גם אני באתי מבית של ארוחות בזמן, האשמות, בסדר לא בסדר. יש לי חשבון מכולת פנימי שלי, אבל הקטע הזה רחוק ממני היום".

את מוציאה רגש בשמורבות על אבא שלך?

"אבא שלי הוא פרק לא סגור בחיים שלי. הרבה אמוציה".

יש לך תדמית של אשה חזקה?

"אני לא חושבת ככה. אם תדמית חזקה שווה לאנשים כדי לעשות מה שרוצים בחיים, אז בסדר, אני משתדלת. אולי אותו בן־אדם שהולך לעבוד כמו פקיד בדואר משמונה עד חמש, יותר חזק ממני".

אולי את בכלל בן אדם מפונק?

"אולי".

למה את חיה?

"אם מדברים על אוכל, אז ארבע שנים היתה מנוחה. היה לי בעל שפירנס אותי. זה היה דליקטס. עכשיו מאוד בקושי. אם יש סרט אז יש סרט. בעיקרון אני לא יודעת מה יהיה מחר. אוכל תמיד יהיה. יש משפחה וחברים".

נניח שלא יהיה סרט, מה הקו האדום מבחינתך?

"לא הייתי רוצה לעבור שלא במקצוע שלי. פרסומות וידאו לא מתאים לי. הראש שלי לא עובד על מכירה. הייתי חוזרת לדוקומנטרי, למרות שלא ברצון. במחשבה שניה אני אעשה היום הכל. זאת האמת".

איזה סוג אהבה יש לך עם אנדריי?

"נדירה. זה מעבר לרפיקות לב, להתרגשויות. מעבר לשפה ולדת ולמקום לזכרונות. זאת התחברות".

איזו צורה זה לוקח בהרגשה?

"את כל הזמן"

יש נקודות חיכוך בין שני אנשים שבאים משרות לגמרי אחרים?

"ראש־פינה ואפריקה – שתיהן מושבות. הוא הכיר את העבודות המדעיות של סבא שלי, פרופסור מר, שחי בראש־פינה ונלחם במלריה".

אחרי חמש שנים של אהבה גדולה, העבודה שלו ניצחה את האהבה?

"הוא לא יבוא לכאן. אין לו מה לעשות כאן, ואני לא יכולה לחיות שם. מה אני אעשה שם כל היום? סרטים בעברית עושים בתל־אביב, לא בניו־יורק. נקודה. אם הייתי גולה בכוח אולי הייתי מסתדרת. אבל יש בחירה. חוץ מזה, ברגע שאחד מוותר על הרצונות שלו, העבודה שלו, נשארים אחד ולא שניים. סרטים זה חלק מעצמי. בגילנו רק על אהבה לחיות? באחד השירים יש לי שורה: –

איך מסבירים מושבה באנגלית?
איך מסבירים מושבה?
חסרות מילים פשוטות. אני שוב אומרת לך שאני עוזבת.

כבה לוותר, את אגוצנטרית?

"אני קרועה. את לא רואה שאני קרועה?"

בילי מוסקונה־לרמן

ליהי חנוך עם ג'וליאנו מר במסיבה לאחר בכורה: "הראש שלי לא עובד על מכירה". (צילום: ישראל מלובני)

סרט סרט

ליהי חנוך, תסריטאית ובמאית. נכון לעכשיו עשתה חמישה סרטים, רובם לטלוויזיה. סרט ששי, באורך מלא, בתהליך.

- "ילדים גדולים" (עם נדב לויתן). תסריט ובימוי. 60 דקות. שחור לבן. עבור הטלוויזיה הישראלית (1975).
- "נערה מחפשת כתובת". דרמה דוקומנטרית. תסריט ובימוי, 60 דקות. שחור לבן. עבור הטלוויזיה הישראלית (1976).
- "חלומות אבודים של הרחוב העליון". דוקומנטרי. תסריט ובימוי. 60 דקות. שחור לבן. עבור הטלוויזיה הישראלית (1978).
- "מנוח". סרט מוזמן. 60 דקות. צבע. זכה בפרס ראשון של מכון הסרט הישראלי. הוקרן במוזיאון תל אביב (1980).
- "מונולוג של אשה צעירה". דרמה. תסריט ובימוי. 60 דקות. צבע. עבור הטלוויזיה הישראלית (1981).
- "והשירים ירדפו אותנו לעולם..." (1985) תסריט לסרט באורך מלא. טרם צולם. העלילה: שבועיים לפני יום העצמאות, שנת 1982. מאה שנים להתיישבות היהודית בעת החדשה. החגיגות המרכזיות במושבה בת ה־100 על גבול הצפון. המצב מתוח. ברחובות, בבתים, במכוניות, שירי 48'. שירי לוחמים, שירי זכרון. טנקים עולים במעלה ההר: בני משפחת חלוצים שעזבו, חוזרים למושבה. האם יהיה הערב הגדול מסיבת יום הולדת או מסיבת מוות...

חופשות וטיולים בארץ

טיולי יום לפארק המים אשקלונה

מגלשות מהירות ומרגשות, בועת סנפלינג, [...]ות ויחידה מסוגה, צוותי בידור, [...]שועי מים וכרי דשא ענקיים ומוצלים.

[...] מבצע של 28 ש"ח לאדם, (בשני [...]) כולל נסיעה באוטובוס ממוזג וכניסה לפארק.

תאריכי יציאה: 12.8; 15.8; 19.8

יום סיור בארץ יהודה

[...] במערת הנטיפים, נחל מעיינות, גוש [...]ין ואתריו, בריכות שלמה ואמת המים, [...]הטיילת החדשה בארמון הנציב ועוד...

[...] לאדם: 36 ש"ח. כולל: נסיעה, הדרכה, כניסות לאתרים וארוחת־צהריים.

תאריכי יציאה: 12.8, 19.8, 26.8

[...]ווּם קלאב הוטל – טבריה

[...] סופשבוע (3 לילות) ואמצע שבוע (4 [...] לינה וארוחות־בוקר, במחיר של 214 ש"ח [...]לזוג (כולל מע"מ) ללילה.

תאריכי יציאה: 13.8; 16.8

סיור בשיתוף עם "שרשים" – "צלבנים בירושלים"

בהשתתפות:
[...] פרופ' יהושע פראוור

12 – 13/8/87

[...] משתתפים:
[...] – ארכיאולוג מחוז ירושלים
[...] – אמנות, האוניברסיטה העברית – ירושלים
[...] – היסטוריה, אוניברסיטת חיפה

ב־1869 הזמין שליט מצרים, ח'ליף איסמעיל, את כל גדולי העולם לטקס פתיחת תעלת סואץ. לטקס הוזמנה יצירה של ורדי, שחוברה במיוחד לאירוע זה, האופרה "אאידה".

"מועדון מטיילי מעריב" ו"נאות הכיכר" מזמינים אתכם בראש השנה תשמ"ח, לשחזר את החוויה ולשלב בביקור במצרים צפייה והאזנה לאופרה של ורדי:

א א י ד ה

בביצוע: TEATRO PETTRUZZELLI

תאריכי יציאה: 23.9; 27.9.

לינה במלון הילטון בקהיר.

למדבר עם נאות הככר

5 אפשרויות לטיולי חגים לנגב, מדבר יהודה וסיני, ב־4 תשלומים שקליים.

ראלי ג'יפים

4 ימי ספארי בנהיגה עצמית בנגב
יציאה: 7.10, 11.10 (סוכות)

ספארי בדרום סיני

5 ימים לנואיבה, דהב, שארם־אל־שייך וסנטה קטרינה ברכב מדברי
יציאה: 7.10 (סוכות)

טיול קומנדקרים

4 ימים למדבר יהודה והמכתשים
יציאה: 7.10 (סוכות)

טיול גמלים בהר הגבוה

7 ימים למטיבי לכת לאיזור ההררי סביב סנטה קטרינה
יציאה: 7.10 (סוכות)

ספארי צלילה

4 ימים. צלילות וטיולים לאורך חופי ים סוף, כולל הפלגת צלילה לראס־מוחמד.
בשיתוף עם מועדון הצלילה אקווה־ספורט
יציאה: 23.9 (ראש השנה), 8.10 (סוכות)

ביצוע: נאות הככר

טיולי קיץ 1987

לגלות עולם נסתר עם מדריכי "נאות הכיכר"

- ★ תורכיה – מערב ומזרח. 10-18-19-20 יום.
- ★ יוגוסלביה – איטליה. 16-18-19 יום.
- ★ יוגוסלביה – הונגריה – אוסטריה. 17-18-23 יום.
- ★ פולין – הונגריה. 15 יום.
- ★ ספרד – פורטוגל והפירינאים. 15-20-21 יום.
- ★ ספרד – צרפת. 16 יום.
- ★ דרום אמריקה. 33 יום.
- ★ דרום אפריקה. 21 יום.
- ★ ספארי בקניה. 16-19-23 יום.
- ★ סקנדינביה. 18 יום.
- ★ המזרח הרחוק. 30-37 יום.
- ★ טיולים בדגש מיוחד – לחובבי טבע, אמנות או תיאטרון.

חיים ואוהבים

סוד הקסם השיבטי

ה"באנו את אבא לבית־חולים כשהוא חצי משותק. שם התברר שיש צורך לקטוע לו רגל, את זו הלא משותקת. כאשר התחיל להחלים הרופא אמר: 'עכשיו צריך לדאוג לו לבית־חולים סיעודי'. שמע זאת אבא ואמר לי: 'תשמע, אם תיקחו אותי למוסד – ביום הראשון שם, אני מתאבד.

"אבל אני אפילו לא התחלתי לחשוב בכיוון הזה של מוסד בשביל אבא. אנחנו במשפחה שבעה אחים ואחיות. כולם עובדים אצלי בחברה. עשיתי תור, שכל אחד יהיה שם בבית משבע בבוקר עד הערב. אתה תהיה ביום ראשון, את ביום שני, אתה ביום שלישי... אני אהיה בשבת. כך אמרתי להם, ושחררתי אותם מעבודה באותו יום שבו הלכו להיות עם אבא. לקחתי אחות יום ואחות לילה, כדי שאמא לא תדאג להישאר אתו לבד, אם קורה משהו. כל בוקר היו מוציאים אותו למרפסת כי שם רצה לאכול. כמו מלך היה אצלנו. שלוש שנים, עד שהחזיר את נשמתו לשמים".

הדובר מבכר להישאר בעילום שם. התקשורת טיפלה בו בשנים האחרונות ולא בדיוק קשרה לו כתרים. הוא ניסה בכל כוחו להילחם על שמו הטוב. היה משפט גדול. הוא יצא ממנו נקי אך מצולק, שמו הוכתם. אחרי־כן נסע מן הארץ עם משפחתו, וכשחזר – שב להיות אריה בעולם העסקים שלו. אם כי היום – אריה מאפיר. פרופיל נמוך. החיים החברתיים שלו השתנו. יותר אין הוא מתרועע עם "אנשי צמרת". את הנאמנות הוא מוצא בקרב האנשים שלו, חברי ילדות הכרוכים אחריו, מדברים עליו ביראת כבוד.

את הסיפור שלו על טיפול באביו, מתובל בסיפור אחר על טיפול בחבר קשיש שנפל למשכב, אני שומעת מפיו בביתו, בשעה שקטה של בין ערביים. הוא לא מקבל אותי כעיתונאית. כאמור, הוא נכווה ואיננו מעוניין. באתי אליו בעניין חבר משותף, והוא, כרגיל, מוכן לתת יד, לפתוח את הכיס בלי הגבלה כאשר העניין נוגע בחבר נאמן שלו.

אני לא קוטעת אותו כשהוא מספר עוד ועוד על אביו שמצבו הלך והידרדר, כצפוי, והיה צורך להביאו לטיפולים בבית־החולים בתל־השומר. "הוא לא רצה בשום אופן לחזור אל המקום ששם לקחו לו את הרגל, ואז אמרתי לרופא שלו: נביא את בית־החולים הביתה. קניתי ציוד, כל מה שצריך, ודאגתי שכל רופא יבוא אליו הביתה. כמה שצריך, פעמיים, שלוש בשבוע. וככה זה נמשך עד הסוף. אצלנו לא נותנים לאבא לגמור במוסד, ואפילו שזה יהיה המקום הכי טוב בארץ. אבא בטח בי שלא אביא אותו לשם".

אני מקשה: זה וודאי עלה לך מליונים. מה היית עושה אילמלא היו לך אפשרויות כספיות כאלה, כמעט בלתי מוגבלות?

לפתע הוא מאבד את השטף, את הבטחון: "אני באמת לא יודע, אבל אילו לא היה לי, אז... הייתי עובר לשם, לבית ההורים, והייתי מטפל בו, באבא, כל הזמן".

זה הסיפור שלו.

בצוואתו הותיר לו אביו את כל רכושו ויתר האחים והאחיות לא הרימו גבה, היה ברור שכך הדברים צריכים להיעשות. מפני שרק הוא, שעל פיו יישק כל דבר במשפחה, יהיה מסוגל להחליט מה ייעשה ברכוש המורכב והמסובך של אבא. והוא מצא פתרון: לא הוא יהנה ולא אחיו ואחיותיו – שהרי לדבריו "כולם מסודרים" – אלא בני הדור השלישי והרביעי במשפחה. זה היה עניין מסובך לאין ערוך, אבל לשם מה יש לו לאדם ידיד עורך־דין גדול שגדל עמו, מכיר אותו כאת כף ידו, ונותר לצידו במשך כל השנים?

ממולנו, על מקלט הטלוויזיה, ניצב צילום מוגדל וטרי: "הנה אמי, שתחיה עד 120, מצולמת עם 34 הנכדים והנינים. תביטי כמה זה נהדר. כשקמה משנת האבל אמרתי לה – תפסיקי עם כל הפאלאברות האלה של הבגדים השחורים. תתחילי להנות מן החיים. תסעי, תבלי, תטיילי. וזה מה שהיא עושה כבר כמה שנים. אשה, בלי עין הרע, בת 75. תביטי איך היא נראית. נהדרת האמא שלי".

אני לא מתארת לא את הבית בו מתנהלת השיחה, לא את האדם הדובר עמי זה שעה וחצי רק על המשפחה והחברים. יכולתי לשבת איתו שם עוד שעה וחצי מבלי להרגיש שהלילה יורד. הפאר והעושר ורוחב הלב המלווים מיפגש זה אינם רלוונטיים. מה שתופש אותי, ולא עוזב אותי משך ימים רבים, הוא סוד הקסם השיבטי. היה זה הוא שאמר: אצלכם, אצל האשכנזים, זה אחרת.

ובעצם זה נכון. אחד אפס לטובת השבט שלך.

תמר אדיגר

תיבת דואר / קריאת הגבר

אני מבקש להתייחס למכתב "בין שני גברים" ("תיבת דואר", "חיים ואוהבים", 26.6.87), וכגבר נשוי הנמצא מצידו השני של המיתרס ברצוני להקדיש את המלים הבאות לאשה המסתתרת, עם הנפש ההומיה והסובלת.

את כותבת: "לאהוב שני אנשים זה דבר בלתי־אפשרי". אולי זה בלתי־אפשרי מבחינה רציונלית, כי הרי האהבה היא רק אחת, אולם במידה שהיא אמיתית, כנה ותמה ויוצאת מהלב – היא בוודאי אפשרית. ברצוני לציין שנפל בחלקן גורל שמספר לא קטן של זוגות מייחלים לו. לצאת מהשיגרה והשעמום היום־יומיים ולחזור לתקופה בה היינו צעירים יותר ואוהבים. כמה נעים להרגיש נאהב, וכמה טוב לדעת שקיים אדם הנמצא במרחק־מה ממך, חושב עליך ורוצה בך בכל רגע. האמיני לי, אני חדי מייצג את אותה דמות.

את מציינת את "השלטון" על שני גברים, אך את בוודאי גם יודעת עמוק בפנים שאין שתי האהבות זהות. האחת היא אהבה תפועלת על־פי "הספר הלבן" – למשפחה וכו'. והשנייה, האהבה "האסורה", היא שונה, מיוחדת, לפעמים גם מקשה, ומייצרת בתוכנו את אותו נוזל מיוחד הגורם לנו להרגיש מחדש את מה שפעם, בעבר הלא רחוק, הרגשנו כשנפגשנו עם החבר בפינה נסתרת.

דבר אחד נוסף, את תסכימי אתי לגבי המשפט הבא: "מים גנובים ימתקו".

לסיום הרשי לי להקדיש לך ולכל אלה הנמצאים במצבנו את השורות הבאות לגבי אותה "אהבה אסורה":

"האהבה היא תכונת החיים החמה ביותר, אי־אפשר להמציאה באורח מלאכותי. או שהיא ישנה או שהיא איננה. האהבה היא הביטוי הספונטני של לב מלא, והעדר אהבה מצביע על העדר תוכן בחיים.

המשיכי בדרכך, ובאושר.

נ. כ.
רחובות

הורוסקופ

תחזית לשבוע שבין 7 ל־13 באוגוסט

אריה
(23 ביולי עד 22 באוגוסט)
ככל הנראה תצליחו השבוע להשיג תוצאות טובות יותר אם תשלבו עסקים עם בילויים; במקום העבודה לא תהיו פוריים במיוחד. זה הזמן לחדש חברויות ישנות. ילדים יתבעו מכם עכשיו הרבה תשומת לב.

בתולה
(23 באוגוסט עד 22 בספטמבר)
השבוע כדאי לטפל בעניינים הביתיים לפני שמתחילים בפעילויות אחרות, במיוחד בילויים. כדאי להימנע ממעורבות בפעילות מאחורי הקלעים. נטיות לפרמקציונים עלולות לעמוד בדרככם – אל תהיו קטנוניים.

אה, האהבה...

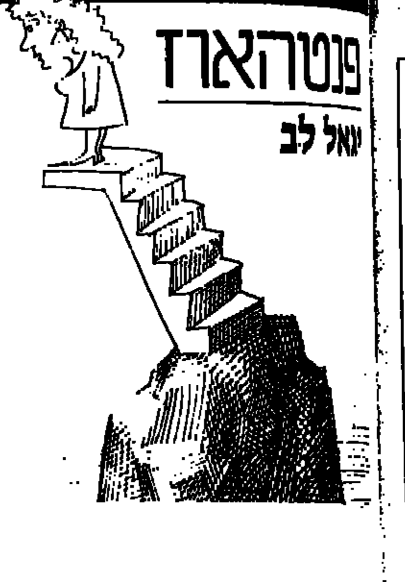
● אנשים שהם הגיוניים ביחס לאהבה – אינם מסוגלים לאהוב.
אלמוני

● הדת עשתה שירות גדול לאהבה כאשר הפכה אותה לחטא
אנטול פראנס

● אף אשה אינה מתאהבת בגבר, אלא אם יש לה עליו דעה טובה יותר מזו שהוא ראוי לה.
אלמוני

פנטהאוז

יאל לב

הזמן האחר

על פרק ידה השמאלי היא עונדת שני שעונים: שעון יד נשי, מוזהב ומעודן מתוצרת קרטייה, ושעון גברי, רבוע ו"קשוח" מתוצרת שבלייה. הקרטייה הנשי מורה את השעה הנכונה, ואילו השבלייה הגברי נוהג ...מתוך מעגל זמן משל עצמו. מתנהל לאטו, ...שעות וימים על פי איזו מערכת חוקים ...לו לבדו.

...הקרטייה קיבלה מבעלה במלאת 20 שנה ...את השבלייה קנתה היא לו, ליום הולדתו ...וכשהבעל נפטר, ענדה אותו היא. כאילו ...לחיות בשתי מערכות זמן נפרדות.

...מערכת הזמן העכשווית בה היא חיה ...יועצת פסיכולוגית. השעון מורה לה לא לאחר, מצביע על פרקי הזמן העובר בין טיפול לטיפול, מזכיר שלזמן העובר יש משמעות. ואילו עם השעון השני היא עוברת לעולם מטאפיסי בו הזמן קפא מהרגע בו מת בעלה, ומאותה שניה ממש גם פתח במין מירוץ מטורף בו הוא יוצא מעצמו וחוזר אל עצמו. ואף על פי כן, השעון כמעט אינו מניע את מחוגיו.

יש לה פרק יד דק, ואולי לכן נראים שני השעונים כצירוף מוזר במיוחד. מרחוק הם נראים כמו תכשיט כבד, ומקרוב הם מקבלים את המשמעות הכפולה והמשונה שלהם – משמעות שני הזמנים.

אורי תמיד אמר שאינו מבין כיצד שכנתו מהקומה השביעית יכולה בכלל לשמש כיועצת פסיכולוגית. "לפי איזה זמן היא מכוונת את הפציינטים שלה? איך בכלל נותנים לאשה שעונדת שני שעונים לטפל באנשים אחרים?". אבל גליה היתה עונה לו, בסולידריות נשית: "מה זה שייך? יאירה היא פסיכולוגית מצויינת. אנליטיקאית בעלת שם. אצלך, כל דבר שאי־אפשר לתרגם לסעיפי חוק, בכלל לא קיים".

לאורי היו דיעות מגובשות על צורת עבודתם הרצוייה של פסיכולוגים, ובכל פעם שרצה להרגיז את יאירה פיתח את התאוריה של פסיכולוג העל ותורת הדומינו. תחילה היטה את הנושא לבעיית הפסיכולוגיה כמדע, ואמר בציניות: "אני לא מאמין במקצוע שבו פורצת שביתה ורק אחרי שנתיים את מגלה את תוצאותיה".

יאירה, הפסיכולוגית, היא בסוף שנות ה־30 לחייה. אשה בטוחה בעצמה, בעלת עיניים חמות ונבונות קבועות בפנים שיש בהן סתירה מרתקת. חלקם העליון נשי ורך, וחלקם התחתון כבר וקשה יותר, כאילו הורכבו משתי פנים שונות.

יאירה מנסה, כאזהרת גליה, שלא ליפול למלכודות אותן טומן לה אורי בפרובוקציות שלו. אבל בכל פעם מחדש, כשנוגעים במקצועה, היא מאבדת את חוש ההומור שלה וחוזרת ומסבירה כי כל פסיכולוג שיש לו בעיות מאזן את עצמו באמצעות פסיכולוג אחר.

התאוריה הזו איפשרה לאורי לפתח רעיון מטורף. לפי התאוריה שלו, "הפסיכולוגיה צפויה יום אחד להתמוטטות מוחלטת. כלומר, אם לכל קבוצת פסיכולוגים יש פסיכולוג־על המטפל בבעיותיהם ומאזן אותם, הרי גם ל'פסיכולוג־העל' צריך להיות פסיכולוג אחר שיטפל בבעיותיו. לפיכך, אם יום אחד יצא הפסיכולוג העליון מכולם מדעתו – הוא יפיל, כמו בשיטת הדומינו, את כל אלה שמתחתיו, והמפולת תגיע עד לאחרון הפסיכולוגים ולאחרון המטופלים".

יאירה איננה מצטרפת לצחוק של אורי. לגביה זו פגיעה בקודש הקודשים. ותמיד כשהיא נזעמת או מאבדת את בטחונה העצמי, היא מעיפה מבט בשני השעונים שלה, כאילו מבקשת לעמוד על הזמן העתידי, זמן שרק היא יכולה לראות אותו. מול הזמן הזה היא בוחנת את דבריו של אורי, ואת הרגעים שהיא מאבדת בשיחות ההבל איתו.

הנושא האחר שיאירה אינה מסוגלת לראות בעין אובייקטיבית הוא בעלה המנוח, האיש שהשאיר אחריו את שעון השבלייה מרובע הפרצוף שנתנה לו, ועד היום אין היא סולחת לו על כך שקם והלך ממנה מבלי למצות את כל הזמן שהשעון קצב לו.

גליה ידעה שכאשר נסגרת דלת ביתם על שני בני־זוג, הם שרויים מאחוריה במערכת יחסים שאין השכנים יכולים לדעתה אלא אם כן הצעקות פורצות, עוברות מתחת לדלת, יורדות במדרגות וחודרות מבעד לסדקי דלתות השכנים.

ל"שתיקות וזעמות" – אמרה פעם לאורי – "אנחנו אף פעם לא יכולים להאזין, ונדמה לי שיאירה ובעלה היו שרויים זמן רב בשתיקות כאלה".

אורי מצידו נזכר שפעם, ברגע של חולשת דעת, כשהפסיכולוגית עדיין ענדה רק שעון אחד, היא דיברה על הבעיות של "פסיכולוג הנדרש בעצמו לטיפול". כנראה חשבה שבה עצמה הזמן הזה לא יגע לעולם, וביקורתה היתה משוחררת.

אין חרדה יותר גדולה מאשר חרדת הרופא המגלה שהוא בעצמו צריך לעבור ניתוח. הרי הוא, יותר מכל האחרים, יודע עד כמה הרפואה עדיין מגששת בחלל ריק, עד כמה עדיין יש בה סכנות וסיכונים. זה אמור במדע הגוף, שלפחות נתפס כמדע מדוייק, אבל במדעי הנפש, בהם אינך יכול לדייק, המצב חמור עוד יותר.

יאירה פנתה לפסיכולוג עמית. ומן רב התלבטה עד שהחליטה לעשות את הצעד הזה. "זה כמו קרטון שהתקפל לצד אחד וכדי ליישר אותו צריך לקפלו לצד האחר", אמרה.

הצד האחר היה הזמן. בעייתה, כפי שידעה, היתה לחזור וללמוד מחדש כיצד לחיות בזמן אחר. לצמצם לאפס את הזמן האחר, הזמן שחייתה עם בעלה, לפרק את המיתוס הגדול והולך שבנתה סביבו, להבין שבמלחמה עם המתים אפשר לנצח רק כאשר המתים עצמם מודקנים, מתעייפים, וחלה בהם שחיקה.

יש תעלומות שכמו במחול הצעיפים – ככל שתנסה לחושפן – תמיד ישאר צעיף אחד. חייה של יאירה עם בעלה נשארו לבי גליה ואורי בבחינת תעלומה. ואם חייהם המשותפים לא היו טובים, מדוע בנתה סביבו מיתוס כזה לאחר מותו?

לבסוף הגיע היום שבו הופיעה יאירה ועל פרק ידה שעון אחד בלבד. שעון הקרטייה הנשי והמעודן. חסרונו של השבלייה מרובע הפרצוף זעק, ובמקומו נותר רק פס בהיר על פרק ידה השמאלי, פס ברמות שעון שצרבה השמש והשאירה אותו חרוט שם כלבן.

היו לה סיבות טובות לכך. בערב של שיחת נשים אינטימית סיפרה יאירה לגליה מה הסתתר מאחורי המעשה: "לילה אחד, כאשר בילינו יחד, בחורוי, על ספת הפסיכולוג, הסרתי את שני השעונים. אני הרי לעולם לא נכנסת למיטה כששעון על פרק ידי. אחרי־כן הבנתי שבעצם כבר אין טעם לשוב ולענוד את השעון השני".

דגים
(19 בפברואר עד 20 במארס)
משמעת עצמית תאפשר לכם לתגיע עכשיו להישגים יפים, אך סדר־יום עמוס מדי עלול להפריע לכם בחיי החברה. אם כי צריכים זמן לעצמכם השבוע, כדאי להתחשב ברגשות הזולת. הקדישו את עצמכם לפרוייקט חשוב.

טלה
(21 במארס עד 19 באפריל)
עניינים הקשורים לחינוך וללימודים מודגשים עכשיו. כדאי לדאוג להתקדמותם של ילדים. היוועצו במומחים לגבי נושא הקריירה. אין זה זמן לערב עסקים עם בילויים. תצטרכו להיזהר עכשיו לא לפגוע בחברים.

שור
(20 באפריל עד 20 במאי)
מתיחות עלולה להיווצר בימים אלה, עם המחותנים. אין זה זמן טוב לקבל אורחים, אם כי ענייני הבית דווקא מתנהלים יפה. כדאי עכשיו לטפל בענייני ביטוח ומשכנתות. נושא הקריירה מעסיק אתכם.

תאומים
(21 במאי עד 20 ביוני)
יתכן שתצטרכו השבוע לעזור לשותף בדרך כלשהי. פגישות ופניות מתקרבים עכשיו להתקשרות רומאנטית ולמחוייבות. כדאי לדעת לקרוא בין השורות, במיוחד בקשר להוצאות במזומנים. אל תהיו שטחיים.

סרטן
(21 ביוני עד 22 ביולי)
תשומת־לב לעסקים תביא עמה עכשיו רווחים פיננסיים. כושר החריכה שלכם במיטבו עכשיו. יתכן שתהיו חלוקים בדעותיכם עם מישהו קרוב בגלל רכישה כלשהי. אין זה זמן טוב לעשות הסכמים וחוזים.

...עד 22 באוקטובר)
...ללכת לבקר אצל אחרים מאשר לארח ...מתח לא־נעים בין בני הבית. זה זמן ...מועדונים. מוטב להפעיל עכשיו שיקול ...אתכם אינם תמיד כנים.

...עד 21 בנובמבר)
...הטובות ביותר לקידום ענייני קריירה. ...לקטוף עכשיו פירות של עבודה שנעשי... כלשהו עדיין טעון משא־ומתן. יש ...במיוחד ליחסים עם הורים.

...עד 21 בדצמבר)
...קצרים יעלו יפה השבוע, אך עלולות ...בלתי צפויות בקשר לנסיעה ארוכה. לעוי... זמן טוב לקניות. ודאו היטב את העובדות ...אל מישהו, למנוע מבוכה.

...עד 19 בינואר)
...השבוע להיתקל בבעיות קטנות במסגרת ...אך במגעים עם הממונים עליכם ...יפה. יתכן שתתבקשו לוטול על עצמכם ...הטיפוס אינו במיטבו בקשר לקניות.

...עד 18 בפברואר)
...מגישה עם חברים ותיקים, אך עלולה ...עם מישהו קרוב. כדאי להחזיק את כל ...פתוחים. יש לכם עכשיו נטיה להגזמה: ...הקנייה מוטב לדחות לפי שעה.

...פריות עם
...לונות זכוכית
...שמירה
...פני אבק

...דגמי ספריות
...10 אפשרויות
לפי מידות

צוות אינטרסיסטם מרכיב את הספריות בכל חלקי הארץ

קטלוג צבעוני חינם
לכ'
ספריות אינטרסיסטם
ת"א, רח' בן־יהודה 97. מיקוד 63401
שם:
כתובת:
מיקוד:

ספריות
אינטרסיסטם
בן יהודה 97 ת"א
☎ 03-226061
פתוח מ" 12.30–09.30 19.00–16.00

נקיון של חוץ לארץ

Glänzer longlife

tofix

tuba dry foam

...מברשות בע"מ
03-825286, 03-824057, 03-831094

מעריב
השבוע לפני 35 שנה

בעמוד זה מבחר מהידיעות והמודעות שפורסמו ב"מעריב" בשבוע שבין 31.7.52 – 7.8.52. הנוסח המקורי נשמר.
ליקט: גבריאל שטרסמן.

למטרת נשואין
אפשרות טובה לבחורה יפה ומ־שכילה להתקשר עם בחור פ־ב בלי שדכן, רווק בן 38, ממוצ־את טובה וידועה, סימפטי, מסור־תי, בעל השכלה ובעל עסק טוב ויציב, מעוניין בבחורה יפה (מגורה) אשכנזית, בגיל 26–27 משכילה ממשפחה טובה ויכמבת בינוני. בחורות רק לפי התאור הנ"ל יכולות לפנות עם פרטים מלאים ת. ד. 4196 ת"א.
עבור יצחק

אין מועמדים לעליה

מספר העולים הזעום בחודש יוני עורר דאגה אצל ראשי מחלקת העליה בסוכנות, העוקבים אחרי תהליך הצטמקות העליה.

בסוף חודש יוני הודיעה הסוכנות, כי ביולי יעלו יותר מ־2000 איש וכי מספר העולים ילך ויגדל באוגוסט ובספטמבר. אולם יש להניח כי המציאות תהיה הפוכה וכי העליה תצטמצם ותלך.

"אין מועמדים לעליה גם מאותן הארצות, שהעליה משם מותרת" – אמר אחד מפקידי העליה.

אפשר היה להניח, כי מספר ניכר של עולים יגיע מטוניס וממארוקו, אך גם משם אין באים.

3 הודים באו להשתלם

3 הודים הגיעו הבוקר ללוד בכספי מטיפנדיות של או"ם, כדי ללמוד את בעיות הסער בישראל.

הפה שאסר הוא הפה שהתיר...

שבועות מעטים לאחר שועדת הכנסת החליטה להנהיג "פנקס נוכחות" שבו צריכים חברי הכנסת לחתום את שמם בבואם לישיבת הכנסת – בוטלה ה"גזירה" ע"י אותה ועדה עצמה.

התקנה על הרישום היתה כלולה בפרקי התקנון שהונחו על שולחן חברי הכנסת ונכנסו למעשה לתקפם עם הגשתם למליאה. אולם אתמול עוררה חברת הועדה גב' אסתר רזיאל־נאור את השאלה מחדש בועדת הכנסת והועדה החליטה לבטל את החלטתה הקודמת.

ברון רוטשילד בא לזמריה

מאת ת. לויטה, סופר "מעריב"

הבארון פיליפ דה־רוטשילד, ממשפחת הנדיב הידוע ובתו פילומינה, הגיעו הבוקר לישראל לביקור של שבועיים ימים.

זהו ביקורו הראשון בישראל והוא בא אל הזמריה שהוא משמש נשיא הכבוד של הועד האירופי שלה.

כשנשאל ע"י העתונאים, אם יש לו קרובים בארץ – פרט לרכוש ולמיבצעי משפחתו – השיב בחיוך בהצביעו על א. צ. פרופס, מארגן ומנהל הזמריה אשר השפיע עליו להתגייס לעזרת המפעל: זהו קרובי היחיד...

הברון פיליפ דה־רוטשילד ובתו בשדה התעופה בלוד

"ישיבה צבאית" תוקם בקרוב

ישיבה צבאית, אשר תאמן קצינים עבריים חדורים הכרה דתית, תוקם בקרוב איישם בארץ.

יחד עם הלימודים הצבאיים שהם יהיו עיקר ה"ישיבה", ישימו לב במיוחד לבעיות הדתיות של הצבא.

עד עכשיו שומרת הרבנות הצבאית על זה שחיי הצבא העברי יתנהלו ככל האפשר במסגרת דתית, שלא תפריע לעבודת יעילה בצבא, אך הרבנות הצבאית היא לעתים חסרת אונים כנגד הדרישות לבעיות הצבאיות ויש צורך לאמן סגל צבאי אשר יהא חדור הכרה צבאית ודתית כאחת.

אחד התפקידים החשובים ביותר של "הישיבה הצבאית" הוא לקרב את פרחי הקצונה אשר יסיימו את לימודיהם בישיבה זו לחיי הדת.

נקבעו מנות המזון לאוגוסט

בחלוקת מנות המזון בחודש אוגוסט לא יהיו שינויים יסודיים לעומת חודש יולי. אולם מצפים לשינוי לטובה במוצרי החלוקה והן יגדילו את מנות הריבה ויחדשו חלוקת קקאו לילדים, סוכריות ואבקת ביצים.

מנת הריבה תוגדל מ־300 ל־450 גרם לנפש, ילדים עד גיל 12 יקבלו מנה של 50 גרם קקאו ו־80 גרם שוקולדה לנפש.

החודש תחולק מנה של 100 גרם אבקת ביצים. האבקה באה למלא את החוסר במנת הביצים. כבר בחודש שעבר לא חולקו 8 הביצים שהובטחו ובמקומות רבים נתקיימו רק 3 חלוקות בנות 2 ביצים כל אחת.

הצרכנים יקבלו ככל הנראה מנה כפולה של סוכרזות. בגלל חל עיכוב בחלוקת הממתקים וכעת עומדים להשלים את המנה החסרה ולחלק גם את המנה הרגילה לאוגוסט.

קיצוץ שעות הלימוד נקבע רשמית

שר החינוך פרופסור דינבורג הודיע הבוקר רשמית על הפחתת שעות הלימוד בבתי הספר היסודיים בגלל המחסור במורים ובאמצעים של קיצוצים המורים בתקציב.

בהוראות המפורטות, שנשלחו על ידי המנהל הכללי לכל מפקחי החינוך, נאמר כי ביחידת בית־ספר יסודי, המקיימת 234 שעות לימודים בשבוע, יופחת מספר השעות ל־218, כלומר ב־16 שעות בשבוע. לפי חישוב בלתי רשמי עשוים קיצוצים אלה "לחסוך" חמש מאות מורים וסכום של שלושה רבעי מיליון לירה.

ספורטאים רוסיים הוזמנו לישראל

מאת נחמיה בן־אברהם, שליח "מעריב" לאולימפיאדה

נציגי המשלחת הישראלית הזמינו את הספורטאים הסובייטיים לבוא להתחרויות בישראל. אחד ממנהלי המשלחת הסובייטית בהלסינקי הודיע, כי הדבר בהצעה בכובד־ראש.

המשלחת הישראלית מסרה ל"ריץ הפלא" הצ'כי אמיל זאטופק אלבום תמונות למזכרת. הוא הוזמן לבוא לישראל כמאמן. זאטופק השיבו "זה תלוי בהסכמת המעבידים שלי".

למכירה
בהזדמנות ויציאת מהמדינה
1. מכונית משא, דודג' F. K. 6 (חיבר)
2. מכונית שברולט קולוני (חיבר)
3. אוטו B. M. W. 250 קב"ל במצב טוב מאד
לפנות: הירקון... רמת גן...

ד"ר מד. מרים צ־רנה · ד"ר מד. שלום זאב סלובס
נשואים
ת"א, י"ד באב תשי"ב

בית
מרים נתני · חיים לוי
מתכבדים להזמין את קרוביהם ידידיהם ומכריהם
לשמחת כלולותיהם
שתתקיים אי"ה בשטו"מ מחר ביום ג', י"ד מנחם אב תשי"ב (5.8.52) בשעה 8 בערב בועד הקהילה ת"א.
הזמנות פרטיות לא תשלחנה

עדה · חיים
בת שמעון ושרה ... · בן יהושע ...
מתכבדים בזה את קרוביהם, ידידיהם ומכריהם
לטכס כלולותיהם
אשר יתקיים ביום רביעי, י"ז באב, 6.8.52
בשעה 7 בערב בדיוק, בגנת חקפה "לידו" בבת־ים.
הזמנות אישיות לא תשלחנה

לנעמי גרינפלד
רחובות
שמואל בירנהולץ
ניו־יורק
רוב אושר לנשואיהם
המאחלים:
האחים קרל ולאו בירנהולץ ...

הבעת תודה
יוריני מביע בזה את תודתי הכנה
לגב' חנה בורסי
על שהחזירה לי תיק ובו מסמכים וכספים שהפקידו אצלי. למרות שלא ידעתי כלל כי השארתי את התיק אצלה, הרי היא טרחה על מנת לקיים מצוות השבת אבידה.
עו"ד ד"ר יוסף ...

9.8-14.8.87

ימי מוצר למשים

יום ששי 14.8.87	יום חמישי 13.8.87	יום רביעי 12.8.87	יום שלישי 11.8.87	יום שני 10.8.87	ראשון 9.8.87
כותנות לילה וחלוקים קיציים		מכנסיים ארוכים וחולצות בד		חליפות שמלות וחצאיות	

25% + 10%

כולל מוצרי היוקרה של סנט מייקל מרקס אנד ספנסר

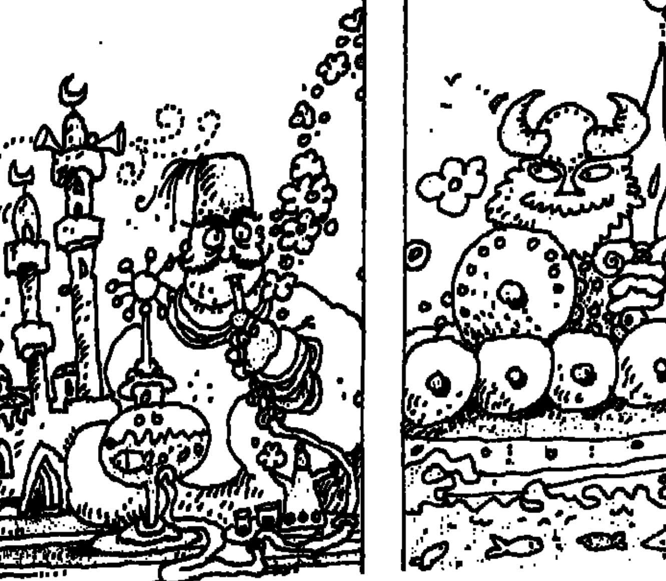
סט רומנטקס
6 מגבות
20% הנחה

מבחר עשיר של
20% הנחה

חיית השבוע

שרות ללקוחות המשביר לצרכן-קניה באשראי עד 12 תשלומים באמצעות יציל

לגלות עולם נסתר עם מדריכי נאות הככר

טיולי סתיו–חורף 1987

מרכז אירופה

יוגוסלביה לעומק — 16 יום — 2.9, 15.9, 4.10

הונגריה ויוגוסלביה — 16 יום — 20.9, 4.10

הונגריה יוגוסלביה אוסטריה — 23 יום — 6.9

יוגוסלביה ואיטליה — 18 יום — 17.9

פולין והונגריה — 15 יום — 9.9, 1.10

הונגריה ווינה — 8 יום — 20.9, 4.10

תורכיה

ספרד ופורטוגל — 15 יום — 13.8, 3.9, 21.9, 5.10, 22.10

ספרד פורטוגל (כולל ברצלונה) והפירנאים — 20 יום — 13.8, 2.9 (19 יום), 3.9, 17.9, 1.10, 22.10 (19 יום)

> שלב בחופשתך שבוע נופש בפלמה דה-מיורקה.

דרום אמריקה במסלול המקיף — 33 יום — 23.9

סקנדינביה

קניה

ספארי מקיף בקניה — 16 יום — 17.9, 1.10

מיני ספארי בקניה — 9 ימים — 13.8, 17.9, 1.10, 6.10 (טיולים מיוחדים לחגים)

> שלב בחופשתך שבוע נופש אקזוטי במלון המפואר דיאני-ריף לחוף האוקיינוס ההודי.

המזרח הרחוק

המזרח הרחוק הטיול הקלאסי — יפן, טיוואן, הונג קונג, פיליפינים, תאילנד, הודו ונפאל — 30-37 יום — 21.9, 6.10, 19.10

הודו נפאל — הטיול הפתוח — 35 יום — 26.8, 18.9, 9.10, 16.10

טיולים בדגש מיוחד

● מרכז אמריקה — 28 יום — נובמבר 1987

● ספרד צרפת — משני צדי הפירנאים — 16 יום — 4.10 בהדרכת רנה סיון

● ספרד לשוחרי אמנות — 18 יום — 13.9

● חצי האי האיברי — 21 יום — 6.10 בהדרכת ד"ר מאיר בן דב

● תיאטרון בלונדון — 6-11 יום — 18.9, 7.10, 9.10, 15.12, 27.12

5 אפשרויות לטיולי חגים לנגב, מדבר יהודה וסיני, ב-4 תשלומים שקליים.

ראלי ג'יפים — 4 ימי ספארי בנהיגה עצמית בנגב — 7.10, 11.10 (סוכות)

ספארי בדרום סיני — 5 ימים לנואיבה, דהב, שארם-אל-שייך וסנטה קטרינה ברכב מדברי — 7.10 (סוכות)

טיול קומנדקרים — 4 ימים למדבר יהודה והמכתשים — 7.10 (סוכות)

טיול גמלים בהר הגבוה — 7 ימים למטיבי לכת לאיזור ההררי סביב סנטה קטרינה — 7.10 (סוכות)

ספארי צלילה — 4 ימים צלילות וטיולים לאורך חופי ים-סוף, כולל הפלגת צלילה לראס-מוחמד — בשיתוף עם מועדון הצלילה אקווה-ספורט — 23.9 (ראש השנה), 8.10 (סוכות)

לקבלת חוברת מפורטת פנה למועדון מטיילי מעריב קרליבך 2 ת"א
טל. 03-439207

